

Balans tussen Benutten & Beleven

De confrontatie tussen houtexploitatie en recreatie

Brigith Rijnhart & Yvon Sikkens

Afstudeeropdracht
Bos- & Natuurbeheer

Velp, 22 december 2016

Balans tussen Benutten & Beleven

De confrontatie tussen houtexploitatie en recreatie

Afstudeerrapport van:

Brigith Rijnhart

Student Bos- en Natuurbeheer

Afstudeerspecialisaties: Bosbouw Urban Forestry & Vastgoed en Grondtransacties
Aan Van Hall Larenstein

En

Yvon Sikkens

Student Bos- en Natuurbeheer

Afstudeerspecialisatie: Bosbouw Urban Forestry
Aan Van Hall Larenstein

Begeleider: Gilbert Leistra

In opdracht van:

Staatsbosbeheer Veluwe Noord

Boswachterij Nunspeet

Begeleider: Marcel Veldwijk

Velp, 22 december 2016

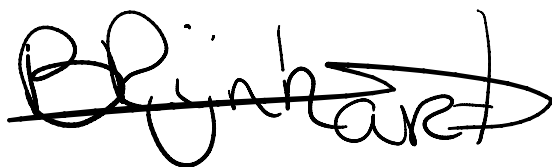
Voorwoord

Wij, Brigith Rijnhart en Yvon Sikkens, zijn studenten bos- en natuurbeheer aan Van Hall Larenstein te Velp. Voor Staatsbosbeheer hebben wij in het kader van ons afstuderen een adviesrapport geschreven. Dit rapport is in samenwerking met verschillende partijen tot stand gekomen. Als eerst willen wij Marcel Veldwijk (*beheerder Veluwe Noord*) bedanken voor de begeleiding tijdens het project en het verschaffen van inhoudelijke informatie. Daarnaast willen wij ook Martijn Harms (*boswachter publiek*) bedanken voor het delen van informatie over recreanten en hun meningen. Rob Niezen (*houtmanager Staatsbosbeheer*) willen wij ook graag bedanken voor de kennis die hij ons heeft bijgebracht over houtexploitatie. Onze dank gaat tevens uit naar Erwin Al en John Smits (*bosbouwdeskundigen*). Als laatst willen wij Gilbert Leistra (*docent Van Hall Larenstein*) bedanken voor alle feedback en begeleiding die hij tijdens ons afstudeerproces gaf op onze rapportage en projectvoortgang. Het afstuderen was voor ons een intensieve, maar leerzame en plezierige periode waar wij achteraf met veel voldoening op terugkijken.

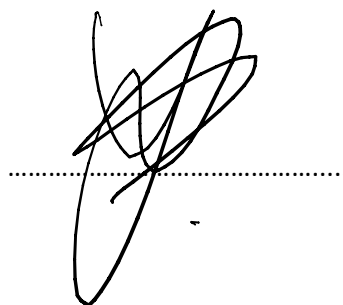
Wij wensen u veel leesplezier.

Brigith Rijnhart

Yvon Sikkens

.....

.....

Velp, 22 december 2016

Samenvatting

In het kader van het afstuderen van twee studenten bos- en natuurbeheer zal een vraagstuk worden behandeld welke Staatsbosbeheer heeft met betrekking tot de problematiek betreffende de houtexploitatie en recreatie. In de bossen van Staatsbosbeheer bestaat een disbalans tussen de twee pijlers benutten en beleven. Door de groeiende houtexploitatie en de toenemende betrokkenheid van de recreanten wordt het voor de beheerder lastiger om deze twee pijlers gezamenlijk uit te voeren in het beheer waardoor de disbalans ontstaat.

Het doel van dit rapport is Staatsbosbeheer inzicht geven hoe de disbalans tussen benutten en beleven in haar bosgebieden opgelost kan worden door twee voorstellen uit te werken die sturen op benutten en beleven. Dit inzicht wordt verkregen door het beantwoorden van de volgende hoofdvraag: *Kan de balans tussen benutten en beleven beter worden bereikt door te sturen op benutten óf beleven?*

Om deze hoofdvraag te beantwoorden zijn er twee voorstellen uitgewerkt voor het Zandenbos. Het eerste voorstel beschrijft een pakket inrichtingsmaatregelen bestaande uit drie maatregelen; het scheiden van de paden, het creëren van een nieuwe houtstapelplaats en het geschikt maken van de asfaltweg voor het gewicht van de zware machines. Met het pakket inrichtingsmaatregelen wordt gestuurd op de pijler benutten. Het tweede voorstel beschrijft een communicatiestrategie waarbij persoonlijk contact tussen de beheerder en actoren centraal staat. Daarmee wordt gestuurd op de pijler beleven.

Het Zandenbos is als casus gebruikt, omdat de opdrachtgever de beheerder van het bos is. Daarnaast kenmerkt het bos zich door de hoge recreatiedruk dat het gevolg is van de vele vormen van recreatie die het bos kent.

Na het uitwerken zijn de twee voorstellen beoordeeld. De beoordeling bestaat uit drie onderdelen. Eerst worden de voorstellen uitgewerkt in twee SWOT-analyses, één per voorstel. Hierbij worden de categorieën sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen als kader gebruikt. Vervolgens zijn de ingevulde SWOT-analyses vertaald naar twee confrontatiematrixen middels een enquête die door vakspecialisten is ingevuld. De enquête beschrijft confrontaties tussen de vier categorieën per SWOT-analyse. De respondenten moesten beoordelen in welke mate de ene categorie de andere beïnvloed. De twee confrontatiematrixen geven een overzicht van de gemiddelde beoordeling van de vakspecialisten. Deze beoordelingsmethode geeft vakspecialisten de mogelijkheid om met hun kennis en ervaring op korte termijn een zo realistisch mogelijk beeld te kunnen geven van de twee voorstellen.

Het voorstel welke door de vakspecialisten het positiefst is beoordeeld, is als adviesvoorstel naar voren gekomen. De communicatiestrategie is het positiefst beoordeeld en is daarbij ook het meest reële voorstel om uit te voeren. Voor het voorstel met de inrichtingsmaatregelen is een te grote financiële investering nodig waarbij het onzeker is of de gewenste resultaten worden behaald. Met de communicatiestrategie worden toch enkele belangrijke punten uit het voorstel van de inrichtingsmaatregelen meegenomen. Door de communicatiestrategie toe te passen, wordt er gestuurd op de pijler beleven. Het antwoord op de hoofdvraag is dan ook dat de balans tussen benutten en beleven beter bereikt kan worden door te sturen op beleven.

Inhoudsopgave

Samenvatting

1	Inleiding.....	11
1.1	Aanleiding.....	11
1.2	Probleemstelling.....	12
1.3	Doelstelling.....	13
1.4	Hoofd- en deelvragen.....	13
1.5	Werkwijze.....	14
1.6	Casus het Zandenbos.....	15
1.7	Randvoorwaarden.....	16
1.8	Leeswijzer.....	16
2	Voorstel Inrichtingsmaatregelen.....	17
2.1	Methode.....	17
2.2	Knelpunten inrichting Zandenbos.....	18
2.2.1	Houtexploitatie.....	18
2.2.2	Recreatie.....	19
2.3	Het scheiden van de paden.....	20
2.4	Het creëren van een nieuwe houtstapelplaats.....	23
2.5	Asfaltweg geschikt maken voor zware machines.....	25
2.6	Slotsom.....	28
3	Voorstel Communicatie.....	29
3.1	Methode.....	29
3.2	Stap 1 - Beleidsdoel.....	31
3.3	Stap 2 - Actorenanalyse.....	31
3.4	Stap 3 - Belangenanalyse.....	32
3.5	Stap 4 - De boodschap.....	33
3.6	Stap 5 - Communicatiemiddelen.....	33
3.7	Stap 6 - Communicatiemomenten.....	34
3.8	Stap 7 - Organisatie.....	35
3.9	Stap 8 - Financiën.....	35
3.10	Slotsom.....	36
4	Beoordeling voorstellen.....	37
4.1	Methode.....	37

4.2	SWOT-analyses	40
4.2.1	SWOT-analyse inrichtingsmaatregelen	40
4.2.2	SWOT-analyse communicatiestrategie	42
4.3	Confrontatiematrixen	44
4.3.1	Confrontatiematrix Inrichtingsmaatregelen	44
4.3.2	Confrontatiematrix Communicatiestrategie	46
5	Advies	47
6	Conclusie	48
7	Reflectie	51
8	Literatuurlijst	53
Bijlagen		56
A.1	Kaart - huidig padennetwerk	57
B.1	Criteria recreatie	58
B.2	Criteria houtexploitatie	62
B.3	Toelichting begrotingen	65
B.4	Huidige informatieposter	66
B.5	Begroting - het scheiden van de paden	67
B.6	Subsidieverordening	71
B.7	Begroting - het creëren van een nieuwe houtstapelplaats	74
B.8	Begroting - hele asfaltweg verdikken	75
B.9	Begroting - gedeelten asfaltweg verdikken	76
B.10	Begroting - asfaltweg naar houtstapelplaats verdikken	77
C.1	Mindmap actorenanalyse	78
C.2	Belangenanalyse	79
C.3	Begroting - communicatiestrategie	83
D.1	Enquête	85
D.2	Uitkomst enquête	95

1 Inleiding

In opdracht van Staatsbosbeheer voor boswachterij Veluwe Noord zal een vraagstuk worden behandeld welke betrekking heeft op de problematiek betreffende de houtexploitatie in relatie tot de recreatiepaden. Die problematiek komt voort uit een disbalans tussen de twee pijlers benutten en beleven. In dit hoofdstuk zal de aanleiding van het vraagstuk worden beschreven. Hieruit volgen de probleem- en doelstelling. Vervolgens wordt de hoofvraag met de bijbehorende deelvragen beschreven, gevolgd door een toelichting op de werkwijze. Daarna volgt een paragraaf waarin het casusbos; het Zandenbos, wordt omschreven. Daaropvolgend is een overzicht van de randvoorwaarden voor dit rapport weergegeven. Tot slot staat de leeswijzer van dit rapport beschreven.

1.1 Aanleiding

Staatsbosbeheer is opgericht in 1899 met als taak 'het beheren en duurzaam tot maatschappelijk nut brengen van de haar toevertrouwde gebieden'. Dit wordt tegenwoordig vormgegeven in de drie pijlers: beschermen, beleven en benutten. Deze drie pijlers worden vertaald naar de volgende drie functies: natuur, recreatie en houtproductie. Staatsbosbeheer ziet deze drie functies graag in ieder gebied terug in een juiste balans. Onder een juiste balans wordt verstaan dat het benutten voldoende opbrengsten genereert om het natuurbeheer mogelijk te maken. Daarbij moet het beleven zonder bezwaar kunnen plaatsvinden en het beschermen mag niet gehinderd worden door de twee pijlers benutten en beleven. De exacte balans is lastig te bepalen doordat het sterk afhankelijk is van het type bos en de regio. Uit de vraag van de opdrachtgever blijkt dat de balans tussen deze drie pijlers nog niet gevonden is.

Staatsbosbeheer heeft een aandeel van 27% van het bosareaal in Nederland, dit is 95.000 hectare. Dit maakt Staatsbosbeheer een grote speler in de houtmarkt. Als groen nutsbedrijf produceert Staatsbosbeheer 310.000 kuub hout per jaar. Voor de toekomst bestaat de ambitie om te groeien naar 350.000 kuub hout per jaar. (Staatsbosbeheer, 2015)

In de bossen waar een integraal beheer wordt uitgevoerd, zijn de bovengenoemde drie functie even belangrijk. Er wordt geen onderscheid gemaakt in prioriteit. Dit maakt het voor een beheerder lastig om de drie functies optimaal in de praktijk te brengen. Vooral de combinatie houtproductie en recreatie blijft moeizaam.

In het dichtbevolkte Nederland is de natuur een plek waar mensen ontspannen door in verschillende vormen te recreëren. Wandelen en fietsen zijn de favoriete activiteiten in een bos. De recreatiebehoefte is toegenomen doordat de werkende mens meer vrije tijd kreeg. Het aantal mondige natuurbezoekers met een grote mate van betrokkenheid bij 'hun' natuurgebied is ook gegroeid, aldus Erwin Al (*adviseur bos en natuurbeheer Staatsbosbeheer*). Staatsbosbeheer moet rekening houden met deze toenemende betrokkenheid, omdat het zichzelf tot doel heeft gesteld een grote bijdrage te leveren aan de natuurbeleving in Nederland. Dit heeft tot doel om zo veel mogelijk mensen uit de samenleving de meerwaarde van de bossen en natuur te laten ervaren, wat ten goede komt aan het maatschappelijk draagvlak voor het behoud van bos en natuur. (Staatsbosbeheer, 2015)

Een groot struikelpunt voor de recreanten zijn slecht begaanbare paden (Veldwijk, Afstudeeropdracht, 2016) (Al & Smits, 2016). Vooral tijdens de houtafvoer zorgen zware machines voor insporing en waterstagnatie op de paden. Dit effect wordt versterkt door langere en hevigere regenbuien als gevolg van de klimaatverandering (KNMI, 2014).

De houtexploitatie kan niet zomaar ingeperkt of worden stil gelegd. Zoals eerder benoemt beheert Staatsbosbeheer 27% van het Nederlandse bosareaal. Hiermee bieden zij veel werkgelegenheid voor de houtaannemers en andere partijen in de houtketen, zoals zagerijen, die ook gemoeid zijn bij de houtproductie. Staatsbosbeheer kan dus ethisch gezien niet zomaar de houtexploitatie tijdelijk stil leggen, hetgeen wat tegenwoordig en in de toekomst soms wel wenselijk is door de klimaatverandering (Al & Smits, 2016).

Naast het ethische aspect zal Staatsbosbeheer ook meer hout gaan exploiteren, omdat het meest rendabele moment van oogsten nadert. De jaarlijkse bijgroei van een groot deel van de Nederlandse bossen bereikt de komende jaren zijn optimum, vanaf dat moment zal de bijgroei langzaam afnemen. De toenemende vraag naar biomassa en inlands hout sluit aan bij de groeiende houtexploitatie en is een trend waar Staatsbosbeheer op in kan spelen. (Staatsbosbeheer, 2015)

Door de opbrengsten uit de houtexploitatie kan het tekort op de rijksbijdrage worden opgevuld. De rijksbijdrage is namelijk de afgelopen jaren sterk afgenomen. In 2011 was deze bijdrage nog 89 miljoen euro. Nu, vijf jaar later, is deze bijdrage nog maar 25,9 miljoen euro. (Algemene Rekenkamer, 2015)

1.2 Probleemstelling

De drie pijlers van Staatsbosbeheer zijn beschermen, beleven en benutten. Deze drie pijlers worden vertaald naar de drie functies natuur, recreatie en houtproductie. Door de groeiende houtexploitatie en de toenemende betrokkenheid van de recreanten wordt het voor de beheerder lastiger om deze twee functies in combinatie uit te voeren in het beheer en ontstaat er een disbalans. Vooral tijdens de houtafvoer ondervinden recreanten hinder van de houtexploitatie door de insporing en schade die de machines met zich meebrengen aan de bospaden. Op de slecht begaanbare paden worden recreanten geconfronteerd met de aanwezigheid van machines en de schade die zij mee brengen. Dit past niet in het natuurlijke bosbeeld waarvoor zij naar het bos komen en wekt ergernissen op.

De volgende probleemstelling is geformuleerd:

De toenemende relevantie van de houtexploitatie is in strijd met de beleving van de recreanten.

1.3 Doelstelling

In dit rapport worden twee voorstellen uitgewerkt om zo de disbalans tussen benutten en beleven op te heffen. In het eerste voorstel wordt gestuurd op de pijler benutten. Door het opstellen van een pakket inrichtingsmaatregelen wordt het benutten anders vormgegeven waardoor de beleving van de recreant minder negatief wordt beïnvloedt.

In het tweede voorstel wordt gestuurd op de pijler beleven door het opstellen van een communicatiestrategie. Dit voorstel heeft als doel begrip creëren bij de recreanten. Dit begrip moet ervoor zorgen dat de pijler beleven aansluiting vindt bij de pijler benutten.

Door het uitwerken en beoordelen van deze twee voorstellen, zal duidelijk worden welke pijler Staatsbosbeheer anders zou moeten invullen om benutten en beleven in een betere balans te krijgen. De bijdrage van dit rapport is Staatsbosbeheer inzicht geven hoe de probleemstelling opgelost kan worden.

De volgende doelstelling kan geformuleerd worden:

Staatsbosbeheer inzicht geven hoe de disbalans tussen benutten en beleven in haar bosgebieden opgelost kan worden door twee voorstellen uit te werken die sturen op benutten en beleven.

1.4 Hoofd- en deelvragen

Uit de probleem- en doelstelling kan de volgende hoofdvraag worden geformuleerd:

Kan de balans tussen benutten en beleven beter worden bereikt door te sturen op benutten óf beleven?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende drie deelvragen opgesteld:

Deelvraag 1: Welke inrichtingsmaatregelen zorgen ervoor dat tijdens de houtexploitatie in het Zandenbos de pijler benutten beter aansluit bij de pijler beleven?

Het toepassen van een pakket inrichtingsmaatregelen is een manier om te sturen in de pijler benutten door de confrontatie tussen recreant en houtexploitatie weg te nemen. Voor deze manier is gekozen, omdat Staatsbosbeheer zo zelf de controle heeft over de uitvoering en organisatie.

Deelvraag 2: Welke communicatie over de houtexploitatie zorgt ervoor dat de pijler beleven beter aansluit bij de pijler benutten?

Een belangrijk aspect van de pijler beleven is communicatie. Natuurbeelden ontstaan door communicatie tussen beheerder en recreant en recreanten onderling. Tegelijkertijd hebben natuurbeelden geen vaste definitie waardoor met communicatie gestuurd kan worden op het beleven (Buijs, 2009). Daarom is gekozen om middels een communicatiestrategie te sturen in de pijler beleven.

Deelvraag 3: Wat is de beoordeling van vakspecialisten over de beschreven inrichtingsmaatregelen en de communicatiestrategie?

Vakspecialisten hebben de kennis en ervaring die ervoor zorgen dat op korte termijn een zo realistisch mogelijk beeld gevormd kan worden over de twee voorstellen. Door de beoordeling van vakspecialisten kan uiteindelijk een advies worden gevormd die leidt naar de beantwoording van de hoofdvraag. Daarom is deze deelvraag opgesteld.

1.5 Werkwijze

Door de deelvragen te beantwoorden wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag. Uit deelvraag één en twee volgen twee voorstellen. Deze twee voorstellen worden bij deelvraag drie beoordeeld door vakspecialisten. Uit deze beoordeling volgt een advies welke leidt tot het antwoord op de hoofdvraag. Daarmee wordt de doelstelling van dit rapport behaald. Dit zal een bijdrage leveren voor Staatsbosbeheer om de probleemstelling op te lossen.

Voor het beantwoorden van de eerste deelvraag is literatuuronderzoek gedaan en zijn interviews gehouden met vakspecialisten. Daaruit is een overzicht opgesteld met criteria die de houtexploitatie en recreatie hebben. Aan de hand van de criteria is het Zandenbos geanalyseerd. Daaruit zijn knelpunten tussen de houtexploitatie en recreatie in het Zandenbos naar voren gekomen. Om de knelpunten weg te nemen zijn inrichtingsmaatregelen bedacht die aan de criteria van de houtexploitatie en recreatie voldoen. In paragraaf 2.1 is de methode voor deze deelvraag verder toegelicht.

Deelvraag twee is beantwoord door het opstellen van een communicatiestrategie. Hierbij is de methode 'Factor C' toegepast. Dit is een methode van het ministerie van Algemene Zaken voor beleids- en communicatieprocessen waarin optimale aansluiting gevonden wordt bij andere relevante partijen. (Ministerie van Algemene Zaken, 2014). Een verdere toelichting van deze methode is te lezen in paragraaf 3.1.

De beantwoording van deelvraag drie bestaat uit drie stappen: het opstellen van een SWOT-analyse per voorstel, de SWOT-analyses verwerken tot een enquête waarmee uiteindelijk een confrontatiematrix per voorstel ingevuld kan worden. Door de enquête in te laten vullen door vakspecialisten wordt geprobeerd een kwalitatieve beoordeling uit het werkveld te krijgen. De volledige uitwerking van deze drie stappen is terug te vinden in paragraaf 4.1.

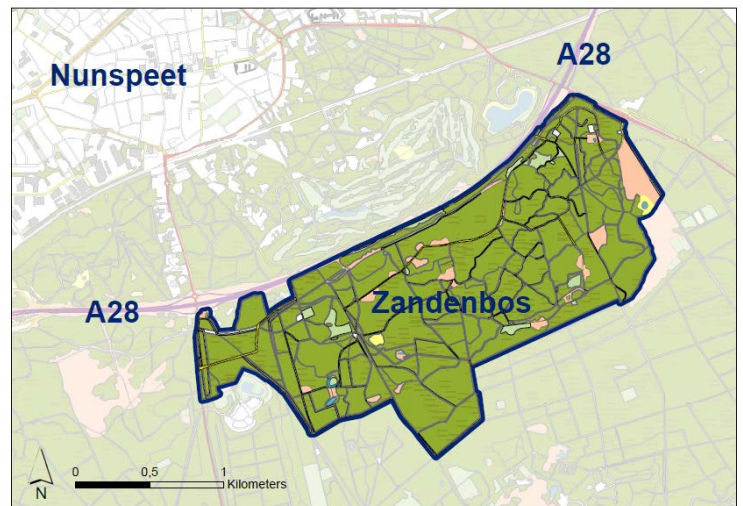

1.6 Casus het Zandenbos

Bij het uitwerken van de voorstellen is het Zandenbos als casus gebruikt. Het Zandenbos is als casusbos gekozen, omdat de opdrachtgever van het afstudeerproject de beheerder is van dat bos. Daarnaast kenmerkt het Zandenbos zich door de hoge recreatiedruk wat het gevolg is van de vele vormen van recreatie die kunnen plaats vinden. De verschillende recreanten hebben hun eigen bezwaren over de slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie.

Om de uitwerking van de voorstellen te kunnen begrijpen, zal hieronder een beschrijving van het Zandenbos volgen.

Het Zandenbos is onderdeel van de Veluwe en ligt tussen Vierhout en Nunspeet, zie figuur 1. Het bos wordt beheerd door Staatsbosbeheer vanuit boswachterij Veluwe Noord. Het Zandenbos kent een lange geschiedenis met verschillende eigenaren. Sinds 1881 is het bos particulier bezit geweest van de familie Petersom Ramring (Wandelzoekpagina, 1994).

Figuur 1 Locatie Zandenbos

Het gebied bestond grotendeels uit heide terreinen en door intensief plagbeheer ontstonden er zandvlaktes. Het zand verstoof en om verdere verstuiving tegen te gaan heeft de familie het gebied vol geplant met grove den. Dit heeft geleid tot wat het bos nu is met grove den als hoofdboomsoort en een heuvelachtig reliëf. Nevenboomsoorten in het bos zijn Amerikaanse eik, beuk, douglas spar, fijnspar en Japanse lariks. Een negatief gevolg van de aanwezigheid van Amerikaanse eik en beuk zijn de langzaam verterende bladeren. Hierdoor kan regenwater lastig de grond infiltreren wat voor extra waterstagnatie zorgt en bijdraagt aan het probleem.

In 1938 heeft de laatste erfgenaam van de familie het bos verkocht aan de gemeente Ermelo. In de overdracht heeft de familie in de voorwaarden laten opnemen dat het bos publiek wandel terrein en natuurreservaat moet blijven (Er op uit, 2008). De gemeente Ermelo heeft in 1939 het Zandenbos verkocht aan Staatsbosbeheer.

De recreatiedruk in het Zandenbos is tegenwoordig hoog. Het gebied is goed te bereiken met de auto via de A28 en N-wegen in de omgeving, maar ook met de trein die stopt bij station Nunspeet. Recreanten kunnen hun auto langs de geasfalteerde weg parkeren of op de parkeerplaatsen. Naast de geasfalteerde Van Petersom Ramringweg lopen meerdere wandelroutes door het bos. Zo zijn twee routes de blauwe route (vier kilometer) en de witte route (vijf kilometer). Voor de houtexploitatie is er een vast padennetwerk welke bij elke houtoogst wordt gebruikt voor het uitrijden van het hout, zie bijlage A.1.

1.7 Randvoorwaarden

De belangrijkste randvoorwaarde bij het schrijven van het rapport is duurzaamheid. Bij een duurzaam bos is er sprake van een evenwicht tussen economische(*houtexploitatie*), sociale (*recreatie*) en ecologische(*natuur*) belangen (Smits, Baldé, & Schenau, 2014).

Daarbij moeten de functies los van elkaar ook duurzaam uitgevoerd worden. Zo moet de houtexploitatie duurzaam worden uitgevoerd waarbij er niet meer dan de bijgroei geoogst wordt, opdat het bos op langere termijn stabiel en gezond moet blijven. Duurzaamheid betekent voor de recreatie dat het bos ook in de toekomst, voor nieuwe generaties, geschikt blijft om te recreëren. Voor de natuur houdt duurzaamheid in dat de natuurlijke processen en samenstellingen niet worden aangetast.

Naast duurzaamheid zijn er nog andere randvoorwaarden voor het schrijven van het rapport. De opdrachtgever heeft bewust weinig randvoorwaarden meegegeven. Hiermee wil hij een creatieve denkwijze bevorderen. De randvoorwaarden waarmee rekening gehouden moeten worden bij het schrijven van dit rapport zijn als volgt:

- De recreatie mag in het Zandenbos niet onderdoen aan de houtexploitatie.
- Er is geen budget aangegeven waarbinnen de twee voorstellen moeten passen.
- Per voorstel moet een overzicht van de kosten en eventuele inkomsten worden gegeven.
- Bij het schrijven van het rapport wordt alleen gekeken naar de bezwaren die recreanten hebben over slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie. Andere aspecten van de houtexploitatie, zoals bezwaren over een veranderend bosbeeld door bomenkap, worden niet meegenomen.
- Voor het schrijven van het rapport staan zestien weken.

1.8 Leeswijzer

Het rapport is opgebouwd uit vier kernhoofdstukken. Hoofdstuk twee, *voorstel inrichtingsmaatregelen*, geeft antwoord op deelvraag één en beschrijft een pakket inrichtingsmaatregelen. Hoofdstuk drie, *voorstel communicatie*, geeft antwoord op deelvraag twee en beschrijft een communicatiestrategie. Deze wordt uitgewerkt in acht stappen onderverdeeld in paragrafen. In hoofdstuk vier, *beoordeling voorstellen*, worden de voorstellen in drie stappen beoordeeld. De stappen zijn onderverdeeld in paragrafen. Vervolgens zal uit de beoordeling een advies worden opgesteld in hoofdstuk vijf. De conclusie van het rapport staat beschreven in hoofdstuk zes en de reflectie in hoofdstuk zeven.

2 Voorstel Inrichtingsmaatregelen

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de deelvraag: ‘Welke inrichtingsmaatregelen zorgen ervoor dat tijdens de houtexploitatie in het Zandenbos de pijler benutten beter aansluit bij de pijler beleven?’. Door het nemen van bepaalde inrichtingsmaatregelen wordt gestreefd naar een overeenstemming tussen de houtexploitatie en recreatie in het Zandenbos.

In dit hoofdstuk zal eerst de methode worden beschreven welke toegepast is om antwoord te kunnen geven op de deelvraag. Voor de beantwoording van de deelvraag zijn criteria, welke relevant zijn tot het probleem, getoetst in het Zandenbos. De punten waar niet aan de criteria wordt voldaan worden als knelpunten beschreven in de tweede paragraaf.

Vervolgens zullen drie inrichtingsmaatregelen worden benoemt waarmee de knelpunten worden opgelost. Deze drie inrichtingsmaatregelen worden individueel beschreven, maar zullen gezamenlijk als één pakket worden uitgevoerd waardoor de pijler benutten, de pijler beleven minder zwaar belast. De inrichtingsmaatregelen zullen financieel worden toegelicht. In bijlage B.3 is een beschrijving te vinden over de indeling van deze begrotingen.

2.1 Methode

Voor het opstellen van de inrichtingsmaatregelen zijn eerst criteria opgesteld. Deze zijn opgenomen in bijlage B.1 en B.2. De criteria zijn apart opgesteld voor zowel de houtexploitatie als de recreatie en staan alleen in relatie tot het probleem. Door het uitvoeren van literatuuronderzoek is gezocht naar informatie over de criteria waaraan een houtexploitatie moet voldoen en wat de criteria zijn die recreanten stellen aan het bos. Enkele belangrijke bronnen zijn:

- Het boek: Bosbeheer en bos ecologie in de praktijk (J. den Ouden & B. Muys)
- Het boek: Aanleg van nieuwe bossen (P. Jansen)
- De handleiding: Uitrijden met de forwarder (Gunilla Frumerie)

Naast het uitvoeren van literatuuronderzoek zijn er semigestructureerde interviews gehouden met vakspecialisten. Het doel van deze interviews is het controleren of het beeld uit de literatuur klopt en daarnaast dienen de interviews als aanvullende probleemanalyse. Bij een semigestructureerd interview worden een aantal open vragen gesteld die vooraf zijn opgesteld. Aan de hand van de gegeven antwoorden worden aanvullende vragen gesteld om extra informatie te achterhalen. Er is gekozen om de interviews niet op te nemen in het rapport, omdat alleen de hoofdlijnen van de interviews zijn gebruikt. Deze hoofdlijnen zijn verwerkt bij het opstellen van de criteria.

Onderstaande vakspecialisten zijn geïnterviewd:

- Beheerder Veluwe Noord (M. Veldwijk)
- Boswachter publiek Veluwe Noord (M. Harms)
- Adviseur bos en natuur van Staatsbosbeheer (E. Al)
- Medewerker beheer en productie van Staatsbosbeheer (J. Smits)

Daarnaast zijn onderstaande personen benaderd via de mail. Het doel van deze mailwisselingen was hetzelfde als de interviews.

- Houtmanager van Staatsbosbeheer (R. Niezen)
- Coördinator belangenbehartiging Stichting Wandelnet (A. van Dijk)
- Regioconsult van de Koninklijke Nederlandse Hippische Federatie (J. van den Ende)

De criteria zijn gebruikt om inrichtingsmaatregelen te ontwerpen voor het Zandenbos. Daarvoor zijn de criteria tijdens een gebiedsanalyse getoetst. Op punten waar het Zandenbos niet voldeed aan de criteria waardoor de disbalans tussen benutten en beleven ontstaat, zijn inrichtingsmaatregelen nodig. Deze maatregelen zijn ontworpen aan de hand van literatuur welke is gebruikt bij het opstellen van de criteria. De informatie uit de literatuur diende als referentiebeeld. De beschreven inrichtingsmaatregelen zijn besproken met de eerder benoemde vakspecialisten waarbij hun ervaring ervoor zorgde dat maatregelen zijn aangescherpt.

2.2 Knelpunten inrichting Zandenbos

Uit de gebiedsanalyse waarbij de criteria zijn getoetst, zijn enkele knelpunten naar voren gekomen. Hieronder zullen de knelpunten worden toegelicht die in relatie staan tot de houtexploitatie en recreatie.

2.2.1 Houtexploitatie

De knelpunten die betrekking hebben op de houtexploitatie in het Zandenbos volgen in deze paragraaf.

Draagkracht

De draagkracht van de grond is afhankelijk van verschillende factoren, die per locatie en seizoen verschillen. Het is lastig te beoordelen wat de precieze draagkracht van de grond is. Uit gesprekken met de beheerder en de houtmanager van Staatsbosbeheer komt naar voren dat tijdens boswerkzaamheden insporing optreedt. Dit is het gevolg van onvoldoende draagkracht. De paden die in het Zandenbos gebruikt worden voor de houtafvoer, kunnen dus niet het gewicht van een geladen forwarder (dertig ton) en vrachtwagen (vijftig ton) aan. Op dit moment worden de paden na elke houtoogst hersteld. Het nadeel hiervan is dat het bezwaar van de recreant tijdens de houtexploitatie niet afneemt. In extreme gevallen van insporing worden de paden ook tijdens de houtexploitatie hersteld, maar dit brengt extra kosten met zich mee waardoor de houtoogst minder rendabel wordt. De asfaltweg die door het Zandenbos loopt, heeft een maximaal toelaatbaar gewicht van 3,5 ton. Dit is onvoldoende voor het gewicht van een geladen forwarder en vrachtwagen.

Houtstapelplaatsen

Een houtstapelplaats moet voldoende capaciteit bieden om het geoogste hout te kunnen bergen. Daarnaast moet er ook gezorgd worden dat bij het laden en het lossen voldoende ruimte overblijft om te manoeuvreren zonder schade toe te brengen aan de omgeving. De vijfduizend kubieke meter die gemiddeld bij elke houtoogst in het Zandenbos wordt geoogst, kan niet op de huidige houtstapelplaatsen worden opgeslagen. Wel is er genoeg ruimte om te manoeuvreren.

2.2.2 Recreatie

In deze paragraaf volgt een toelichting over de knelpunten welke betrekking hebben op de recreatie in het Zandenbos.

Voorzieningen

Voor de recreant is het belangrijk dat bij de ingang van het bos duidelijk staat aangegeven waar bepaalde routes zijn uitgezet en waar deze beginnen, omdat mensen graag over uitgezette routes recreëren (Dieren, 2015). Dit komt vooral door het aspect van zekerheid en de beleving van verschillende landschappen (Donders, Luttik, Veeneklaas, Vreke, & Weijschede, 2011).

In het Zandenbos wordt beperkt informatie gegeven over de ligging van de routes.

Communicatie

Om het aantal klachten van bezoekers zo laag mogelijk te houden, is het verstandig om duidelijk te communiceren. Door boswerkzaamheden toe te lichten via informatieborden wordt duidelijkheid gegeven richting de bezoekers. In het Zandenbos worden bij boswerkzaamheden posters opgehangen om de werkzaamheden uit te leggen. De opzet van deze posters is terug te vinden in bijlage B.4. Daarin ontbreekt de communicatie over alternatieve routes waarbij de recreant geen hinder van slecht begaanbare paden hebben.

Beleving

Rust is een belangrijk motief voor recreanten om het bos te bezoeken. Wanneer de paden door meerdere doelgroepen worden gebruikt, wordt dit als onrustig ervaren. De verschillende recreatiegroepen worden in het Zandenbos wel gescheiden gehouden, maar de houtafvoerpaden overlappen de recreatiepaden.

Inrichting paden

De verschillende typen recreantengroepen stellen andere eisen bij het gebruik van de paden, maar alle recreanten vinden het onderhoud van de paden belangrijk. Obstakels zoals plassen en kuilen worden niet gewaardeerd door de recreant. De machines zorgen tijdens de houtexploitatie in het Zandenbos voor insporing en waterstagnatie. Hierdoor voldoen de paden niet aan de wensen van de recreant.

2.3 Het scheiden van de paden

Recreanten maken graag gebruik van paden die bedoeld zijn voor een specifieke gebruikersgroep, zoals wandelaars of fietsers (van Dijk A. , 2016). De verschillende gebruikersgroepen worden in het Zandenbos duidelijk van elkaar gescheiden. Echter worden de recreatiepaden gebruikt door de zware machines tijdens de houtexploitatie.

Om te kijken welke paden het best verlegd kunnen worden, is de infrastructuur op kaart bekeken. Paden waarbij de geringste meters verlegd hoeven te worden en waar minimale ingrepen voor nodig zijn, worden gezien als de paden die het best verlegd kunnen worden. Uit de analyse van de infrastructuur is gebleken dat het verleggen van enkele delen wandel- en ruiterspad de beste optie is om de paden te scheiden. Ten eerste omdat hierbij het minst aantal meters verlegd hoeft te worden. Daarnaast zijn de recreatiepaden makkelijker te verleggen in vergelijking met de afvoerpaden, omdat de afvoerpaden een stuk breder zijn. Als er meters afvoerpad verlegd zou moeten worden, dan gaat dit ten koste van een groter areaal natuur dan bij het verleggen van recreatiepaden. De punten waarvoor gekozen is om de recreatiepaden te verleggen, zijn gecontroleerd in het veld. Daardoor werd uitgesloten dat eventuele omgevingsfactoren het verleggen zou verhinderen.

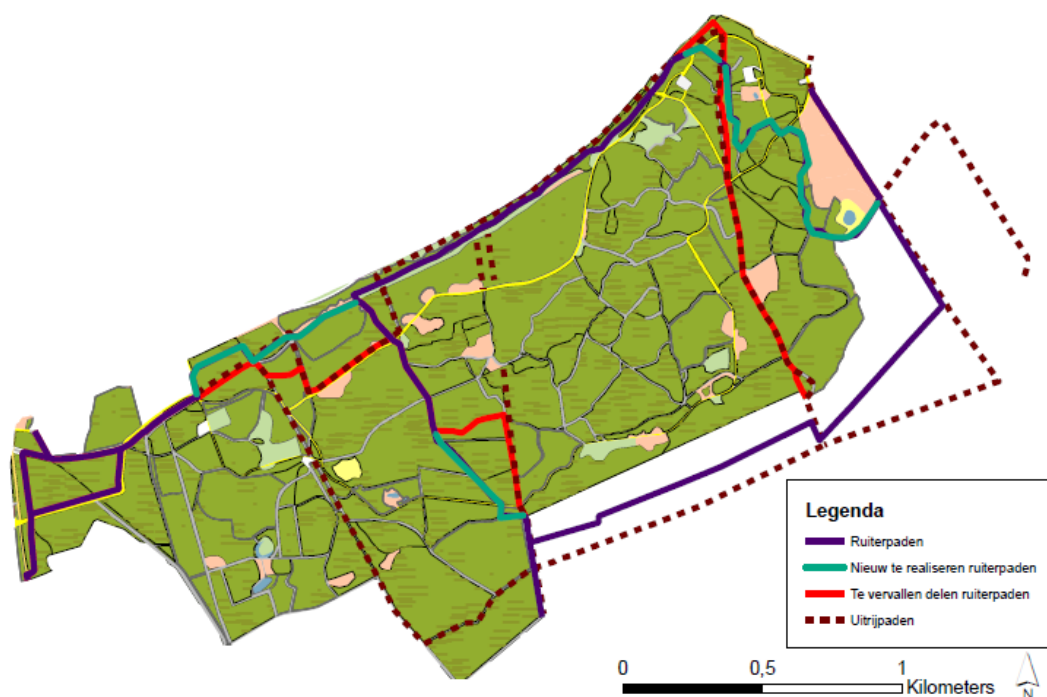
Door het verleggen van de recreatiepaden hebben de recreanten de mogelijkheid om de modderige situaties als gevolg van insporing te omzeilen. Uit onderzoek blijkt dat een groot deel van de recreanten gebruik maakt van routes. De zekerheid en de beleving die een route met zich meebrengt, ervaren recreanten als prettig en dragen bij aan de rust en ontspanning die men zoekt (Dieren, 2015). Het is uiteindelijk aan de recreant om te kiezen voor een alternatieve route zonder insporingsverschijnselen of voor een route waarbij de eventuele gevolgen van de houtexploitatie waargenomen kunnen worden.

De uitrijdcombinaties kunnen het werk blijven uitvoeren wanneer er sprake is van insporing. Dit heeft wel een negatieve invloed op de werkefficiëntie, omdat de machines meer moeite hebben om zich door de modder te verplaatsen wat resulteert in een langere werktijd.

Voor het verleggen van de recreatiepaden, moeten nieuwe stukken pad worden aangelegd. Er zal 170 meter ruiterspad en 340 meter wandelpad worden gerealiseerd, zie figuren 2 en 3. Daarnaast worden de witte route en de groene route verlegd, zie figuur 3. Het nieuwe wandelpad waar zowel de witte route als de groene route over heen gaat, komt naast een fietspad te liggen. Een duidelijke scheiding tussen de paden is daarbij gewenst en kan in de vorm van paaltjes of een graszode worden vormgegeven (van Dijk A. , 2016). Voor het aanleggen van de nieuwe ruiters- en wandelpaden zullen enkele bomen moeten wijken. Na het omzagen van de bomen zullen de stobben worden uitgegraven, zodat een egale ondergrond overblijft. De egale ondergrond is een goede basis voor de nieuwe paden, die aansluiten op het huidige padennetwerk. De bomen die worden omgezaagd worden meegenomen in de volgende houtverkoop. De stobben die zijn uitgegraven, worden bij elkaar gelegd in het bos. Dit kan een positief effect hebben op de bos ecologie.

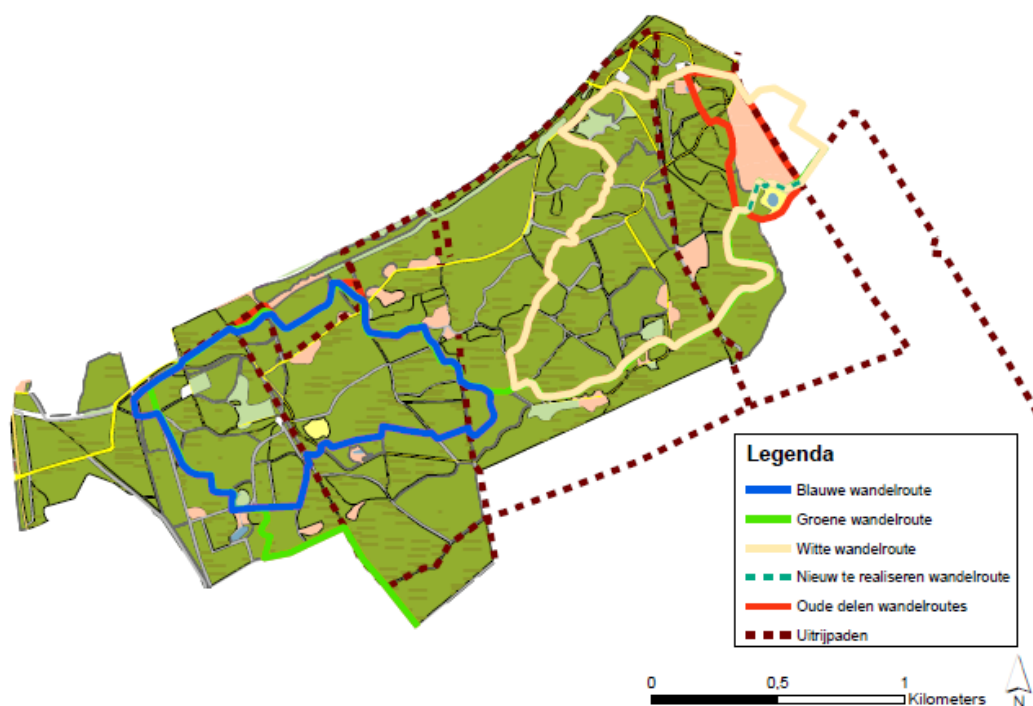

Ruiterroutes Zandenbos

Figuur 2 Advies over ruiterpaden

Wandelroutes Zandenbos

Figuur 3 Advies over wandelroutes

Communicatie

Wanneer de routes worden verlegd, zal de communicatie daarop aangepast moeten worden. De informatieborden bij de ingangen worden vervangen met op de nieuwe borden het aangepaste padennetwerk afgebeeld. De gekleurde paaltjes die langs de huidige paden staan en de routes aanduiden, worden verwijderd. Deze worden vervangen door nieuwe paaltjes. Dit vanwege het feit dat de huidige bewegwijzeringspaaltjes in slechte staat zijn. Ook de verlegde paden worden voorzien van bewegwijzering.

Toelichting begroting

Voor het scheiden van de paden zijn financiële middelen nodig. In bijlage B.5 is de begroting te vinden voor deze inrichtingsmaatregel. De begroting is onderverdeeld in vier delen. Eerst staan de kosten benoemd die nodig zijn voor het creëren van een egale ondergrond. Dit is voor zowel het wandelpad als ruiterspad van toepassing. Verder hebben deze twee recreantengroepen verschillende eisen aan de paden. De kosten voor de verdere aanleg van deze twee paden worden los van elkaar berekend. De communicatie bestaat uit het ontwerpen van een nieuw informatiebord, de aanschaf ervan en de plaatsing in het bos.

Het is voor Staatsbosbeheer mogelijk om subsidie aan te vragen via provincie Gelderland voor het aanleggen van de paden. Dit is geregeld binnen 'Regels ruimte voor Gelderland 2016'. Hierin wordt de subsidiabele activiteit 'De aanleg van eenvoudige openbaar toegankelijke onverharde paden' beschreven. Deze subsidie wordt verstrekt als de kosten voldoen aan de normen uit het Normenboek Alterra Bos- landschap en natuur (Gedeputeerde Staten van Gelderland, 2015). Dit boek is dan ook gebruikt bij het opstellen van de begroting. Daarnaast moet het bos minstens vijftig jaar bestaan en moet de activiteit passen binnen een vastgesteld toekomstplan voor het bos. Allemaal criteria waaraan het Zandenbos voldoet. Delen van de kosten zijn niet subsidiabel. In dit geval gaat het over de projectleiding, coördinatie, rapportage, verantwoording, planvorming en ambtelijke inzet. De subsidie voor bouseigenaren bedraagt maximaal 75% van de kosten, met een minimum van 7500 euro en een maximum van 200.000 euro per bouseigenaar. Om voor de subsidie in aanmerking te komen is Staatsbosbeheer verplicht een voortgangsrapportage aan te leveren, voorzien van een topografische kaart waarop de activiteiten zijn vastgelegd. Voor het uitvoeren van deze inrichtingsmaatregel kan bijna zevenduizend euro worden verkregen. Dit valt onder de minimum subsidiegrens. De subsidie moet daarom worden aangevraagd in combinatie met andere projecten die onder dit stelsel vallen. De grens is namelijk per subsidieaanvraag die wordt ingediend door een bouseigenaar. In bijlage B.6 staat de subsidieverordening.

Het verleggen van de paden brengt ook opbrengsten met zich mee. Deze opbrengsten komen voort uit de houtverkoop van de bomen die zijn omgezaagd om ruimte te creëren voor de paden.

Een overzicht van de kosten, subsidie en opbrengsten is weergegeven in tabel 1.

Tabel 1 Overzicht begroting, het scheiden van de paden

Inrichtingsmaatregel – het scheiden van de paden	
Kosten	€ 19.785,15
Subsidie	€ 6.913,02
Opbrengsten	€ 546,00
Totaal	€ 12.326,13

2.4 Het creëren van een nieuwe houtstapelplaats

Bij de vorige houtoogst is vijfduizend kubieke meter hout geoogst, dit is tevens de streef opbrengst voor de houtoogst in het Zandenbos (Veldwijk, Kennismakingsgesprek, 2016). Op dit moment is er niet genoeg ruimte om het geoogste hout op te slaan. De huidige houtstapelplaatsen hebben een gezamenlijke opslagcapaciteit van 2625 kubieke meter. Het gebrek aan ruimte om het hout te stapelen wordt bevestigd door de houtmanager van Staatsbosbeheer (Niezen, 2016). De twee huidige houtstapelplaatsen liggen aan de oost- en westzijde van het bos, zie figuur 4. In theorie zou door de verspreide ligging van de houtstapelplaatsen onnodig heen en weer rijden van de forwarder worden voorkomen. In de praktijk ligt dit anders. De capaciteit van de houtstapelplaats aan de oostzijde is zeer beperkt. Hierdoor wordt veel hout van de oostzijde van het bos naar de houtstapelplaats in het westen gereden.

Door de beperkte mogelijkheid om het hout te stapelen in het Zandenbos is het belangrijk om voor de volgende houtoogst de kleine houtstapelplaats te vervangen voor een houtstapelplaats met voldoende capaciteit. Hierbij is een verspreide ligging belangrijk om de rij intensiteit te verlagen. Na meerdere veldbezoeken en het analyseren van de kaart, is gekozen om de nieuwe houtstapelplaats aan de oostzijde van het bos te lokaliseren, zie figuur 4. Deze locatie is gekozen omdat hier weinig aanpassingen aan het terrein nodig zijn. Daarnaast is deze locatie dichtbij de N-weg waardoor de vrachtwagen een korte afstand door het bos hoeft te rijden. Na benadering biedt deze extra houtstapelplaats ruimte voor drieduizend kubieke meter hout.

Houtstapelplaats

Figuur 4 Advies over houtstapelplaatsen

Voor de nieuwe houtstapelplaats zijn enkele ingrepen nodig. Als eerst moet een rij berken worden verwijderd, zodat de vrachtwagen voldoende ruimte heeft om te manoeuvreren en er genoeg plek ontstaat voor de opslag van het hout. Daarnaast moet een stuk asfaltweg, tussen de N-weg en de nieuwe houtstapelplaats worden verdikt, zodat de weg vijftig ton aan kan. Meer informatie over het verdikken van het asfalt is te vinden in paragraaf 2.5. In figuur 4 staat aangegeven om welk deel asfalt het gaat. De ondergrond van de houtstapelplaats hoeft niet te worden aangepast. De situatie is vergelijkbaar met de ondergrond waarover de vrachtwagens rijden bij de andere houtstapelplaats, waar zich geen problemen voordoen (Veldwijk, Kennismakingsgesprek, 2016).

De te creëren houtstapelplaats is gelegen op de oude parkeerplaats. Deze wordt in het hoogseizoen voor de recreatie gebruikt als parkeerplaats (Harms, 2016). Buiten de houtoogst om kan deze locatie alsnog gebruikt worden als parkeerplaats.

Toelichting begroting

Voor het uitvoeren van de beschreven inrichtingsmaatregel om meer houtstapelcapaciteit te creëren, zijn financiële middelen nodig. In bijlage B.7 is een begroting te vinden voor het aanleggen van een nieuwe houtstapelplaats.

Om op de beoogde locatie voldoende ruimte te creëren voor de opslag en aan- en afvoerruimte moeten een aantal bomen worden verwijderd. Voor deze inrichtingsmaatregel moet rekening gehouden worden met de kosten voor het verdikken van de asfaltweg naar de houtstapelplaats, dit wordt verder toegelicht in paragraaf 2.5.

De bomen die zullen wijken kunnen bij de volgende houtverkoop meegenomen worden. Het volume van deze bomen is ongeveer zeventien kubieke meter. In tabel 2 staat een overzicht van de kosten en opbrengsten.

Tabel 2 Overzicht begroting, creëren houtstapelplaats

Inrichtingsmaatregel – creëren houtstapelplaats	
Kosten	€ 399,44
Subsidie	n.v.t.
Opbrengsten	€ 588,00
Totaal	€ 188,56

2.5 Asfaltweg geschikt maken voor zware machines

Zoals in paragraaf 2.2 staat beschreven zijn de afvoerpaden niet bestand tegen het gewicht van een geladen forwarder of vrachtwagen. De asfaltweg die door het Zandenbos loopt wordt nu niet gebruikt tijdens de houtexploitatie, omdat die weg met een maximaal toelaatbaar gewicht van 3,5 ton onvoldoende draagkracht heeft.

De asfaltweg in het Zandenbos heeft een centrale ligging. Door deze centrale ligging is het handig om de weg te gebruiken tijdens de houtexploitatie. Dit zal schade voorkomen aan de bospaden, omdat de machines over de asfaltweg door het bos kunnen verplaatsen en zo minder gebruik hoeven te maken van de bospaden. Hieronder zijn drie opties uitgewerkt om de asfaltweg in het Zandenbos te gebruiken tijdens de houtexploitatie. Binnen het pakket inrichtingsmaatregelen welke in dit hoofdstuk worden beschreven, heeft de beheerder van het Zandenbos een keuze bij de maatregel om het asfalt geschikt te maken voor de zware machines. Het geschikt maken van de asfaltweg zorgt ervoor dat de pijler benutten efficiënter uitgewerkt kan worden waardoor de pijler beleven minder wordt belast. Door de hoge uiteenlopende kosten, is er voor deze maatregel onderscheidt gemaakt in drie opties die alle drie bijdragen aan een hogere efficiëntie van de houtexploitatie.

De opties en de uitwerkingsmogelijkheden hiervan zijn besproken met dhr. Bakker van ingenieursbureau GWW. Het is aannemelijk dat de zandgrond onder deze weg in de toekomst niet verder zal inklinken mocht de weg worden verdikt, omdat de asfaltweg er al jaren ligt (Bakker, 2016).

Hele asfaltweg verdikken

De asfaltweg moet aangepast worden zodat de weg een gewicht van vijftig ton aankan. Dit maximaal toelaatbare gewicht valt onder asfaltklasse B. Dit type asfalt is geschikt voor zware voertuigen die met enige regelmaat het asfalt betreden, maar niet met een hoge frequentie zoals bij een snelweg.

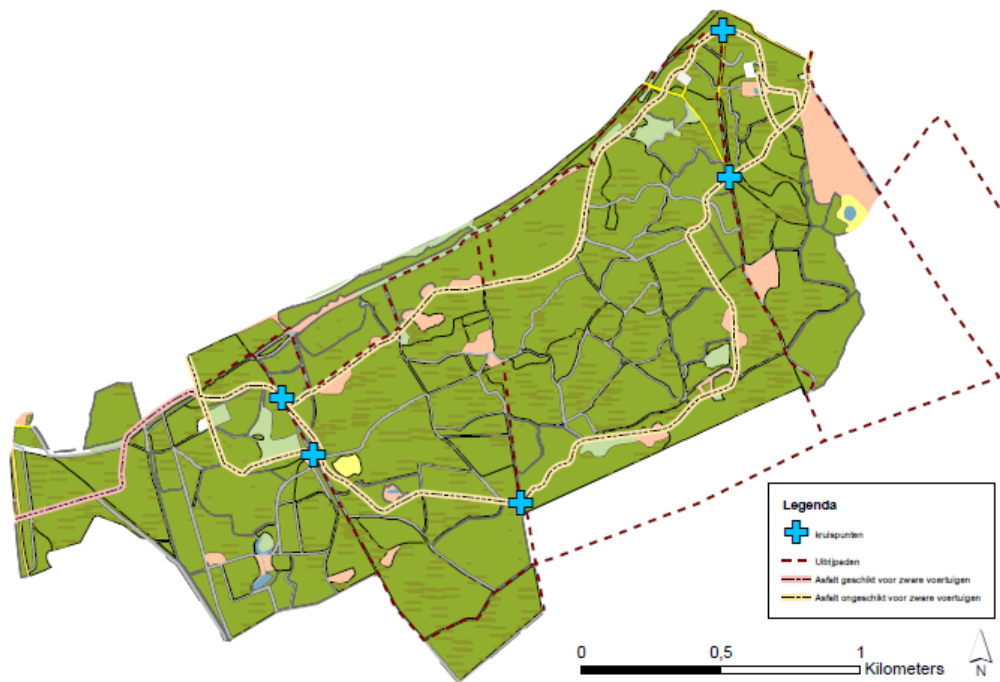
De totale afstand van de gehele asfaltweg is circa zeven kilometer en heeft een breedte van vier meter. Dit resulteert in een totaal oppervlakte van 28.000 vierkante meter asfalt dat verdikt moet worden. Om een dikkere asfaltweg te realiseren, zal eerst de huidige deklaag worden gefreesd. Dit houdt in dat de bovenste laag asfalt wordt verwijderd. De verwijderde laag asfalt bevat geen teer wat een dalend effect heeft op de afvoerkosten. Vervolgens worden twee lagen asfalt aangebracht; een dikkere tussenlaag van 4,8 centimeter en een deklaag van 3,3 centimeter. De tussenlaag zorgt voor extra draagkracht en de toplaag heeft een afwerkend effect (Bakker, 2016).

Gedeelten van de asfaltweg verdikken

Er kan gekozen worden om delen van de asfaltweg te verdikken, zodat een forwarder de asfaltweg kan kruisen zonder schade aan de weg te veroorzaken. Na het analyseren van het afvoerpadennetwerk bleek dat de forwarder op vijf plekken de asfaltweg kruist, zie figuur 5. Op deze kruisingen zullen drempels komen, zodat het asfalt het gewicht van een geladen forwarder aankan. Hiervoor moet een gedeelte van het asfalt worden gefreesd. Vervolgens wordt het nieuwe type B-asfalt aangebracht welke dikker is dan het asfalt wat er al ligt. Doordat het nieuwe stuk asfalt hoger ligt dan de rest van de weg, moet het hoogte verschil worden overbrugd. Dit wordt gedaan door een schuin aflopend stuk asfalt aan te brengen aan weerszijde van de verhoging in de vorm van een verkeersdrempel. De vijf plekken welke worden omgevormd tot drempel hebben een totale oppervlakte van 408 vierkante meter.

Kruispunten

Figuur 5 Gedeelten van de asfaltweg die verdikt moeten worden

Asfaltweg richting de nieuwe houtstapelplaats verdikken

Mocht er gekozen worden om de voorgestelde nieuwe houtstapelplaats uit paragraaf 2.4 te realiseren, dan moet een stuk asfalt van achthonderd meter lang worden verdikt zodat een geladen vrachtwagen van vijftig ton erover heen kan rijden. Deze afstand kan verdeeld worden in twee delen. Het eerste deel betreft een stuk tweerichtingsverkeer met een breedte van zeven meter. Het tweede deel bestaat uit een stuk éénrichtingsverkeer met een breedte van vier meter. In totaal zal een oppervlakte van 3800 vierkante meter asfalt worden verdikt. De werkwijze is hetzelfde als bij het verdikken van de gehele asfaltweg, zoals hierboven benoemd is.

Toelichting begroting

Het (gedeeltelijk) geschikt maken van de asfaltweg brengt kosten met zich mee. De werkwijze en kostenposten zijn bij alle drie de mogelijkheden min of meer gelijk. In tabel 3 staat een financieel overzicht van de drie mogelijkheden. Voor er tot uitvoering overgegaan kan worden, moet een werkplan worden opgesteld door de aannemer. Vervolgens wordt het werk uitgezet, wat inhoudt dat er veiligheidsborden geplaatst worden en een locatie voor de werknemers wordt afgebakend.

Nadat deze voorbereidende werkzaamheden geregeld zijn, zal een laag asfalt worden gefreesd en afgevoerd. Vervolgens wordt de overgebleven weg grondig aangeveegd om er zeker van te zijn dat de aangebrachte lagen goed zullen hechten.

Op de gefreesde ondergrond zal eerst een 'kleeflaag' van bitumen worden aangebracht, dit is een bindmiddel. Hierop zal een tussenlaag asfalt worden aangebracht, namelijk AC 16 bind TL-B. Deze benaming is als volgt opgebouwd:

- AC → Asfaltbeton
- 16 → De korrelgrootte in millimeters
- Bind TL → Tussenlaag
- B → Asfaltklasse B

De gebruikte korrelgrootte is bepalend voor de dikte van de asfaltlaag. Door de korrelgrote maal drie te doen, wordt de dikte van de asfaltlaag berekend. Na een nieuwe kleeflaag, wordt de deklaag van het asfalt aangebracht. Hiervoor zal AC 11 surf DL-B worden gebruikt. Hierbij staat 'surf DL' voor de deklaag.

Wanneer wordt gekozen om het asfalt slechts te verdikken op de punten waar de forwarder de weg kruist, zal worden gewerkt met een drempelconstructie. Er zijn extra kosten berekend voor het uitvlakken van deze drempels. Deze optie zal rond de negentienduizend euro kosten. Wanneer wordt gekozen om de hele asfaltweg te verdikken zal dit 460 duizend euro kosten. Het verdikken van het gedeelte asfalt richting de nieuwe houtstapelplaats zal ruim zeventig duizend euro kosten.

De kosten voor de drie bovenstaande opties zijn berekend met behulp van GWW ingenieurs (Bakker, 2016) en zijn weergegeven in bijlagen B.8, B.9 en B.10. Dit bedrijf werkt niet met tijdsnormen. Dit is niet van belang, omdat deze werkzaamheden in alle gevallen uitbesteed worden door Staatsbosbeheer. Hierdoor hoeft Staatsbosbeheer weinig rekening te houden met deze werkzaamheden in hun personeelsplanning. Er wordt geen subsidie gegeven voor het aanpassen van deze weg (Gedeputeerde Staten van Gelderland, 2015).

Tabel 3 Overzicht begroting, verdikken asfaltweg

Hele asfaltweg verdikken		Gedeelten van asfaltweg verdikken		Asfaltweg richting nieuwe houtstapelplaats verdikken	
Kosten	€ 460.911,60	Kosten	€ 19.401,80	Kosten	€ 70.953,36
Subsidie	n.v.t.	Subsidie	n.v.t.	Subsidie	n.v.t.
Opbrengsten	n.v.t.	Opbrengsten	n.v.t.	Opbrengsten	n.v.t.
Totaal	€ 460.911,60	Totaal	€ 19.401,80	Totaal	€ 70.953,36

2.6 Slotsom

De deelvraag ‘Welke inrichtingsmaatregelen zorgen ervoor dat tijdens de houtexploitatie in het Zandenbos de pijler benutten beter aansluit bij de pijler beleven?’ is in dit hoofdstuk beantwoord door het opstellen van een pakket inrichtingsmaatregelen. Dit pakket bestaat uit drie maatregelen die ervoor zorgen dat de knelpunten in het Zandenbos opgelost worden door te kijken naar de ontbrekende criteria in het Zandenbos. De drie maatregelen zijn:

Het scheiden van de paden

Hiermee wordt rekening gehouden met het criterium dat recreanten graag gebruik maken van een pad dat bedoeld is voor een specifieke gebruikersgroep. Op dit moment maken de recreanten en de machines voor de houtexploitatie gebruik van dezelfde paden. Door het scheiden van de paden krijgen zij de optie om slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie te vermijden waardoor ze geen bezwaar hebben van de insporing en waterstagnatie.

Het creëren van een nieuwe houtstapelplaats

In het Zandenbos is op dit moment onvoldoende capaciteit om het geoogste hout te stapelen. Als een nieuwe, grotere houtstapelplaats wordt gecreëerd in het Zandenbos, dan zal de forwarder bij een volgende houtoogst een lagere rij intensiteit hebben. De forwarder hoeft dan niet van de ene kant naar de andere kant van het bos te rijden om het hout te stapelen. De lagere rij intensiteit zorgt voor minder betreding van de zandpaden en daarmee zal het bezwaar van de recreant afnemen.

Asfaltweg geschikt maken voor zware machines

Wanneer de asfaltweg uit het Zandenbos wordt verdikt waardoor de weg het gewicht van de zware machines aankan, zal dit een positief effect hebben op zowel de houtexploitatie als recreatie. De houtexploitatie kan efficiënter worden uitgevoerd, omdat de machines door de asfaltweg te gebruiken kortere afstanden rijden en daarmee brandstof en tijd besparen. Het gevolg voor de recreatie is dat de zandpaden in het bos minder worden gebruikt wat voor minder insporing zal zorgen. In de paragraaf waarin deze maatregel wordt beschreven, komen drie opties naar voren waartussen de beheerder een keuze kan maken. Als er voor de optie gekozen wordt om alleen gedeelten van de asfaltweg te verdikken, is aan te raden dat de asfaltweg naar de nieuwe houtstapelplaats ook verdikt moet worden. Immers moeten de drie inrichtingsmaatregelen samen één pakket vormen waarbij de maatregelen op elkaar aansluiten.

Financiën

Het pakket inrichtingsmaatregelen welke in dit hoofdstuk is beschreven, kan in drie opties worden verdeeld. afhankelijk van de keuze die gemaakt wordt bij de maatregel om het asfaltweg geschikt te maken voor de zware machines:

Optie 1: Het scheiden van de paden + het creëren van nieuwe houtstapelplaats + de hele asfaltweg verdikken = € **473.049,17**

Optie 2: Het scheiden van de paden + het creëren van nieuwe houtstapelplaats + gedeelten van de asfaltweg verdikken = € **31.539,37**

Optie 3: Het scheiden van de paden + het creëren van nieuwe houtstapelplaats + asfaltweg naar nieuwe houtstapelplaats = € **83.090,93**

Optie 4: Het scheiden van de paden + het creëren van nieuwe houtstapelplaats + gedeelten van de asfaltweg verdikken + asfaltweg naar nieuwe houtstapelplaats = € **102.492,73**

3 Voorstel Communicatie

Naast het voorkomen van knelpunten door inrichtingsmaatregelen te treffen en zo te sturen op benutten, kan er ook gestuurd worden op beleven. Door het opstellen van een communicatiestrategie voor de houtexploitatie wordt gestreefd naar begrip en daarmee acceptatie van recreanten wat betreft de houtexploitatie.

In dit hoofdstuk zal een communicatiestrategie worden uitgewerkt voor het Zandenbos en daarmee wordt antwoord gegeven op de deelvraag 'Welke communicatie over de houtexploitatie zorgt ervoor dat de pijler beleven beter aansluit bij de pijler benutten?'.

Als eerst volgt een paragraaf waarin de methode wordt uitgelegd welke is gebruikt om de communicatiestrategie op te stellen. Vervolgens wordt de communicatiestrategie stap voor stap, per paragraaf, beschreven.

3.1 Methode

Voor het opstellen van de communicatiestrategie is de methodiek 'Factor C' van het Ministerie van Algemene Zaken gebruikt. Factor C is een methodiek voor beleids- en communicatieprocessen waarin optimale aansluiting gevonden wordt bij andere relevante partijen (Ministerie van Algemene Zaken, 2014). De methode kan ingezet worden om Staatsbosbeheer en de actoren te verbinden. De methodiek bestaat uit zeven stappen:

1. Wat is het beleidsdoel?

Definiëren van het beleid waarbij wordt ingegaan op de opdracht, het maatschappelijk doel en de beoogde resultaten. Onder beleid wordt in dit geval de houtexploitatie verstaan. Hiervoor worden de fases van de houtexploitatie benoemt. Daaruit volgt een beleidsdoelstelling die met de communicatiestrategie behaalt moet worden.

2. Wie zijn daarbij belangrijk?

Bij deze stap wordt een actorenanalyse uitgevoerd met als doel het verkrijgen van zoveel mogelijk inzicht van personen, organisaties of doelgroepen. De actorenanalyse bestond uit verschillende stappen. Eerst is tijdens een veldbezoek gekeken wat voor type recreantengroepen werden opgemerkt. Tijdens het veldbezoek werd ook gekeken naar de type paden die in het bos aanwezig waren. Daaruit kan afgeleid worden wat voor categorieën recreantengroepen in het bos voorkomen. Naast het veldbezoek is via Google Maps gezocht naar mogelijke actoren. Op de omgeving van het Zandenbos is ingezoomd en actoren die weer werden gegeven en betrokken zijn bij het Zandenbos zijn meegenomen in de analyse. Aanvullend is via de zoekbalk van Google gezocht naar actoren. Daarbij is gericht gezocht op actoren die regelmatig betrokken zijn bij natuurgebieden, zoals horeca en verblijfsorganisaties.

De resultaten van de actorenanalyse zijn verzameld in de vorm van een mindmap. Daarbij zijn de verschillende actoren onderverdeeld in subdoelgroepen.

3. Wat zijn de belangen van de actoren?

Voor deze stap wordt een belangenanalyse uitgevoerd waarbij per actor inzichtelijk wordt gemaakt wat de belangen, problemen en opties zijn om met de houtexploitatie om te gaan. Deze informatie is verzameld door het uitvoeren van literatuuronderzoek en het contacteren van landelijke recreantenverenigingen. Hiervoor is gekozen om zo een algemeen landelijk beeld te krijgen van de belangen van de actoren. Interviews met individuele actoren zouden een verkeerd beeld kunnen geven, omdat omgevingsfactoren zoals de gevolgen van een regenbui de antwoorden kunnen beïnvloeden. Daarnaast ontstaat er een beperkter beeld in vergelijking met een landelijke benadering van de belangen van de actoren.

Door te bepalen wat de beweegredenen zijn achter de standpunten van de actoren, kan er ingeschat worden waar de openingen liggen voor een gesprek met de actoren.

4. Wat is de boodschap?

Een boodschap speelt in op wat de actoren bezig houdt rondom de houtexploitatie. De boodschap wordt geformuleerd door de kern van het beleid af te stemmen op de verschillende actoren. Een overtuigende boodschap moet worden opgesteld vanuit het oogpunt van de gebruikersgroepen waarbij wordt gekeken naar hun zorgen, behoeften, vragen en problemen.

5. Hoe ga je communiceren?

De interactie en communicatie met de actoren kan op veel manieren worden vormgeven. De keuze voor een communicatiemiddel hangt af van: de kenmerken van gebruikersgroepen, omvang van de groep, kenmerken van Staatsbosbeheer, het doel van de communicatie en het budget en tijd. Door deze vragen te beantwoorden, is bepaald welke communicatiemiddelen het best ingezet kunnen worden.

6. Wat is het juiste moment om te communiceren?

Voor deze stap bepalen we de belangrijkste communicatiemomenten aan de hand van drie vragen: wat zijn logische communicatiemomenten, gezien de fases in het project? Welke perioden en fases springen eruit? Hoe spelen we slim in op actuele ontwikkelingen?

7. Hoe is de organisatie van de communicatie?

Als bovenstaande zes stappen zijn doorlopen, is de communicatiestrategie bijna klaar. Er zijn analyses gemaakt, actoren beschreven, een boodschap geformuleerd en er is bepaald welke communicatiemiddelen ingezet worden. Bij stap zeven gaat het erom de communicatie goed te organiseren. Aan de hand van de uitwerkingen van stap één tot en met zes wordt bepaald hoe de communicatiestrategie het best georganiseerd kan worden.

Als aanvulling voor dit rapport is een achtste stap toegevoegd, namelijk de financiën. Hiervoor is gekozen om zo te bepalen of de communicatiestrategie financieel haalbaar is voor Staatsbosbeheer. Daarnaast maakt deze financiële toelichting het mogelijk de communicatiestrategie te vergelijken met het voorstel betreffende de inrichtingsmaatregelen. De kosten zijn berekend door de prijs per eenheid te vermenigvuldigen met de geschatte hoeveelheid wat nodig is van de eenheid in het Zandenbos. De prijs per eenheid is bepaald na het uitvoeren van literatuuronderzoek. Bruikbare literatuur was het normenboek natuur, bos en landschap 2016 van Alterra (De Jong & Van Raffe, 2016).

3.2 Stap 1 - Beleidsdoel

De beheerder wil graag het volume hout blijven exploiteren wat nu in het Zandenbos wordt geoogst. Dit is vijfduizend kubieke meter hout. De wens om hout te blijven exploiteren in het Zandenbos komt voort uit de visie van Staatsbosbeheer; de drie functies beleven, beschermen en benutten in al haar bossen in balans hebben. De functie beleven betekent voor het Zandenbos dat het bos toegankelijk moet blijven en aan de criteria van de recreanten voldoet (zie bijlage B.1). De functie benutten houdt voor het Zandenbos in dat er inkomsten gegenereerd moeten worden uit de houtoogst en eventueel uit samenwerkingsverbanden met lokale ondernemers. Deze inkomsten worden gebruikt om het beheer te bekostigen en de natuur te beschermen. Daarmee wordt aan de derde functie beschermen voldaan. Het gewenste resultaat is dat in het Zandenbos hout geëxploiteerd kan worden zonder bezwaar van de recreanten over slecht begaanbare paden.

Om dit gewenste resultaat te bereiken zal het beleid, de houtexploitatie, onderverdeeld worden in drie werkfasen: blesen, oogsten en uitrijden. Naast deze drie fasen zijn er ook andere stappen in het proces voor een houtexploitatie, zoals aanbesteding en taxatie. Deze stappen vinden plaats zonder dat de recreant er in het gebied iets van merkt. Daar wordt geen commotie bij verwacht. Toch worden deze stappen uitgelegd. De recreanten krijgen zo informatie over het hele proces waardoor naar voren komt dat Staatsbosbeheer niet zomaar bomen kapt maar dat er een gedegen plan achter zit.

3.3 Stap 2 - Actorenanalyse

De actorenanalyse is uitgewerkt in een mindmap. Daarin kwam naar voren dat er vier typen actoren zijn voor het Zandenbos. Dit zijn de recreanten, ondernemers, verenigingen en de landelijke netwerken. Elke type actor heeft zijn belang en mate van betrokkenheid bij het Zandenbos.

De vier actoren kunnen onderverdeeld worden in subdoelgroepen. Zo bestaat de groep recreanten uit de subdoelgroepen fietsers, ruiters, lopers, hondenbezitters en mindervalide.

De actorengroep ondernemers bestaat voor het Zandenbos uit verblijfsaccomodaties, campings, horecagelegenheden, verhuurbedrijven, hondenuitlaatservices, bootcampers en outdoorcentra. Er kan onderscheid gemaakt worden tussen de subgroepen binnen de actorengroep ondernemers, namelijk direct en indirect betrokken ondernemers. Ondernemers die direct betrokken zijn komen voor hun bedrijfsvoering in het bos, zoals de hondenuitlaatservices en outdoorcentra. Indirect betrokken ondernemers hebben klanten die door de aanwezigheid van het bos, klant zijn van de onderneming. Voorbeelden hiervan zijn campings en horecagelegenheden.

De actorengroep verenigingen kan onderverdeeld worden in de subgroepen scouting, voorlichting, maneges, en een hardloopvereniging.

Als laatst volgt de actorengroep de organisaties die de landelijke netwerken beheren. Dit zijn netwerken van routes die voor verschillende gebruikersgroepen door heel Nederland zijn uitgezet. Door het Zandenbos lopen ook delen van deze landelijke netwerken, namelijk een NS wandelroute, een fietsknooppuntenroute en een lange afstand wandeling. In bijlage C.1 is de mindmap weergegeven met daarin de vier actoren, de subgroepen en de lokale betrokkenen uit de omgeving van het Zandenbos.

3.4 Stap 3 - Belangenanalyse

Tussen de vier actorengroepen in het Zandenbos is een onderscheid te maken in het belang wat zij hebben. Hieronder zal per actorengroep toegelicht worden wat hun belang en probleem is tegenover de houtexploitatie en wat een optie voor hen zou zijn om het probleem op te lossen. De subgroepen hebben per actorengroep vergelijkbaar belang. In bijlage C.2 is een overzicht gegeven van de vier actoren en de subgroepen.

Recreanten: Voor de recreanten staan ontspanning en natuurbeleving centraal bij een bezoek aan het bos (van den Berg, Koole, & van der Wulp, Environmental preference and restoration, 2003). Goed begaanbare paden zonder obstakels en belemmeringen zijn daarbij belangrijk, zodat zij onbezorgd en zonder bezwaren kunnen recreëren (Decuypere, Doncker, Ooms, Roovers, & Troch, 2011) (Vaart, 2014). Het probleem van de recreanten is dat tijdens de houtexploitatie de paden slecht begaanbaar worden als gevolg van de insporing van de zware machines. Een optie om dit probleem voor de recreanten op te lossen is een duidelijk uitleg over de houtexploitatie en het aanbieden van alternatieve routes (Vaart, 2014) (van Dijk A. , 2016).

Ondernemers: Voor de bedrijfsvoering van de ondernemers is het belangrijk dat het bos voldoet aan de criteria van hun klanten, de recreanten. Het probleem is dat tijdens de houtexploitatie de paden slecht begaanbaar worden en op die manier niet meer voldoen aan de criteria van hun klanten. Voor de ondernemers is het een optie om persoonlijk met de beheerder in gesprek te gaan. De beheerder kan dan de achterliggende gedachte van de houtexploitatie toelichten. Wanneer de ondernemers begrip hebben voor de exploitatie kunnen zij de boodschap overbrengen aan hun klanten (Berkers, Borgstein, Emonts, & Hillebrand, 2016). Belangrijk hierbij is de mogelijkheid tot eventuele compromissen tussen de ondernemers en Staatsbosbeheer. De ondernemers merken dan dat niet alleen zij iets voor Staatsbosbeheer betekenen, maar ook andersom (Ministerie van Economische Zaken, 2014).

Verenigingen: Het belang van de verenigingen is hun leden de vrijetijdsbesteding bieden waarvoor zij lid zijn. De activiteiten die de verenigingen organiseren, vinden plaats in het Zandenbos. Als door slecht begaanbare paden de activiteiten niet meer goed kunnen plaatsvinden, bestaat de kans dat leden hun lidmaatschap bij de verenigingen opzeggen. Het probleem is dat tijdens de houtexploitatie de paden niet voldoen aan het beeld wat de vereniging wil uitstralen. De beheerder kan als optie bij de verenigingen langs gaan en het bestuur en de leden informeren over de houtexploitatie. Op die manier weten zij waar en wanneer er werkzaamheden zijn en kunnen zij hun schema daarop aanpassen. Als aanvulling kan Staatsbosbeheer eventueel een activiteit organiseren in samenwerking met en voor de leden om de verenigingen tegemoet te komen (Berkers, Borgstein, Emonts, & Hillebrand, 2016).

Landelijke netwerken: Organisaties die de landelijke netwerken van recreatieroutes beheren, willen dat de routes voldoen aan de criteria van de gebruikers. Het probleem is dat de paden daar niet aan voldoen tijdens de houtexploitatie. Als optie kan Staatsbosbeheer duidelijk communiceren richting de organisaties. Zo kunnen zij informatie over de werkzaamheden communiceren naar hun gebruikers en eventueel de routes uit het aanbod halen.

3.5 Stap 4 - De boodschap

De boodschap die de beheerder wil overbrengen, moet aansluiten bij de verschillende actoren. Het doel is om met de juiste boodschap de bezwaren van de actoren weg te nemen. De boodschap voor de actorengroep recreanten moet gericht zijn op het overbrengen van de achterliggende gedachten van de houtexploitatie. De dynamiek van het bos, onder andere dat bomen groeien en elkaar beconcurreren, is de meeste mensen vreemd (Boersma, 2016).

De recreanten moeten die dynamiek gaan begrijpen. Als zij doorhebben dat de beheerder een keuze moet maken welke bomen hij spaart en welke omgezaagd moeten worden, wordt verwacht dat de recreanten meer begrip krijgen voor de houtexploitatie.

De achterliggende gedachte van de houtexploitatie is ook de boodschap voor de ondernemers en verenigingen. De klanten en leden van de ondernemingen en verenigingen maken gebruik van het Zandenbos. Als de ondernemers en verenigingen begrip hebben voor de houtexploitatie kunnen zij Staatsbosbeheer helpen met het verspreiden van de boodschap. Zij kunnen de achterliggende gedachte van de houtexploitatie communiceren richting hun klanten en leden. (Berkers, Borgstein, Emonts, & Hillebrand, 2016)

De boodschap die overgebracht moet worden richting de organisaties van de landelijke netwerken is informatie over het moment en locatie van de houtexploitatie. Op die manier kunnen zij richting hun gebruikers communiceren over de aanwezigheid van de werkzaamheden en eventueel bepaalde routes uit het aanbod halen.

3.6 Stap 5 - Communicatiemiddelen

De boodschap kan per actorengroep op verschillende manieren worden gecommuniceerd. In deze paragraaf zal per actorengroep worden beschreven welke communicatiemiddelen het best ingezet kunnen worden.

Recreanten: Voor de recreanten zullen doelgroep gerichte excursies de boodschap het beste overbrengen. Onder doelgroep gerichte excursies worden excursies verstaan waarbij de gevolgen van de houtexploitatie voor een specifieke doelgroep worden uitgelegd. Door deze excursies komt de beheerder dicht bij de recreant te staan en ontstaat er een persoonlijkere verhouding tussen beheerder en recreant (van den Goorbergh & Scheffers, 2012). De excursies kunnen aangekondigd worden in lokale media. Belangrijk hierbij is dat de werkzaamheden niet in detail worden uitgelegd. Hiermee wordt voorkomen dat mensen zelf een mening gaan vormen voordat ze überhaupt met de excursie zijn mee geweest (Doorn, 2014).

Naast het organiseren van excursies kan er ingezet worden op sociale media. De landelijke sociale media van Staatsbosbeheer is bekend. Als sociale media ook per beheereenheid op een frequent niveau wordt ingezet, dan kan de lokale recreant de ontwikkelingen in het bos beter volgen. Aanvullend kan gekozen worden om bezoekers te informeren door middel van vloggen. Het gebruik van bewegende beelden zorgt voor meer vrijheid bij het communiceren van ontwikkelingen op een directe en interactieve manier met de volgers. Vlogging voorziet in de sociale behoefte om verbonden te zijn en herkenning te vinden in iemand zijn ervaringen en ideeën (Tamminga, 2012). Staatsbosbeheer kan op deze nieuwe mediatrend inspelen.

Voor de mindervalide is een informatiebord bij de ingang gewenst met daarop aangegeven of er paden zijn die geschikt zijn voor mindervalide. Wanneer werkzaamheden voor negatieve gevolgen zorgen voor de paden, zal dit aangegeven moeten worden middels doelgerichte media. Een website zoals natuurzonderdrempels.nl is een medium waar informatie wordt gedeeld over geschikte routes voor mindervalide mensen (Stichting Groen & Handicap, 2013).

Voor de andere subgroepen kan een informatiebord bij de ingang van het bos worden geplaatst met daarop aangegeven waar en wanneer de houtexploitatie plaatsvindt. Het bieden van alternatieve routes om de gevolgen van de houtexploitatie te omzeilen is daarbij wenselijk (Vaart, 2014) (van Dijk A., 2016)

Ondernemers en verenigingen: Voor het overbrengen van de boodschap naar de ondernemers en vereniging is persoonlijk contact belangrijk. De beheerder zal met ze in gesprek gaan en de achterliggende gedachte van de houtexploitatie overbrengen. Aan de ondernemers en verenigingen wordt gevraagd of en op welke manier zij op de hoogte gehouden willen worden van de houtexploitatie. Na het afronden van de houtexploitatie zal de beheerder nogmaals contact opnemen met de ondernemers en verenigingen om de werkzaamheden en de communicatie te evalueren. (Berkers, Borgstein, Emonts, & Hillebrand, 2016)

Bij een volgende houtexploitatie zal de beheerder dezelfde stappen weer uitvoeren. Binnen vier jaar kunnen er lokale ondernemingen en verenigingen bij zijn gekomen of de organisatie van een onderneming of vereniging is veranderd.

Landelijke netwerken: Organisaties die de landelijke netwerken beheren, kunnen telefonisch worden benaderd. Mochten de organisaties behoefte hebben aan een vervolgesprek of een schriftelijke toelichting, dan zal Staatsbosbeheer daar tijd voor vrij moeten maken.

3.7 Stap 6 - Communicatiemomenten

Om ervoor te zorgen dat de boodschap goed wordt ontvangen, is tijdige communicatie van belang. Om de juiste communicatiemomenten te bepalen zullen twee vragen beantwoord worden: 'wat zijn logische communicatiemomenten, gezien de fases in het project?' en 'welke perioden en fases springen eruit?'

De communicatiemomenten moeten aansluiten op de ontwikkelingen die op dat moment belangrijk zijn voor de actor en zijn afhankelijk van de drie werkfasen in het bos; het bleszen, oogsten en uitrijden. Het oogsten en uitrijden wordt in dezelfde werkgang uitgevoerd en voor de communicatiestrategie wordt daarom geen onderscheid gemaakt tussen die twee werkfasen.

Aangeraden wordt om voor het bleszen begint, te starten met de excursies. Het is belangrijk om niet te vroeg te beginnen met de excursies. Daarmee wordt voorkomen dat de recreanten de informatie over de houtexploitatie niet meer scherp in hun geheugen hebben. Het is verstandig om ook tijdens de houtexploitatie het excursieaanbod te behouden. Als de beheerder klachten krijgt over het bleswerk en de houtoogst, kan er verwezen worden naar de geplande excursies. De klachten dienen ingevoerd te worden in een klachtenregistratie per beheereenheid waardoor een overzicht ontstaat van de klachten en de redenen daarvoor.

Voor de ondernemers en verenigingen is de periode waarin geblest wordt het geschikte moment om als beheerder in gesprek te gaan. Op dat moment zijn de paden nog goed begaanbaar en zullen de klanten en leden niet wegblijven bij de ondernemingen en vereniging. Het is belangrijk dat voordat de machines het bos in gaan, alle gebruikers op de hoogte zijn van de houtexploitatie. Tijdens de houtexploitatie wordt contact gehouden met de ondernemers en verenigingen om de ontwikkelingen te communiceren.

De organisaties van de landelijke netwerken worden op de hoogte gesteld zodra duidelijk is waar en wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd.

De periode waarin geblest wordt, is de belangrijkste periode waarin gecommuniceerd moet worden. Dat is namelijk de eerste werkfase waar recreanten de houtexploitatie in het veld waarnemen en waarbij negatieve reacties verwacht kunnen worden.

Voor sommige werkfasen staan vaste communicatiemomenten ingepland, zoals excursies en kennismakingsgesprekken. Op actuele ontwikkelingen moet de beheerder direct kunnen inspelen. Voorbeelden van actuele ontwikkelingen zijn een hevige regenbui waardoor de paden extreem beschadigen, protesten van bezwarende recreanten of een onveilige situatie die zich als gevolg van de houtexploitatie heeft voorgedaan,

3.8 Stap 7 - Organisatie

Voor alle vier de actorengroepen is persoonlijk contact belangrijk. De communicatie kan zo afgestemd worden op de lokale behoeften en gewoontes van de actoren. De actoren hebben immers een mening over 'hun' bos. Verwacht wordt dat de actoren de boodschap beter ontvangen als het door een lokale beheerder wordt gebracht. Daarom zal de lokale beheerder de communicatie organiseren voor de recreanten, ondernemers en verenigingen.

Voor de landelijke netwerken ligt de organisatie anders. De communicatie kan voor die organisaties het best via het hoofdkantoor van Staatsbosbeheer gaan. De lokale beheereenheden geven jaarlijks hun geplande werkzaamheden door aan het hoofdkantoor die vervolgens de informatie weer door communiceert naar de organisaties van de landelijke netwerken. Dit is voor zowel Staatsbosbeheer als de organisaties van de landelijke netwerken overzichtelijker, omdat de organisaties op die manier alleen met het hoofdkantoor contact hebben.

3.9 Stap 8 - Financiën

Aan het uitvoeren van de communicatiestrategie zitten kosten verbonden. Deze kosten gaan vooral uit naar het inzetten van personeel. Om een indicatie te geven wat het uitvoeren van de communicatiestrategie kost, is in bijlage C.3 weergegeven wat de benodigde financiële middelen zijn per actor. De tabel is onderverdeeld in de kolommen prijs per eenheid, geschatte benodigde eenheid in het Zandenbos en de totale kosten. Aanvullend wordt informatie gegeven over de stappen die worden gezet en waarop de berekende kosten betrekking hebben.

Naast de verdeling van de kosten per type actor, is er ook een kopje algemeen. Hierbij staan de kosten voor promotie in lokale media. De berichtgeving in de lokale media is in eerste instantie bedoelt voor het bekend maken van de houtexploitatie en excursies, maar kunnen ook gelezen worden door de andere actoren.

Het uitvoeren van de communicatiestrategie in het Zandenbos kost totaal € 10,057,13. Dit is inclusief twintig procent onvoorziene kosten. Een samenvatting van de begroting uit bijlage C.3 is weergegeven in tabel 4.

Tabel 4 Overzicht begroting, communicatiestrategie

Actoren	
Recreanten	€ 2.085,53
Ondernemers en verenigingen	€ 4.581,25
Landelijke netwerken	€ 84,96
Algemeen	€ 1.629,20
Subtotaal	€ 8380,94
Totaal inclusief 20% onvoorzien	€ 10,057,13

3.10 Slotsom

De deelvraag *‘Welke communicatie over de houtexploitatie zorgt ervoor dat de pijler beleven beter aansluit bij de pijler benutten?’* is in dit hoofdstuk beantwoord door het opstellen en invullen van een communicatiestrategie. Deze communicatiestrategie is gebaseerd op de methodiek ‘Factor C’ van het ministerie van Algemene zaken.

De communicatiestrategie voor het Zandenbos bestaat uit acht stappen. Belangrijk bij de uitvoering van de communicatiestrategie is dat de beheerder de actoren en hun belangen duidelijk voor ogen heeft.

Als die informatie bekend is kan de boodschap worden geformuleerd waarbij vanuit het oogpunt van de actoren wordt gekeken naar de houtexploitatie. De boodschap moet afgestemd worden op de houtexploitatie. Daarbij moet goed gekeken worden naar het middel wat de beheerder inzet om de boodschap over te brengen.

Bij het kiezen van het juiste middel moet rekening gehouden worden met de kenmerken van de actoren. Het moment van communiceren moet aansluiten bij de fases van de houtexploitatie. Bij alle stappen van de communicatiestrategie staat persoonlijk contact tussen beheerder en de actoren centraal.

Door de stappen uit de communicatiestrategie stap voor stap uit te werken wordt gestreefd naar begrip en acceptatie van recreanten wat betreft de houtexploitatie. Als de recreanten begrip hebben voor de houtexploitatie en daarmee acceptatie, zal de pijler beleven beter aansluiten bij de pijler benutten.

4 Beoordeling voorstellen

De beoordeling van de twee beschreven voorstellen zal in dit hoofdstuk worden uitgewerkt. Daarmee wordt antwoord gegeven op de deelvraag ‘Wat is de beoordeling van vakspecialisten over de beschreven inrichtingsmaatregelen en de communicatiestrategie?’. De twee voorstellen zijn uitgewerkt voor de casus Zandenbos. De beoordeling van de twee voorstellen is met een algemene strekking gedaan om zo rekening te houden met de toepasbaarheid voor andere bossen.

De beoordeling bestaat uit drie onderdelen: een SWOT-analyse, een enquête en een confrontatiematrix. In de eerste paragraaf zal de methode worden toegelicht welke is gebruikt om de deelvraag te beantwoorden. Daarna volgt de paragraaf waarin de SWOT-analyses worden beschreven waarbij de sterktes, kansen, zwaktes en bedreigingen van beide voorstellen zijn meegenomen. Beide SWOT-analyses worden vertaald naar een confrontatiematrix. Deze vertaling wordt gedaan doormiddel van een enquête die door vakspecialisten is ingevuld. De vragen uit de enquête hebben betrekking op de SWOT-analyses. In de derde paragraaf van dit hoofdstuk staan de confrontatiematrixen welke een overzicht geven van de beoordelingen van de vakspecialisten.

4.1 Methode

De drie onderdelen van de beoordeling; de SWOT-analyses, enquête en confrontatiematrixen zijn stap voor stap uitgewerkt. Deze drie op elkaar volgende stappen zijn gebaseerd op een veelgebruikte beoordelingsmethode om de positieve en negatieve punten van een strategie te bepalen. De structuur van het beoordelingsmodel werd duidelijk door de overzichtelijke weergave ervan op het platform strategischmarketingplan.com. De methode wordt echter ook door andere bedrijven en planvormers gebruikt en is een algemene en vaak toegepaste beoordelingsmethode.

In deze paragraaf wordt per onderdeel beschreven welke methode is gebruikt.

SWOT-analyses

SWOT staat voor Strengths(*sterktes*), Weaknesses (*zwaktes*), Opportunities(*kansen*) en Threats(*bedreigingen*). Een SWOT-analyse is een methode welke ingezet kan worden bij het bepalen of een strategie goed aansluit bij een organisatie. Dit wordt gedaan door het benoemen van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van het beleid, of in dit geval van de voorstellen.

Voor dit rapport zijn de twee voorstellen vertaald naar SWOT-analyses, één per voorstel. De SWOT-analyses zijn ingevuld met als invalshoek het Zandenbos, maar tegelijkertijd hebben ze ook betrekking op andere bossen van Staatsbosbeheer.

Voor de invulling van de SWOT-analyses is door de auteurs van dit rapport een brainstormsessie gehouden. Daarbij is kritisch gekeken naar de twee voorstellen waarbij rekening is gehouden met de wijze waarop de voorstellen de pijlers benutten en beleven elkaar beïnvloeden. De vier categorieën van de SWOT-analyses zijn daarbij het denkkader geweest. De bevindingen van de brainstormsessie zijn per categorie gerangschikt op verwachte prioriteit. Deze SWOT-analyses zijn de eerste stap bij de beoordeling van de voorstellen.

Enquête

De ingevulde SWOT-analyses zijn de basis voor de enquête. Er is gekozen voor een enquête om de mening van de vakspecialisten over de voorstellen te kunnen gebruiken bij het opstellen van het advies. De enquête bestaat uit een lijst van 36 vragen per SWOT-analyse. De vragen hebben allemaal dezelfde strekking; ze geven punten van twee categorieën van de SWOT-analyse weer en de vakspecialist moet dan aangeven in hoeverre het ene punt het andere punt beïnvloedt. Er zijn vier soorten vragen die terugkomen in de enquête:

1. Stelt de *sterkte* Staatsbosbeheer in staat de *kans* te benutten?
2. Stelt de *sterkte* Staatsbosbeheer in staat de *bedreiging* te weren?
3. Verhindert de *zwakte* Staatsbosbeheer om de *kans* te benutten?
4. Verhindert de *zwakte* Staatsbosbeheer om de *bedreiging* te weren?

Elke vraag wordt negen keer voorgelegd per SWOT-analyse, dit zijn het aantal confrontaties die per vraag mogelijk zijn. Bij de vraag wordt steeds de betreffende sterkte, zwakte, kans en bedreiging benoemt welke bij die vraag van toepassing zijn.

De enquête is online opgesteld op de website enquetesmaken.com. Het ontwerp van enquêtes op deze website is overzichtelijk en makkelijk naar wens aan te passen. Er is gekozen voor een online enquête, omdat de enquête zo snel te verzenden is en de respondenten het gemakkelijk kunnen invullen. De data kan op die manier overzichtelijk worden weergegeven en verwerkt. De enquête is te vinden in bijlage D.1.

De enquête is opgestuurd naar acht vakspecialisten. Vijf personen zijn gespecialiseerd in het beheren en exploiteren van bossen. De andere drie personen zijn deskundige op het gebied van publieke taken en communicatie. De helft van de groep respondenten zijn bekend met de afstudeeropdracht doordat er gesprekken met die personen zijn gehouden. De andere helft is benaderd, omdat zij binnen ons netwerk van vakspecialisten vallen en kennis hebben over de gerelateerde onderwerpen. Zij zijn over de afstudeeropdracht geïnformeerd door het verstrekken van een beknopte samenvatting van het onderzoek en de twee voorstellen. Door de variatie aan vakspecialisten en personen die bekend én onbekend zijn met het onderzoek, is geprobeerd een breed scala aan respondenten te krijgen. De volgende personen zijn benaderd voor het invullen van de enquête:

- M. Veldwijk (beheerder Veluwe-noord)
- E. Al (adviseur Bos en Natuurbeheer)
- J. Smits (projectmanager Staatsbosbeheer)
- M. de Groot (projectcoördinator bosbeheer)
- E. Bruins (assistent beheerder Veluwe-noord)
- M. Harms (boswachter publiek)
- L. van der Linde (boswachter publiek)
- L. Bonenkamp (boswachter publiek)

De enquête is anoniem ingevuld. Hiermee is voorkomen dat het antwoord van de ene vakspecialist zwaarder wordt meegenomen dan die van een ander. De uitslag van de enquête is door het lage aantal respondenten niet significant, maar geeft wel een indicatie over hoe de vakspecialisten over beide voorstellen denken.

Confrontatiematrixen

De verzamelde data van de enquête wordt vertaald naar twee confrontatiematrixen, één per voorstel. Aan de hand van de type vraagstellingen en antwoorden zal een waardering worden toegekend.

Bij de twee vraagstellingen; *'Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten?'* en *'Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de bedreiging te weren?'*, wordt de volgende waardering toegekend.

- Overtuigend ja (=zeer positief)
- Ja (=positief)
- Neutraal
- Nee (= negatief)
- Overtuigend nee (=zeer negatief)

Bij een *overtuigende ja* of *ja* stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat om een kans te benutten of een bedreiging te weren en wordt daarom positief gewaardeerd. Bij een *overtuigende nee* of *nee* stelt de sterkte Staatsbosbeheer niet in staat om een kans te benutten of een bedreiging te weren en wordt daarom negatief beoordeelt.

Bij de twee vraagstellingen; *'Verhindert de zwakte Staatsbosbeheer om de kans te benutten?'* en *'Verhindert de zwakte Staatsbosbeheer om de bedreiging te weren?'*, wordt de volgende waardering toegekend.

- Overtuigend ja (=zeer negatief)
- Ja (=negatief)
- Neutraal
- Nee (= positief)
- Overtuigend nee (=zeer positief)

Bij een *overtuigende ja* of *ja* verhindert de zwakte Staatsbosbeheer een kans te benutten of een bedreiging te weren en wordt daarom negatief beoordeelt. Bij een *overtuigende nee* of *nee* verhindert de zwakte Staatsbosbeheer niet om een kans te benutten of een bedreiging te weren en wordt daarom positief beoordeelt. In figuur 6 wordt weergegeven hoe de confrontatiematrix is opgebouwd.

De verschillende beoordelingen van de vakspecialisten zijn tegen elkaar afgewogen. Een *ja* en *nee* beoordeling strepen elkaar weg. Een *overtuigende ja* of *overtuigende nee* weegt dubbel zo zwaar dan alleen een *ja* of *nee*. Hieruit is een gemiddelde beoordeling per confrontatie gekomen.

	Kans 1	Kans 2	Kans 3	Bedreiging 1	Bedreiging 2	Bedreiging 3
Sterkte 1	Waarde x	...	...	...	...	...
Sterkte 2	...	...	...	...	...	...
Sterkte 3	...	...	...	...	...	...
Zwakte 1	...	...	...	...	...	...
Zwakte 2	...	...	...	...	...	...
Zwakte 3	...	...	...	...	...	...

Figuur 6 voorbeeld confrontatiematrix

4.2 SWOT-analyses

In deze paragraaf zullen de SWOT-analyses van beide voorstellen worden beschreven in twee sub-paragrafen. Per sub-paragraaf zal een voorstel worden behandeld. De sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen worden daarbij toegelicht. Vervolgens zal per voorstel de ingevulde SWOT-analyse worden weergegeven.

4.2.1 SWOT-analyse inrichtingsmaatregelen

In figuur 7 is de SWOT-analyse over de inrichtingsmaatregelen te zien. Bij het invullen van de vier categorieën is rekening gehouden of de gevonden punten een bijdrage leveren aan de pijler beleven door te sturen op de pijler benutten. De indeling en toelichting van de SWOT-analyse voor de inrichtingsmaatregelen is als volgt:

Sterktes

Het sterkste punt is het bieden van alternatieven waardoor recreanten de mogelijkheid krijgen om slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie te vermijden. Hierdoor kan de pijler beleven worden ontzien tijdens de houtexploitatie.

Een ander sterk punt is dat slechts éénmalig tijd geïnvesteerd hoeft te worden voor het realiseren van de inrichtingsmaatregelen. Hierna blijven de alternatieve routes, en eventueel een asfaltweg, geschikt voor meerdere houtexploitaties. Wel moet de beheerder iedere houtexploitatie zorgen voor een actueel informatiebord. Het derde sterke punt is dat bij het verdikken van een aanwezige asfaltweg, de houtexploitatie efficiënter uitgevoerd kan worden. De machines kunnen gemakkelijker over de asfaltweg verplaatsen waardoor brandstof en tijd wordt bespaard. Een goede locatie van de houtstapelplaats(en) bevordert de efficiëntie van de houtexploitatie. Door het efficiënter uitvoeren van de pijler benutten zal dit een positief gevolg hebben voor de pijler beleven.

Zwaktes

De zwaarst wegende zwakte is de financiële investering die gedaan moet worden. Voor elk bos liggen de kosten anders en worden de uitgaves bepaald door het aantal meters pad dat moet worden aangelegd. Mocht er een asfaltweg verdikt worden, dan lopen de kosten in de tonnen. Er zal een goede afweging gemaakt moeten worden voordat dit soort grote investeringen worden gedaan. Hierbij wordt gekeken of de financiële investering niet ten kosten gaat van de pijlers beleven en beschermen.

Een andere zwakte is het feit dat de houtafvoerpaden na afloop van de exploitatie alsnog glad gestreken moeten worden. Als dat niet gedaan wordt, dan blijft een deel van het padennetwerk voor langere tijd slecht begaanbaar voor de recreant. Het glad strijken brengt ook de nodige kosten met zich mee. Ondanks de hoge investeringen blijft het onzeker of de maatregelen de bezwaren van de recreant wegnemen. Dit blijkt pas na het uitvoeren van de maatregelen en meerdere houtexploitaties. De onzekerheid over de resultaten wordt gezien als de derde zwakte.

Kansen

De inrichtingsmaatregelen bieden kansen voor andere boswerkzaamheden waar ook zware machines voor nodig zijn, zoals heidebeheer. Deze zware machines kunnen immers ook gebruik maken van de herziende padenstructuur. Door het uitvoeren van de aangepaste inrichtingsmaatregelen bestaat de kans dat gebruikers een positievere houding ontwikkelen tegen over Staatsbosbeheer. Als zij begrijpen dat de inrichtingsmaatregelen genomen worden om het bezwaar van de recreant weg te nemen, kunnen zij het gevoel krijgen dat Staatsbosbeheer naar ze luistert wat het bezwaar weg zal nemen. Slecht begaanbare paden zorgen ervoor dat de recreanten de modderige delen omzeilen en naast de paden gaan recreëren. Dit heeft negatieve gevolgen voor de pijler beschermen. De natuur naast de paden wordt zo onnodig verstoord. Door de herziende padenstructuur bestaat de kans dat recreanten zich niet meer naast de paden verplaatsen.

Bedreigingen

Een grote bedreiging is dat recreanten verder van de houtexploitatie af komen te staan. Door het bieden van alternatieve routes omzeilen de recreanten de gevolgen van de houtexploitatie, maar zullen ze de houtexploitatie niet gaan begrijpen. De bezwaren over slecht begaanbare paden nemen dan misschien af, maar het bezwaar over het kappen van bomen blijft. Een andere bedreiging is dat recreanten meer frustraties krijgen, omdat ze gaan denken dat Staatsbosbeheer, met het bieden van alternatieve routes, het probleem omzeilt en niet bij de kern aanpakt. Vanuit de ogen van de recreant wordt hun beleving niet gerespecteerd. Een laatste bedreiging is dat recreanten alsnog over de houtafvoerpaden gaan recreëren en daar bezwaar over houden, ondanks de alternatieve routes.

Figuur 7 SWOT-analyse inrichtingsmaatregelen

4.2.2 SWOT-analyse communicatiestrategie

De indeling en toelichting van de SWOT-analyse voor de communicatiestrategie staan hieronder weergegeven. Bij de toelichting van de SWOT-analyse worden de actoren onder de verzamelnaam 'gebruikers' benoemt. De SWOT-analyse is te vinden in figuur 8. Bij het invullen van de vier categorieën is rekening gehouden of de gevonden punten een bijdrage leveren aan de pijler beleven.

Sterktes

Het sterkste punt bij het uitvoeren van de communicatiestrategie is de persoonlijke relatie die ontstaat tussen de beheerder en gebruiker. Wanneer één van de twee partijen vragen of opmerkingen heeft dan is het makkelijker contact met elkaar op te nemen. Het persoonlijke contact is een belangrijk aspect bij het sturen op de pijler beleven.

Een ander sterk punt is de geringe financiële investering. De kosten die gemaakt moeten worden zijn voornamelijk personeelskosten. Nadat de kennismaking is geweest, zal het onderhouden van de contacten minder tijd in beslag nemen en dus minder personeelskosten. Een derde sterkte is het communiceren op lokaal niveau. De communicatiestrategie kan af gestemd worden op de lokale behoeften en gewoontes van de gebruikers. Verwacht wordt dat de gebruikers de boodschap dan beter ontvangen. Het communiceren op lokaal niveau sluit aan bij het persoonlijke contact en samen sturen deze sterktes op de pijler beleven.

Zwaktes

Vooral voor de kennismaking met alle gebruikers zal veel tijd geïnvesteerd moeten worden. De beheerder heeft dan minder tijd voor andere taken. Een tweede zwakte is dat 'slapende honden wakker worden gemaakt'; mensen die in eerste instantie niet in het bos komen en daardoor niet op de hoogte zijn van de houtexploitatie. Het aantal betrokkenen wordt zo vergroot en de mogelijkheid bestaat dat die mensen een negatieve houding ontwikkelen over de houtexploitatie. Een laatste zwakte is het feit dat de resultaten pas op langere termijn te bepalen zijn, waarbij het succes van de ene beheereenheid niet in relatie staat tot andere beheereenheden. De invloed en het resultaat van de communicatiestrategie is per regio, gebruikers en bos verschillend.

Kansen

Een belangrijk aspect van de communicatiestrategie is het overbrengen van kennis betreffende de houtexploitatie richting de gebruikers. Een kans als gevolg van het overbrengen van deze kennis, is dat begrip voor de houtexploitatie wordt gecreëerd. Door het overbrengen van kennis wordt gestuurd op de waarden van de gebruiker. Hierdoor komen de beheerder en gebruiker dichterbij elkaar te staan. Een andere kans is, dat bij het uitvoeren van de communicatiestrategie, de samenwerking met de ondernemers en verenigingen verbeterd. Ze weten Staatsbosbeheer beter te vinden en kunnen elkaar bijstaan bij het organiseren van activiteiten. Een derde kans die bestaat is dat bij een persoonlijke relatie tussen beheerder en gebruikers, de gebruikers als extra ogen in het veld kunnen dienen. De beheerder heeft niet altijd tijd om een controle te doen in het bos in tegenstelling tot de gebruikers. Zij zijn vaker in het bos aanwezig en kunnen contact opnemen met de beheerder als zij vreemde activiteiten of personen zien.

Bedreigingen

Een bedreiging is dat de boodschap, die de beheerder naar de ondernemers en verenigingen communiceert, niet goed wordt overgedragen richting hun klanten en leden. Het risico bestaat dat de klanten en leden verkeerde informatie meekrijgen waardoor het gewenste resultaat niet wordt behaald. Een andere bedreiging is dat gebruikers verkeerde verwachtingen hebben van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer, bijvoorbeeld over het gezamenlijk organiseren van activiteiten. Als zij het gevoel krijgen dat Staatsbosbeheer niet aan die verwachtingen kan voldoen, kan de situatie zich voordoen dat de gebruikers een negatieve houding ontwikkelen richting Staatsbosbeheer. Een laatste bedreiging is dat het opgebouwde netwerk van persoonlijke contacten tussen Staatsbosbeheer en gebruikers wegvalt als de verantwoordelijke beheerder uitvalt door bijvoorbeeld ziekte. Een nieuwe beheerder zal dan opnieuw persoonlijk contact moeten zoeken met de gebruikers.

Figuur 8 SWOT-analyse communicatiestrategie

4.3 Confrontatiematrixen

In totaal zijn er vijf vakspecialisten die de enquête hebben ingevuld, de resultaten zijn te vinden in bijlage D.2. De resultaten van de enquête zijn vertaald naar twee confrontatiematrixen, één per voorstel. Deze twee confrontatiematrixen geven een overzicht van de beoordeling van de vakspecialisten. Uit de enquête is naar voren gekomen dat de respondenten nauwelijks een overtuigend antwoord hebben gegeven. Bij geen enkele vraag is de optelsom van de antwoorden een overtuigende ja of overtuigende nee. Hierdoor zijn deze waarderingen niet terug te vinden in de confrontatiematrixen.

4.3.1 Confrontatiematrix Inrichtingsmaatregelen

Uit de confrontatiematrix van de inrichtingsmaatregelen (figuur 9) komen een aantal punten naar voren die belangrijk zijn voor Staatsbosbeheer. Als Staatsbosbeheer zich op deze punten richt, kunnen de sterktes worden gerealiseerd, de zwaktes worden onderdrukt, de kansen worden benut en de bedreigingen geweerd.

De belangrijkste sterkte is dat recreanten de slecht begaanbare paden kunnen ontwijken. Het gescheiden gebruik wat wordt gerealiseerd met het pakket inrichtingsmaatregelen, is door de vakspecialisten positief beoordeeld en wordt gezien als een realistische oplossing.

Daarnaast is de extreemste zwakte van het pakket inrichtingsmaatregelen dat de resultaten pas op langere termijn te bepalen zijn. In combinatie met de grote financiële investering wat nodig is voor het realiseren van het pakket inrichtingsmaatregelen, is dit een risico voor Staatsbosbeheer.

De grootse kans die Staatsbosbeheer kan benutten is de toepasbaarheid voor andere boswerkzaamheden. De enige twijfel die vakspecialisten hebben over deze kans is dat de exacte toepasbaarheid pas op langere termijn te bepalen is.

Daarnaast is de grootste bedreiging dat recreanten verder van de houtexploitatie af komen te staan. Als recreanten niet met de houtexploitatie worden geconfronteerd, bestaat het risico dat zij de werkzaamheden niet volledig begrijpen en dat de bezwaren over het kappen van bomen en het veranderende bosbeeld blijft.

Confrontatiematrix Inrichtingsmaatregelen		KANSEN			BEDREIGINGEN			TOTAAL
		Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden	Positieve houding van recreanten over Staatsbosbeheer	Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur	De recreant staat verder van de houtexploitatie af	Meer frustraties bij de recreant	De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie	
STERKTES	Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken	Positief	Positief	Positief	-	Positief	Positief	5 Positief 0 Negatief
	Geringe tijdsinvestering	Positief	Positief	-	Negatief	-	-	2 Positief 1 Negatief
	Efficiënte houtexploitatie	Positief	Positief	Positief	Positief	Negatief	-	4 Positief 1 Negatief

ZWAKTES	Grote financiële investering	Positief	Negatief	Negatief	Negatief	-	Negatief	1 Positief 4 Negatief
	Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken	-	Negatief	Positief	-	Positief	Positief	3 Positief 1 Negatief
	De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen	Negatief	Negatief	Negatief	Negatief	Negatief	Negatief	0 Positief 6 Negatief
TOTAAL		4 Positief 1 Negatief	3 Positief 3 Negatief	3 Positief 2 Negatief	1 Positief 3 Negatief	2 Positief 2 Negatief	2 Positief 2 Negatief	

Figuur 9 Confrontatiematrix inrichtingsmaatregelen

4.3.2 Confrontatiematrix Communicatiestrategie

De confrontatiematrix van de communicatiestrategie laat een aantal belangrijke punten zien waar Staatsbosbeheer zich op kan concentreren. De confrontatiematrix is te zien in figuur 10. Als Staatsbosbeheer op deze punten de focus legt, kunnen de sterktes worden gerealiseerd, de zwaktes worden onderdrukt, de kansen worden benut en de bedreigingen geweerd.

De belangrijkste sterkte is het persoonlijke contact tussen de beheerder en de gebruikers. Door het persoonlijke contact ontstaan er 'korte lijntjes' tussen beide partijen waardoor toenadering makkelijk wordt, zowel tijdens de houtexploitatie als bij andere boswerkzaamheden.

Daarnaast is de extreemste zwakte van de communicatiestrategie de grote tijdsinvestering. Deze investering zit vooral in personeelsuren voor het kennismaken en onderhouden van persoonlijke contacten met de gebruikers.

De kansen die met de communicatiestrategie benut kunnen worden, hebben dezelfde beoordeling van de vakspecialisten gekregen. Om de kansen te kunnen benutten zal Staatsbosbeheer rekening moeten houden met de zwaktes die het benutten van de kansen verhinderen.

Daarnaast zijn er twee bedreigingen bij de communicatiestrategie die volgens de vakspecialisten moeilijk te weren zijn. De eerste bedreiging is dat gebruikers te hoge verwachtingen krijgen van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer. Een andere bedreiging is het wegvallen van het opgebouwde netwerk van de beheerder met de gebruikers.

Confrontatiematrix Communicatiestrategie		KANSEN			BEDREIGINGEN			TOTAAL
		Meer begrip voor houtexploitatie	Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen	Gebruikers als ogen in het veld	De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers	Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer	Wegvallen van opgebouwd netwerk	
STERKTES	Geringe financiële investering	Positief	Positief	Positief	Negatief	Positief	Positief	5 Positief 1 Negatief
	Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers	Positief	Positief	Positief	Positief	Positief	Positief	6 Positief 0 Negatief
	Contact op lokaal	Positief	Positief	Positief	-	-	Positief	4 Positief 0 Negatief
ZWAKTES	Grote tijdsinvestering	Negatief	Negatief	Negatief	Negatief	Negatief	Negatief	0 Positief 6 Negatief
	Slapende honden wakker maken	Positief	Negatief	Negatief	-	Negatief	Positief	2 Positief 3 Negatief
	Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen	Negatief	Positief	Positief	Positief	Positief	-	4 Positief 1 Negatief
TOTAAL		4 Positief 2 Negatief	4 Positief 2 Negatief	4 Positief 2 Negatief	2 Positief 2 Negatief	3 Positief 2 Negatief	4 Positief 1 Negatief	

Figuur 10 Confrontatiematrix communicatiestrategie

5 Advies

In dit rapport zijn twee voorstellen uitgewerkt waarmee de doelstelling *‘Staatsbosbeheer inzicht geven hoe de disbalans tussen benutten en beleven in haar bosgebieden opgelost kan worden door twee voorstellen uit te werken die sturen op benutten en beleven’* is behaald. De voorstellen geven Staatsbosbeheer inzicht hoe de probleemstelling het best opgelost kan worden. Beide voorstellen zijn beoordeeld door vakspecialisten en zijn vertaald naar twee confrontatiematrixen.

Het advies is tot stand gekomen door de twee confrontatiematrixen uit paragraaf 4.3 met elkaar te vergelijken. De confrontatiematrix die het positiefst is beoordeeld door de vakspecialisten is als adviesvoorstel naar voren komen. Daarnaast wordt gekeken of belangrijke punten uit het andere voorstel meegenomen kunnen worden in het advies. Daarvoor is eerst gekeken naar de belangrijke punten uit het andere voorstel. Vervolgens is bepaald óf en in welke mate die punten in verhouding staan tot het adviesvoorstel.

Dit advies is het aanknopingspunt voor Staatsbosbeheer om uiteindelijk in al haar bossen een goede balans te vinden tussen benutten en beleven.

Uit de vergelijking van de twee confrontatiematrixen komt naar voren dat de communicatiestrategie positiever is beoordeeld door de vakspecialisten dan het voorstel met de inrichtingsmaatregelen. Bij de communicatiestrategie zijn er meer sterktes en zwaktes die Staatsbosbeheer in staat stellen om de kansen te benutten en de bedreigingen te weren.

Naast de positieve beoordeling is de communicatiestrategie, in vergelijking met het pakket inrichtingsmaatregelen, realistischer om uit te voeren. Het belangrijkste verschil zijn de kosten. Voor het pakket inrichtingsmaatregelen is een grote financiële investering nodig, voor de communicatiestrategie liggen de kosten een stuk lager. De grote financiële investering van de inrichtingsmaatregelen staat niet in verhouding tot de opbrengsten uit de houtverkoop. Wanneer de opbrengsten uit de houtverkoop volledig worden geïnvesteerd in het realiseren van het pakket inrichtingsmaatregelen, kan dit ten koste gaan van de pijlers beschermen en beleven.

Door het toepassen van de communicatiestrategie kunnen ook belangrijke punten van het pakket inrichtingsmaatregelen gerealiseerd worden. Zo kan de kans dat recreanten een positievere houding ontwikkeling voor Staatsbosbeheer ook worden bereikt door de communicatiestrategie. Dit wordt bereikt door het persoonlijke contact op lokaal niveau.

Het persoonlijke contact op lokaal niveau is de basis van de communicatiestrategie en zal naast begrip voor de houtexploitatie ook zorgen voor begrip voor andere boswerkzaamheden. De mogelijkheid voor het ontwijken van de slecht begaanbare paden kan in de communicatiestrategie worden toegepast door het communiceren van alternatieve routes en tijdelijke omleidingen.

De bedreiging dat recreanten verder van de houtexploitatie komen te staan, wordt door de communicatiestrategie geweerd. De communicatiestrategie is erop gericht dat begrip wordt gecreëerd voor de houtexploitatie. Zo kan de functie benutten in stand gehouden worden en zal de functie beleven daarop aansluiten.

De communicatiestrategie wordt vanwege de positieve beoordeling door vakspecialisten en de reële mogelijkheid tot uitvoeren voorgedragen als advies. Daarbij kunnen ook de belangrijke punten uit het voorstel inrichtingsmaatregelen worden meegenomen.

6 Conclusie

De doelstelling van dit rapport is *‘Staatsbosbeheer inzicht geven hoe de disbalans tussen benutten en beleven in haar bosgebieden opgelost kan worden door twee voorstellen uit te werken die sturen op benutten en beleven’*. Eén van de twee voorstellen gaat in op het sturen van de pijler benutten door het treffen van inrichtingsmaatregelen. Het andere voorstel stuurt op de pijler beleven door het uitwerken van een communicatiestrategie. Beide voorstellen zijn beoordeeld door vakspecialisten waaruit een advies naar voren is gekomen. Met dit advies wordt antwoord gegeven op de hoofdvraag *‘Kan de balans tussen benutten en beleven beter worden bereikt door te sturen op benutten óf beleven?’*.

De beantwoording van de hoofdvraag is tot stand gekomen door het beantwoorden van drie deelvragen welke benoemt staan in de inleiding van dit rapport. Hieronder zal per deelvraag een conclusie worden getrokken.

Deelvraag 1:

Welke inrichtingsmaatregelen zorgen ervoor dat tijdens de houtexploitatie in het Zandenbos de pijler benutten beter aansluit bij de pijler beleven?

Het pakket inrichtingsmaatregelen die voor het Zandenbos de knelpunten betreffende de inrichting opheffen, bestaat uit drie maatregelen. De drie maatregelen zijn erop gericht de confrontatie tussen recreant en houtexploitatie in het Zandenbos weg te nemen. Hierdoor zal de pijler benutten beter aansluiten bij de pijler beleven. De drie maatregelen zijn:

- Het scheiden van de paden: door het aanbieden van alternatieve routes krijgen de recreanten de mogelijkheid om slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie te mijden.
- Het creëren van een nieuwe houtstapelplaats: door het creëren van een nieuwe houtstapelplaats zal er voldoende capaciteit ontstaan om het hout te stapelen. Daarnaast zal er een ruimtelijkere verdeling van houtstapelplaatsen zijn in het Zandenbos waardoor de forwarder een lagere rij-intensiteit heeft. De lagere rij-intensiteit zorgt ook voor minder gebruik van de zandpaden waardoor minder insporing zal optreden.
- Asfaltweg geschikt maken voor zware machines: door het verdikken van de asfaltweg die door het Zandenbos loopt, kan de weg het gewicht van zware machines aan. De houtexploitatie zal daardoor efficiënter uitgevoerd kunnen worden, omdat de forwarder bij gebruik van de asfaltweg kortere afstanden hoeft af te leggen. Dit bespaart tijd en brandstof. Daarnaast hoeft de forwarder een deel van het huidige afvoernetwerk, bestaande uit zandpaden, niet meer te gebruiken.

Deelvraag 2:

Welke communicatie over de houtexploitatie zorgt ervoor dat de pijler beleven beter aansluit bij de pijler benutten?

Natuurbeelden worden gevormd door communicatie tussen beheerder en recreant en recreanten onderling. Tegelijkertijd hebben natuurbeelden geen vaste definitie waardoor met communicatie gestuurd kan worden op het beleven. Het sturen via communicatie wordt bij het beantwoorden van deze deelvraag gedaan door het opstellen van een communicatiestrategie. Voor het Zandenbos bestaat deze strategie uit acht stappen. Het is belangrijk om deze stappen achtereenvolgens uit te werken waarbij de actoren centraal staan. Als de beheerder de actoren en hun belangen duidelijk voor ogen heeft, kan de communicatie daarop afgestemd worden. Voor het Zandenbos zijn er vier actorengroepen: recreanten, ondernemers, verenigingen en landelijke netwerken. De belangen die zij hebben zijn gericht op natuurbeleving en bedrijfsvoering. Tijdens de verschillende werkfasen van de houtexploitatie; bessen, oogsten en uitrijden zal de boodschap worden gecommuniceerd. De boodschap is het verhaal achter de houtexploitatie. Deze boodschap wordt persoonlijk gecommuniceerd door het aanbieden van excursies en kennismakingsgesprekken. De communicatiemomenten moeten aansluiten op de ontwikkelingen die op dat moment belangrijk zijn voor de actoren.

Bij de communicatiestrategie voor het Zandenbos staat persoonlijk contact tussen beheerder en recreant centraal. Met het toepassen van de communicatiestrategie wordt gestreefd naar begrip van recreanten betreft de houtexploitatie. Als recreanten begrip voor de houtexploitatie hebben, zal de pijler beleven beter aansluiten bij de pijler benutten.

Deelvraag 3:

Wat is de beoordeling van vakspecialisten over de beschreven inrichtingsmaatregelen en de communicatiestrategie?

De beoordeling van de twee voorstellen bestaat uit drie onderdelen: de SWOT-analyses, een enquête en de confrontatiematrixen. De drie onderdelen zijn achtereenvolgens uitgewerkt, beginnend bij de SWOT-analyses. Daarbij zijn per voorstel de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen benoemd. De ingevulde SWOT-analyses zijn vervolgens verwerkt tot een enquête. De respondenten hebben stellingen beoordeeld over de confrontaties tussen de vier categorieën van de SWOT-analyse en hoe de categorieën elkaar beïnvloeden. De enquête is de vertaalslag geweest naar een confrontatiematrix per voorstel waarin de gemiddelde beoordeling van de vakspecialisten naar voren komt. Per voorstel komen een aantal punten naar voren waar Staatsbosbeheer zich op kan richten bij het opheffen van de disbalans tussen benutten en beleven.

Bij het voorstel met het pakket inrichtingsmaatregelen zijn de belangrijkste sterkte, zwakte, kans en bedreiging als volgt:

Sterkte:	Recreanten kunnen slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie vermijden.
Zwakte:	De resultaten zijn pas op langere termijn te bepalen.
Kans:	Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden.
Bedreiging:	Recreanten komen verder van de houtexploitatie af te staan.

Voor het voorstel met de communicatiestrategie zijn de belangrijkste sterkte, zwakte, kans en bedreiging als volgt:

Sterkte: Het persoonlijke contact tussen beheerder en gebruikers.

Zwakte: De grote tijdsinvestering.

Kans: De drie kansen zijn gelijk beoordeeld. Om de kansen te benutten zal Staatsbosbeheer goed moeten kijken naar de sterktes en zwaktes.

Bedreiging: Twee bedreigingen komen naar voren. De eerste is de hoge verwachting die gebruikers kunnen krijgen over de mogelijkheden van Staatsbosbeheer. De andere bedreiging is het wegvallen van het opgebouwde netwerk.

Hoofdvraag:

Kan de balans tussen benutten en beleven beter worden bereikt door te sturen op benutten óf beleven?

Het voorstel welke door de vakspecialisten het positiefst is beoordeeld, is als adviesvoorstel naar voren gekomen. Dit adviesvoorstel leidt tot de beantwoording van de hoofdvraag. De communicatiestrategie is het positiefst beoordeeld en is daarom het adviesvoorstel. Daarbij is het ook het meest reële voorstel om uit te voeren in vergelijking met het pakket inrichtingsmaatregelen. Voornamelijk omdat de communicatiestrategie een stuk goedkoper is om uit te voeren. Door het toepassen van de communicatiestrategie kunnen ook belangrijke punten uit het voorstel van de inrichtingsmaatregelen worden meegenomen. Voorbeelden hiervan zijn het weren van de bedreiging dat recreanten verder van de houtexploitatie af komen te staan, het benutten van de kans op meer begrip voor andere boswerkzaamheden en het benutten van de kans op een positievere houding over Staatsbosbeheer.

Door de communicatiestrategie toe te passen, wordt er gestuurd op de pijler beleven. Het antwoord op de hoofdvraag is dan ook dat de balans tussen benutten en beleven beter bereikt kan worden door te sturen op beleven.

7 Reflectie

Dit rapport is met veel zorg en aandacht opgesteld. Desondanks zijn er een aantal punten die door de beperkte tijd, middelen en ervaring niet onze volle tevredenheid hebben. Van deze punten hebben wij geleerd en bij een vergelijkbaar project zullen deze worden meegenomen. Hieronder wordt op ieder hoofdstuk gereflecteerd.

Inleiding

Het vraagstuk, betreffende de disbalans tussen benutten en beleven, wordt door zowel de studenten als door vakspecialisten erkent. Toch ontbrak een duidelijke omschrijving van de probleemstelling. Om deze probleemstelling te formuleren, moest eerst de aanleiding bekend zijn. Daarvoor zou een klachtenregistratie waaruit de omvang en kern van het probleem duidelijk wordt een handig hulpmiddel zijn. Helaas bleek deze op zowel het beheerkantoor als hoofdkantoor niet aanwezig te zijn. Hierdoor ontbrak een belangrijke sleutel om het precieze probleem te bepalen. Gesprekken met recreanten zouden een manier kunnen zijn om het ontbreken van de klachtenregistratie te ondervangen. De omstandigheden tijdens het project waren niet gelijk aan de omstandigheden tijdens een houtexploitatie. De paden waren droog en goed begaanbaar. Daardoor zouden de antwoorden van de recreanten geen goed beeld geven van de ware gevoelens tijdens een houtexploitatie.

Inrichtingsmaatregelen

De criteria voor de inrichtingsmaatregelen zijn aan de hand van literatuurstudie en interviews met vakspecialisten opgesteld. Wij waren graag in gesprek gegaan met houtaannemers om zo hun ervaringen en wensen mee te kunnen nemen. Na meerdere malen contact te hebben gezocht, bleken de aannemers niet bereid te zijn om in gesprek te gaan. Hierdoor was het niet mogelijk de gevonden informatie uit het literatuuronderzoek te verifiëren met de houtaannemers. Om toch de informatie te toetsen is er contact geweest met een houtmanager van Staatsbosbeheer, omdat hij de vorige houtexploitatie in het Zandenbos heeft geleid.

Communicatiestrategie

De communicatiestrategie is uitgewerkt voor het Zandenbos. De strategie bevat geen planning met details over het moment van communiceren. Het was niet mogelijk om een agenda op te stellen voor de volgende houtexploitatie, omdat de planning en locaties van de volgende houtexploitatie onbekend zijn. Door het ontbreken van een agenda met de precieze communicatiemomenten is stap zes van de communicatiestrategie niet uitgewerkt op het zelfde detailniveau als de andere stappen.

Beoordeling voorstellen

Voor de beoordeling zijn eerste SWOT-analyses ingevuld. De SWOT-analyses zijn omgezet in een enquête waarbij de vier categorieën met elkaar gekruist zijn. In sommige gevallen waren de confrontaties lastig te beoordelen door de vakspecialisten, omdat de benoemde categorieën weinig relevantie tot elkaar hadden. Aannemelijk is dat dit komt doordat de beoordelingsmethode oorspronkelijk ontwikkeld is voor het beoordelen van marketingstrategieën.

Doordat de confrontaties tussen de categorieën soms lastig te beoordelen waren, heeft dit zich vertaald naar confrontatiematrixen waarin weinig overtuigende beoordelingen zijn opgenomen. Desondanks komt er toch een duidelijk verschil voren tussen de beoordeling van de inrichtingsmaatregelen en de communicatiestrategie.

Conclusie

Ondanks de kritische noot kan geconcludeerd worden dat de hoofdvraag is beantwoord; er kan beter gestuurd worden op de pijler beleven. Dit antwoord geeft Staatsbosbeheer inzicht hoe de balans tussen benutten en beleven het beste gerealiseerd kan worden. Daarmee is de doelstelling van dit rapport verwezenlijkt. Als op deze manier de balans tussen de pijlers benutten, beleven en beschermen wordt gerealiseerd, is er sprake van een duurzaam bos, zie paragraaf 1.7. De economische, sociale en ecologische belangen zijn dan in evenwicht.

8 Literatuurlijst

- Al, E., & Smits, J. (2016, 9 28). Probleemanalyse. (Y. Sikkens, & B. Rijnhart, Interviewers)
- Algemene Rekenkamer. (2015). *Staatsbosbeheer*. Opgeroepen op 10 13, 2016, van Algemene Rekenkamer: <http://www.rekenkamer.nl/dsresource?objectid=3226&type=org>
- ANWB Vrijetijdsonderzoek 2003. (2004, 3). Opgeroepen op 3 16, 2016, van Leiden in cijfers : <http://www.leidenincijfers.nl/onderzoeksbank/3584-ANWB%20Vrijetijdsonderzoek%202004%20-%20eindrapport.pdf>
- AVIH. (2013, 1 25). *Richtlijn rondhoutvervoer*. Opgeroepen op 3 16, 2016, van Techniek & Brandstof: <http://www.avih.nl/files/6413/5911/5347/AVIHgps-transport.pdf>
- Bakker, J. (2016, april 29). Verdikkingsmaatregelen asfaltweg Zandenbos . (B. Rijnhart, Interviewer)
- Berkers, R., Borgstein, M., Emonts, T., & Hillebrand, H. (2016). *Aan tafel! Samenwerken aan groen, groei en gastvrijheid*. Driebergen: STIRR.
- Boersma, T. (2016). Negentig procent heeft geen idee wat bosbeheer is. *Vakblad natuur bos landschap*, 52-53.
- Buijs, A. (2009). *Natuurbeelden. Publieke visies op natuur en de consequenties voor het natuurbeheer*. Wageningen: Wageningen Universiteit.
- De Jong, J., & Van Raffe, J. (2016). *Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2016*. Wageningen: Wageningen Environmental Research.
- De Persgroep Nederland. (2016, Juni 22). *Gebiedskaart-HaH-Gelderland*. Opgeroepen op November 28, 2016, van persgroepadvertising: <http://www.persgroepadvertising.nl/sites/default/files/media/PDF/Gebiedskaart-HaH-Gelderland.pdf>
- Decuyper, Y., Doncker, B. d., Ooms, L., Roovers, P., & Troch, E. (2011). *Technisch Vademecum Paden en Verhardingen*. Brussel: Agentschap voor Natuur en Bos.
- den Ouden, J., Muys, B., Verheyen, K., & Mohren, F. (2010). *Bosecologie en bosbeheer*. Leuven: Acco.
- Dieren, T. v. (2015). *Korte afstand wandelaars*. Opgehaald van Wandelnet: www.wandelnet.nl/korte-afstand-wandelaars
- Dijk, A. v. (2016, 7 6). *Infoblad - Wandelaars: liever apart en onverhard*. Opgeroepen op 3 21, 2016, van Wandelnet: https://wandelnet.nl/sites/wandelnet.nl/files/filemanager/publicaties_en_cijfers/INFOBLAD_LIEVER_APART_EN_ONVERHARD.pdf
- Donders, J., Luttik, J., Veeneklaas, F., Vreke, J., & Weijschede, T. (2011). *Waar gaat dat heen?* Wageningen: Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu.
- Doorn, R. v. (2014). *Keuzehulp communicatiemiddelen*. Velp.

- Er op uit. (2008, 4). *Zandenbos routebeschrijving*. Opgehaald van er op uit:
<http://www.eropuit.nl/pdf/zandenbos-routebeschrijving.pdf>
- Eriksson, P., & Frumerie, G. (1999). *Skotning. Uitrijden met de forwarder*. Oskarshamn, Zweden: Tryckeri AB Primo.
- EVO. (2015, Maart 8). *EU richtlijnen maximale afmetingen vrachtwagens*. Opgehaald van EVO:
<http://www.evo.nl/site/eu-richtlijnen-maximale-afmetingen-vrachtwagens>
- Gedeputeerde Staten van Gelderland. (2015, December 1). *Officiële bekendmakingen*. Opgehaald van Overheid: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2015-7842.html>
- Harms, M. (2016, 4 7). Boswachter Voorlichting en Public Relations. (Y. S. Rijnhart, Interviewer)
- Hemminga, M. (2005, april 9). *Communicatieplan in 9 stappen*. Opgeroepen op november 28, 2016, van Communicatieplan.info:
<http://www.communicatieplan.info/2005/04/09/communicatieplan-in-9-stappen/>
- Hendriks, G., Riele, J. t., & Schwartz, A. (2008). *GWWkosten*. Doetinchem: E.J. Lamfers.
- Jansen, P., Boosten, M., Winterink, A., & Benthem, M. v. (2009). *De aanleg van nieuwe bossen*. Utrecht: Stichting Matrijs.
- Jong, J. d., Griffioen, A., Boer, T. d., & Raffe, J. v. (2014). *Normenboek Natuur, bos en Landschap 2014*. Wageningen: Wageningen UR.
- Klingen, S. (2016, september 30). Masterclass boscommunicatie. *Beheerdersdag*. Beesd, Gelderland: Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging.
- KNMI. (2014, 3 31). *IPCC: effecten klimaatverandering steeds duidelijker*. Opgeroepen op 10 11, 2016, van KNMI: <https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/ipcc-effecten-klimaatverandering-steeds-duidelijker>
- Meer, P. v., & Feldmann, C. (2014, 3 27). *Uitkomst van de Grote Fiets Enquête*. Opgeroepen op 3 16, 2016, van ANWB: <http://www.anwb.nl/fietsen/nieuws/2014/maart/uitkomst-van-de-grote-fiets-enquete>
- Ministerie van Algemene Zaken. (2014, 12 12). *Aanpak: Factor C in 7 stappen*. Opgehaald van Communicatierijk: <https://www.communicatierijk.nl/vakkennis/f/factor-c/documenten/publicaties/2014/12/12/aanpak-factor-c-in-7-stappen>
- Ministerie van Economische Zaken. (2014). *Samenvatting Natuurlijk verder Rijksnatuurvisie 2014*. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken.
- Murgatroyd, I., & Saunders, C. (2005, December). *Publications on harvesting and transport*. Opgehaald van Forest Research: <http://www.forestry.gov.uk/fr/infid-7sudzr>
- Niezen, R. (2016, Maart 15). (Y. Sikkens, Interviewer)
- Smits, J.-P., Baldé, K., & Schenau, S. (2014). *Monitor Duurzaam Nederland 2014*. Den Haag: Centraal bureau voor de Statistiek .

- Staatsbosbeheer. (2015). *Groeiende toekomst, de bosvisie van Staatsbosbeheer*. Driebergen: Staatsbosbeheer.
- Staatsbosbeheer. (2016, November 28). Opgehaald van Boswachtersblog: <https://www.boswachtersblog.nl/>
- Stichting Groen & Handicap. (2013). *'Samen op pad' zelfstandig & drempelvrij genieten van de natuur*. Made: Stichting Groen & Handicap.
- Stroeken, F., van Linge, J., Arends, R., & Kool, K. (2014). *Handreiking verblijfsrecreatie en natuur op de Heuvelrug voor gezamenlijke ontwikkeling*. Utrecht: Provincie Utrecht.
- Tamminga, H. (2012). *Masterscriptie connected to vlogging*. Utrecht: Utrecht University Repository.
- Vaart, L. v. (2014, Juni 24). *De 10 meest gemaakte fouten bij het maken van een wandelroute*. Opgehaald van Buitenpaden: <http://buitenpaden.nl/de-10-meest-gemaakte-fouten-bij-het-maken-van-een-wandelroute/>
- van den Berg, A. (2004, Januari). De charme van de savanne, onderzoek naar landschapsvoorkeuren. *. Topos*, p. 10 t/m 12.
- van den Berg, A., Koole, S., & van der Wulp, N. (2003). *Environmental preference and restoration*. Wageningen: Alterra Green World.
- van den Goorbergh, F., & Scheffers, J. (2012). *Participatie @groeneruimte*. Wageningen: Groene Kennis Cooperatie, Hogeschool Van Hall Larenstein.
- van Dijk, A. (2016, september 20). Infoblad. *Wandelaars: liever apart en onverhard*. Amersfoort, Utrecht, Nederland: Wandelnet.
- van Dijk, A. (2016, April 11). Vragen over de wensen van de wandelaar. (B. Rijnhart, & Y. Sikkens, Interviewers)
- Van Doorn, A. (2002). *Maken van een communicatieplan*. Groningen: Wolters - Noordhoff.
- Veldwijk, M. (2016, 2 12). Afstudeeropdracht. (Y. Sikkens, & B. Rijnhart, Interviewers)
- Veldwijk, M. (2016, 2 4). Kennismakingsgesprek. (Y. S. B. Rijnhart, Interviewer)
- Wageningen UR livestock research. (2015). *Handboek melkveehouderij 2015/16*. Wageningen: Wageningen UR Livestock research.
- Wandelzoekpagina. (1994, Maart). *Oude NS-wandelingen*. Opgehaald van Wandelzoekpagina: <http://www.wandelzoekpagina.nl/ns/verdwenen/zandenbos.php>

Bijlagen

A.1 Kaart - huidig padennetwerk

B.1 Criteria recreatie

B.2 Criteria houtexploitatie

B.3 Toelichting begrotingen

B.4 Huidige informatieposter

B.5 Begroting - het scheiden van de paden

B.6 Subsidieverordening

B.7 Begroting - het creëren van een nieuwe houtstapelplaats

B.8 Begroting - hele asfaltweg verdikken

B.9 Begroting - gedeelten asfaltweg verdikken

B.10 Begroting - asfaltweg naar houtstapelplaats verdikken

C.1 Mindmap actorenanalyse

C.2 Belangenanalyse

C.3 Begroting - communicatiestrategie

D.1 Enquête

D.2 Uitkomst enquête

Huidig padennetwerk Zandenbos

Legenda

— Fietspaden	— Groene route	- - - Uitrijpaden	— Geschikt voor zware voertuigen
— Ruiterpaden	— Blauwe route	● Houtstapelplaats	— Ongeschikt voor zware voertuigen
	— Witte route		

0 0,5 1 Kilometers

Project: Houtexploitatie Zandenbos
Door: Y. Sikkens & B. Rijnhart
Velp, mei 2016

B.1 Criteria recreatie

In deze bijlage worden de criteria die recreanten aan de bosinfrastructuur stellen beschreven. De criteria zijn opgedeeld in verschillende categorieën, namelijk voorzieningen, communicatie, beleving en inrichting van de paden. Per categorie worden de criteria kort samengevat. De reacties van recreanten, boswachter Publiek en belangenbehartigers van recreantengroepen hebben inbreng gegeven bij het opstellen van deze criteria als aanvulling op het uitgevoerde literatuuronderzoek.

Voorzieningen

Recreanten vinden het prettig als een bosgebied aan verschillende voorzieningen voldoet welke het recreëren prettiger maakt.

Routes

Voor recreanten is het belangrijk dat bij de ingang van het bos duidelijk staat aangegeven waar bepaalde recreatieroutes zijn uitgezet en waar deze beginnen. Veel recreanten willen graag over routes wandelen of fietsen en zo de zekerheid hebben over hun locatie en de duur van hun rondgang. Uit een onderzoek is gebleken dat een groot deel van de wandelaars graag over een route wandelt (Dieren, 2015). Dit komt vooral door het aspect van zekerheid en de beleving van verschillende landschappen (Donders, Luttik, Veeneklaas, Vreke, & Weijschede, 2011). Wandelroutes lopen vaak door meerdere natuurgebieden. Het is belangrijk dat bij omlegging van paden, bijvoorbeeld tijdens boswerkzaamheden, wordt stil gestaan bij routes die aansluiten op andere natuurgebieden. Op deze manier zullen bestaande routes niet worden onderbroken (Jansen, Boosten, Winterink, & Benthem, 2009, p. 157).

Criteria samengevat

- Duidelijkheid geven over de ligging van de route, het startpunt van de route en de afstand van de route.
- Zorg dat recreatieroutes aaneengesloten blijven.

Communicatie

Om het aantal klachten van bezoekers zo laag mogelijk te houden, is het goed om duidelijk te communiceren richting de bezoekers.

Borden

Tijdens boswerkzaamheden is het belangrijk om te melden wanneer, waarom en waar de werkzaamheden plaatsvinden. Dit kan bijvoorbeeld door het plaatsen van informatieborden (Jansen, Boosten, Winterink, & Benthem, 2009, p. 161). Hierop moet duidelijk een uitleg komen van de werkzaamheden, de locatie en de periode. Mochten er alternatieve routes zijn, waarbij de recreanten slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie kunnen vermijden, dan moet dit duidelijk worden gecommuniceerd (Vaart, 2014) (van Dijk A. , 2016). De contactgegevens van de betrokken boswachter kunnen eventueel worden toegevoegd, dit maakt het makkelijk voor de bezoekers om contact op te nemen (Harms, 2016). Bij een houtstapelplaats moet door middel van informatieborden uitgelegd worden dat niet op de houtstapel geklommen mag worden wegens valgevaar (AVIH, 2013).

Bewegwijzering

Alle recreanten willen duidelijke bewegwijzering in het bos (ANWB Vrijetijdsonderzoek 2003, 2004). Dit kan door gekleurde paaltjes langs de weg, bewegwijzeringsborden of de bekende ANWB paddenstoelen.

Criteria samengevat

- Communicatie via informatieborden over de werkzaamheden.
- Houtstapels moeten worden achtergelaten met een informatiebord voor klimmen op de houtstapel.
- Duidelijke bewegwijzering in het bos.

Beleving

Mensen bezoeken het bos voor hun ontspanning en rust. Door de inrichting van het bos aan te passen aan de wensen van de recreanten wordt de beleving vergroot.

Afwisseling en ankerpunten

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat recreanten graag afwisseling zien tussen open en gesloten percelen. Recreanten hebben de voorkeur aan een omgeving welke gekenmerkt wordt door verspreid staande bomen en struiken en een met gras bedekte, niet drassige bodem. De aanwezigheid van oppervlaktewater en afwezigheid van dreiging en gevaar wordt gewaardeerd. Dit wordt ook wel de “savanne-theorie” genoemd. (van den Berg, De charme van de savanne, onderzoek naar landschapsvoorkeuren. , 2004)

Ieder landschap heeft bepaalde punten die de aandacht trekken, zoals waterpartijen, markante bomen en cultuurhistorische elementen. Door paden en gemarkeerde routes langs deze zogenoemde ankerpunten te laten lopen, wordt voorkomen dat mensen van de paden af gaan. (Jansen, Boosten, Winterink, & Benthem, 2009)

Gescheiden gebruikersgroepen

Rust is een belangrijk motief voor recreanten om het bos te bezoeken. Wanneer de paden door meerdere doelgroepen worden gebruikt, bijvoorbeeld fietsers, wandelaars en machines, wordt dit als onrustig ervaren. Door de tempoverschillen moeten fietsers zich steeds inhouden, terwijl wandelaars moeten uitwijken naar de berm. Dit zorgt naast hinder ook voor onveilige situaties (Dijk, 2016, p. 1). Fietsers willen geen overlast van gemotoriseerd verkeer op de fietspaden (Meer & Feldmann, 2014).

Criteria samengevat

- Bij het uitzetten van de padenstructuur moet rekening gehouden worden met het afwissende landschap en ankerpunten.
- Paden voor verschillende gebruikersgroepen moeten gescheiden blijven.

Inrichting paden

De behoefte aan efficiëntie is aanwezig in vrijwel ieder mens. Deze eigenschap zorgt ervoor dat bochten worden afgesneden en moeilijk begaanbare paden worden gemeden (Jansen, Boosten, Winterink, & Benthem, 2009, p. 157). Door de paden volgens de gestelde richtlijnen in te delen, wordt deze efficiëntie gewaarborgd. Hieronder worden richtlijnen uitgelegd.

Wandelpaden

Volgens de richtlijnen moeten wandelpaden minimaal 0,70 meter breed zijn. In deze richtlijnen worden hoogte verschillen groter dan 2 centimeters ook afgeraden (Decuypere, Doncker, Ooms, Roovers, & Troch, 2011). Onverharde paden hebben de voorkeur bij wandelaars. Onder onverharde paden worden paden verstaan die ontstaan zijn door betreding van de ondergrond door mens of dier. Onverharde paden zijn dus grondpaden, paden begroeit met gras of een combinatie van beiden en zijn meestal waterdoorlatend. Paden kunnen ondoorlatend worden wanneer zeer sterke verdichting van de grond heeft plaatsgevonden, met plas- of spoorvorming tot gevolg (Decuypere, Doncker, Ooms, Roovers, & Troch, 2011, p. 17).

De onverharde ondergrond zorgt voor een schok dempend effect, wat als prettig wordt ervaren. Daarnaast draagt een onverharde weg bij aan een betere beleving van het landschap. Dit komt door de ondergrond, maar ook door het feit dat verharde paden zijn aangelegd door de mens en zo een onnatuurlijk karakter hebben. Deze paden zijn vaak rechtgetrokken en verbreed (Dijk, 2016, p. 1).

Fietspaden

De breedte van een tweerichtingsverkeer fietspad, is volgens de richtlijnen 1,6 tot 2 meter. Op minder druk bezochte paden kan worden gekozen hiervan af te wijken om verstoring van de omgeving te verminderen en aanleg- en onderhoudskosten te besparen (Decuypere, Doncker, Ooms, Roovers, & Troch, 2011, p. 83). Het onderhoud van de fietspaden is van groot belang; uitstekende boomwortels en losliggende bestrating zal leiden tot onveilige situaties (Meer & Feldmann, 2014).

Ruiterpaden

Een paard met ruiter heeft ongeveer een breedte van 0,90 meter. Waar de paarden elkaar passeren is een breedte van 1,8 meter nodig. Om op de paden ook te kunnen mennen, is een breedte van 3,5 meter nodig. Voor de vrije doorgang van deze routes is een hoogte van drie meter nodig, hiervoor moeten omliggende bomen worden opgesnoeit. De ondergrond van de ruiter- en menpaden moet droog en veerkrachtig zijn; de onverharde paden bestaan vaak uit zand met enkele procenten leem of organische materialen. Plassen, kuilen, keien, boomwortels en scherpe stenen worden als onaangenaam ervaren door deze gebruikersgroep (Jansen, Boosten, Winterink, & Benthem, 2009, p. 161). Deze ongemakken zullen leiden tot verbreding van het pad, omdat de ruiters delen van de paden zullen mijden (Decuypere, Doncker, Ooms, Roovers, & Troch, 2011, p. 85).

Goed begaanbare paden

Uit reacties van recreanten en het gesprek met Staatsbosbeheer blijkt dat slecht begaanbare paden een behoorlijke ergernis vormen. Modderige paden zijn in deze klachten en opmerkingen een vaak terugkomende factor (Harms, 2016). Bosbezoekers recreëren graag op droge, goed begaanbare paden. Zit er een moeilijk begaanbare passage in de route, vermeldt dit dan duidelijk met bij voorkeur een alternatief. Dan kunnen de bezoekers zelf een keuze maken (Vaart, 2014).

Criteria samengevat

- Wandelpaden:
 - Minimale breedte van 0,7 meter
 - Maximaal hoogteverschil van 2 centimeter.
 - Onverharde paden.
- Fietsenpaden:
 - Breedte tussen de 1,6 en 2 meter.
 - Goed onderhouden paden.
- Ruiterpaden
 - Breedte van 1,8 meter
 - Voor mannen is er een breedte nodig van 3,5 meter.
 - Vrije hoogte van 3 meter voor een goede doorgang.
 - Een veerkrachtige ondergrond.
 - Geen plassen, kuilen, keien, boomwortels en scherpe stenen.
- Informeer recreanten over alternatieve routes bij moeilijk begaanbare passages.
- Droge, goed begaanbare paden

B.2 Criteria houtexploitatie

In deze bijlage worden criteria beschreven waaraan de houtexploitatie minimaal moet voldoen om deze effectief plaats te laten vinden. Door gesprekken met medewerkers van Staatsbosbeheer en het uitvoeren van literatuurstudie is geprobeerd zoveel mogelijk criteria te verzamelen waaraan een houtafvoer moet voldoen. Deze criteria zijn opgedeeld in verschillende categorieën, namelijk draagkracht afvoerpaden, doorgang afvoerpaden, uitrijdroute, bandenspanning en de houtstapelplaatsen. Onder elke categorie zijn de criteria kort samengevat.

Draagkracht afvoerpaden

Met de draagkracht van de grond wordt de weerstand bedoeld die de toplaag kan bieden aan uitgeoefende druk, zonder insporing of vervorming van de grond. Een geladen houtvrachtwagen heeft een gewicht van vijftig ton. De afvoerpaden moeten daarom geschikt zijn voor dit gewicht (Niezen, 2016). Het gewicht van een forwarder kan oplopen tot vijftientwintig à dertig ton. Daarom moeten de paden die gebruikt worden door alleen forwarders bestand zijn tegen het gewicht van dertig ton (den Ouden, Muys, Verheyen, & Mohren, 2010).

Om insporing te voorkomen moet er lucht in de bodem zitten, zodat er voldoende ruimte is voor verplaatsing van de zandkorrels wanneer er over heen wordt gereden. De draagkracht is voldoende bij een indringingsweerstand groter dan zeven kg/cm^2 (0,7 megapascal), maar onvoldoende bij een indringingsweerstand lager dan zeven kg/cm^2 gedurende natte periodes (Wageningen UR livestock research, 2015).

Voor het bepalen van de draagkracht spelen de volgende factoren een rol (Wageningen UR livestock research, 2015):

Vochtbalans: Drukhoogte (h) en vochtspanning (pF) in de bovenste centimeters van de bodem zijn van belang. In het algemeen is de draagkracht onvoldoende bij een drukhoogte van -50/1,6 pF of hoger. Hoe lager de vochtspanning, hoe groter de draagkracht. De vochtspanning is afhankelijk van de grondwaterdiepte en het verdampings- en neerslagoverschot. Dit is dus per locatie en seizoen verschillend.

Dichtheid: De dichtheid van de toplaag speelt ook mee. Hoe groter de dichtheid des te lager de vochtspanning en dus een grotere draagkracht. Het organische stofgehalte speelt een rol in de zodenlaag. Wanneer het organische stofgehalte onder de acht procent ligt, dan is de draagkracht van de grond groot genoeg voor de zware voertuigen. Het organische materiaal houdt dan minder (regen)water tegen waardoor het water makkelijker in de grond kan wegzijgen.

Vegetatie: De vegetatie waar over heen gereden wordt, kan voor extra draagkracht zorgen. Zodenvormende vegetaties hebben een positiever effect op de draagkracht dan pollenvormende vegetaties.

Er kan dus gesteld worden dat de exacte draagkracht van het terrein afhankelijk is van verschillende factoren, die per locatie en seizoen verschillen. Het is daarom lastig om een actueel beeld te vormen van de precieze draagkracht van de grond. Door het laten uitvoeren van een sondering kan de exacte draagkracht van het terrein worden bepaald op een vast moment. Echter kunnen bepaalde factoren, zoals regenval tijdens de werkzaamheden, de draagkracht van het terrein veranderen.

Criteria samengevat

- Afvoerpaden die geen schade mogen oplopen en gebruikt worden door vrachtwagens moeten vijftig ton aankunnen.
- Afvoerpaden die geen schade mogen oplopen en die alleen gebruikt worden door forwarders moeten dertig ton aankunnen.

Doorgang afvoerpaden

De breedte van de afvoerpaden en de takvrije hoogte zijn belangrijk om rekening mee te houden voor een efficiënte doorgang van de uitrijdcombinaties.

Breedte

Een houtvrachtwagen is 18,75 meter lang en 2,55 meter breed. Voor het probleemloos uitrijden van hout uit het bos, is het van belang dat de afvoerpaden minimaal vier meter breed zijn. Op deze manier heeft de chauffeur voldoende ruimte aan beide zijde van de vrachtwagen. Wanneer de vrachtwagen bochten moet nemen kan het noodzakelijk zijn extra ruimte te creëren wegens de grote draaicirkel. De benodigde ruimte is afhankelijk van de situatie (Eriksson & Frumerie, 1999) (den Ouden, Muys, Verheyen, & Mohren, 2010).

Hoogte

Voor een goede doorgang van de houtvrachtwagen is het belangrijk dat er geen zware takken boven het pad hangen. Daarom is de minimale takvrijehoogte vier meter en deze afmeting wordt ook door Staatsbosbeheer gehanteerd. Dunne takken die mee kunnen veren met de vrachtwagen en verder geen hinder vormen zijn geen probleem. De vier meter is gesteld, omdat volgens de Europese richtlijnen een vrachtwagen zwaarder dan 3,5 ton, niet hoger mag zijn dan vier meter. Een vrachtwagen met deze maximale hoogte kan zo alsnog door het bos rijden (EVO, 2015).

Criteria samengevat

- Een afvoerpad moet minimaal 4 meter breed zijn.
- In de bochten moet rekening gehouden worden met de draaicirkel van de machines.
- Een afvoerpad moet minimaal 4 meter vrije hoogte hebben.

Uitrijdroute

Het bepalen van de uitrijdroute hangt af van meerdere factoren (Eriksson & Frumerie, 1999).

Padennetwerk

Om een hoge arbeidsprestatie te kunnen behalen is het belangrijk om zo ver mogelijk in het bos te beginnen met het laden van het hout. Hierdoor hoeven er minder kilometers gereden te worden. Als over een vast padennetwerk wordt gereden zal dit economische, maar ook ecologische voordelen hebben. Er hoeft dan maar één keer een padennetwerk worden aangelegd en de schade blijft beperkt tot de gebruikte paden.

De afvoerpaden in het bos zijn bedoeld om veelvuldig te worden gebruikt met een volle lading. Het werkt efficiënt als de paden zo recht mogelijk zijn en als het terrein het toelaat, de paden met elkaar

te verbinden. Dit maakt het uitrijden met een volle lading gemakkelijker. (den Ouden, Muys, Verheyen, & Mohren, 2010)

Hellingen

Wanneer er hellingen in het gebied zijn, is het belangrijk om te weten dat de machines beter in de hellingsrichting kunnen rijden. De maximale hellingshoek waarop een forwarder kan rijden is 33%. Mocht het voorkomen dat een forwarder toch zijdelings over de helling moet rijden, dan is de maximale hellingshoek 20%. Hierbij moet voorkomen worden dat over een obstakel aan de bovenzijde van de helling wordt gereden, omdat het risico op kantelen extra groot is als de machine van het obstakel afrijdt.

Criteria samengevat

- Maak gebruik van een vast padennetwerk.
- De afvoerpaden moeten zo recht mogelijk zijn.
- Afvoerpaden moeten waar mogelijk in verbinding staan.
- Maximale hellingshoek waarop een forwarder kan rijden in de helling richting is 33%.
- Maximale hellingshoek waarop een forwarder zijdelings kan rijden is 20%.

Houtstapelplaatsen

Wanneer de forwarder het hout uit de opstanden heeft gehaald, wordt het tijdelijk in het bos gestapeld. De houtvrachtwagen kan het vervolgens het bos uitrijden.

De houtstapelplaats moet groot genoeg zijn om het geoogste hout te kunnen bergen. Daarnaast moet ervoor gezorgd worden dat bij het laden en lossen voldoende ruimte overblijft om te manoeuvreren zonder schade toe te brengen aan de omgeving. (den Ouden, Muys, Verheyen, & Mohren, 2010)

Als de aan- en afvoer bij de houtstapelplaats gelijktijdig plaats vindt, moet zowel het terrein- als vervoltransport zonder onderbreking worden uitgevoerd. Dit kan door aan beide zijde van de houtstapelplaats een weg aan te leggen. Eén voor de forwarder en één voor de vrachtwagen. (Murgatroyd & Saunders, 2005).

Het is belangrijk dat wanneer de vrachtwagen aan het laden is, auto's er nog langs kunnen rijden. Dit moet vanwege veiligheidsoverwegingen. Daarnaast mogen stapelplaatsen niet gesitueerd zijn in bochten, op heuvels, nabij kruisingen en onder elektriciteitsleidingen.

Criteria samengevat

- Een houtstapelplaats moet groot genoeg zijn voor het geoogste hout.
- Er moet voldoende ruimte zijn rondom de houtstapelplaats om te manoeuvreren.
- Wanneer de aan- en afvoer gelijktijdig plaatsvindt, is de bereikbaarheid aan twee zijde een vereiste.
- Tijdens het laden van het hout moet overig verkeer mogelijk zijn.
- Houtstapelplaatsen mogen niet liggen in bochten, op heuvels, nabij kruisingen en onder elektriciteitsleidingen.

B.3 Toelichting begrotingen

Voor het maken van de begroting is gebruik gemaakt van het normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014. Dit boek is samengesteld voor de sector bos- en natuurbeheer en wordt om de twee jaar geactualiseerd. Op dit moment is het exemplaar uit 2014 de meest recente versie welke voor het opstellen van de begrotingen is gebruikt (Jong, Griffioen, Boer, & Raffe, 2014).

Wanneer de kosten niet stonden beschreven in het normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014 is gebruik gemaakt van het Grond-, Weg-, en Waterbouw normenboek uit 2008. Dit is de meest recente versie (Hendriks, Riele, & Schwartz, 2008). Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de kosten, zijn de uurlonen uit het GWW normenboek aangepast en gelijk gemaakt met de normen uit het normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014 (Jong, Griffioen, Boer, & Raffe, 2014).

Wanneer de arbeidskosten van een bepaalde handeling niet vermeld stonden in de normenboeken, is gezocht naar een vergelijkbare handeling. De vergelijkbare arbeidskosten zijn in die gevallen aangehouden. Wanneer de kosten van bepaalde materialen niet vermeld stonden in de normenboeken zijn deze opgezocht op het internet.

De gebruikte bron is te vinden achter de betreffende kostenpost.

Per kostenpost is twintig procent onvoorzien meegerekend. Met deze twintig procent worden indirecte kosten gedekt, zoals een schoonmaker op het kantoor. De winst en risico's zijn ook in de twintig procent onvoorzien meegenomen (Jong, Griffioen, Boer, & Raffe, 2014). Onder risico's worden alle onvoorziene situaties verstaan. Winst is het bedrag wat overblijft nadat alle uitgaves en risico's zijn berekend (Hendriks, Riele, & Schwartz, 2008). De BTW is niet meegenomen in de begroting. Staatbosbeheer kan de BTW terug vragen waardoor het een onrealistische beeld zou geven als deze kosten wel mee genomen worden in de begroting.

De verschillende kostenposten zijn allemaal op dezelfde wijze opgebouwd. Allereerst wordt er onderscheidt gemaakt tussen arbeidskosten en materiaalkosten. De kosten voor de materialen zijn onvermijdelijk. Daarentegen kunnen de arbeidskosten worden opgevangen door vrijwilligers.

Werkzaamheden in Boswachterij Nunspeet.

Staatsbosbeheer voert vanaf januari 2016 houtoogst uit in de boswachterij Nunspeet. De houtoogst vindt plaats op diverse percelen en nemen in totaal enkele weken in beslag. Plaatselijk kunnen de werkzaamheden voor overlast zorgen.

Duurzame houtproductie

In de boswachterij vindt momenteel een dunning plaats: er worden bomen weggehaald om de andere bomen meer ruimte te geven om goed verder te kunnen groeien. Door regelmatig te dunnen en verjongen ontstaat een bos met verschillende leeftijden dat voor mens, plant en dier aantrekkelijk is. Door zorgvuldig bosbeheer kunnen toekomstige generaties weer kwaliteitshout uit het bos oogsten. Staatsbosbeheer vindt het belangrijk om naast natuur en recreatie in het bos ook hout als hernieuwbare grondstof te produceren.

Wat merkt u ervan?

De paden kunnen tijdelijk minder goed begaanbaar zijn door het werkverkeer. De paden worden zo snel mogelijk hersteld nadat het werk afgerond is. Dit herstelwerk kan alleen pas uitgevoerd worden in een periode dat de paden goed droog zijn.

Meer informatie

Kijk voor meer informatie over duurzaam bosbeheer en houtoogst op www.staatsbosbeheer.nl. Heeft u nog vragen neem dan contact op met boswachter Martijn Harms tel. 06-51852417 of m.harms@staatsbosbeheer.nl

B.5 Begroting - het scheiden van de paden

Omschrijving		Te verwerken hoeveelheid	Productienorm		Productietijd		Kosten			Bron:	
			Uur per eenheid	Hoeveelheid per uur			Per				
							Eenheid	eenheid	Totaal		
Ruiter- en wandelpad											
Bomen aanwijzen en merken in 1 arbeidsgang											
Arbeid	Medewerker - voor het blessen van <80 per ha		1,50	0,67	1,5	Uur	€	43,90	€	65,85	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 61
Materiaal	Spuitbus	1				Stuk	€	6,90	€	6,90	
Vellen en snoeien - gemengde opstand, DBH ± 031cm en aftoppen											
Arbeid	Mederwerker	13	0,14	7,14	1,82	Uur	€	35,05	€	63,79	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 69
Materiaal	Moterzaag (middelzwaar)		0,14		1,82	Uur	€	6,85	€	12,47	
Stobben rooien ± 035cm, laden en deponeren in depot											
Arbeid	Twee medewerkers	33	0,08	12,50	2,64	Uur	€	70,10	€	185,06	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 55
Materiaal	Graafmachine en bak 700L	33			2,64	Uur	€	37,80	€	99,79	
	Vrachtwagen 8 - 10 ton	33			2,64	Uur	€	45,10	€	119,06	
Uitslepen van langhout, ± 200 meter											
Arbeid	Medewerker	13	0,09	11,11	1,17	Uur	€	35,05	€	41,01	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 74
Materiaal	Trekker 65-75kW. Uitslepen 50% door het bos, en 50% over boswegen. 1 stuk per vracht				1,17	Uur	€	21,20	€	24,80	
	Zware uitsleeptang				1,17	Uur	€	1,85	€	2,16	
Totaal								€	620,91		
Waarvan arbeid								€	355,71		
Waarvan materiaal								€	265,19		
Ruiterpad											
Humus/zand afgraven, zandgrond, 35cm diep, 3,5m breed (per 100 meter)											
Arbeid	Medewerker, afgraven en rechtstreeks verwerken met graafmachine	1,7	1,31	0,77	2,2	Uur	€	35,05	€	77,86	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 110
Materiaal	Hydraulische graafmachine 1250liter				2,2	Uur	€	46,55	€	103,40	
Aanschaf en levering zand											
Materiaal	Drainagezand - grove, natuurlijke zandsoort met goede waterdoorlatende eigenschappen	210				M³	€	27,60	€	5.796,00	http://www.zandbestellen.nl/zand-assortiment/drainagezand
Profileren zandlaag (per 100 meter)											
Arbeid	Medewerker	1,7	1,27	0,79	2,16	Uur	€	35,05	€	75,77	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 112
Materiaal	Hydraulische graafmachine 900liter				2,16	Uur	€	42,20	€	91,23	

Omschrijving		Te verwerken hoeveelheid	Productienorm		Productietijd	Kosten				Bron:		
			Uur per eenheid	Hoeveelheid per uur		Per						
						Eenheid	eenheid	Totaal				
Afwerken en verdichten zandpad (per 100 meter)												
Arbeid	Medewerker		1,7	2,33	0,43	3,97	Uur	€	35,05	€	139,03	x
Materiaal	Laadschop 1750L					3,97		€	43,15	€	171,16	x
	Trilrol					3,97		€	13,50	€	53,55	x
Verwijderen routepaaltjes, oude route												
Arbeid	Mederwerker, incl transport <5km		28	0,11	9,1	3,08	Uur	€	35,05	€	107,95	GWW kosten: groenvoorziening, reed business 2008. blz. 75 en 164
Markeren routepaaltjes												
Arbeid	Medewerker, 2 lagen verven		80	0,25	4,00	20	Uur	€	35,05	€	701,00	https://www.gamma.nl/assortiment/verf
Materiaal	Verf, 3 pot per routekleur. ± 10 paaltje per pot á 0,75l		9				Stuk	€	17,94	€	161,46	
	Kwasten en overige materiaal, per route kleur		3				Stuk	€	6,00	€	18,00	
Aanbrengen routepaaltjes												
Arbeid	Grondwerker voor het plaatsen van de paaltjes van de route paaltjes		80	0,16	6,25	12,8	Uur	€	35,05	€	448,64	GWW kosten: Wegbebaking, geleiderail, wegverlichting, terreininrichting, reed business 2008. blz. 78 http://www.vanbiezenhoutimport.nl/
Materiaal	Kastanjehouten palen, ø120-150mm, lengte 2,50m, incl. ophalen		80				Stuk	€	15,54	€	1.243,20	
Totaal										€	9.188,26	
Waarvan arbeid										€	1.550,26	
Waarvan materiaal										€	7.638,00	
Wandelpad												
Humus/zand afgraven, zandgrond, 35cm diep, 1,2m breed (per 100 meter)												
Arbeid	Medewerker, afgraven en rechtstreeks verwerken met graafmachine		3,4	0,45	2,23	1,5	Uur	€	35,05	€	53,39	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 110 x x
Materiaal	Hydraulische graafmachine 1250liter					1,5	Uur	€	46,55	€	70,90	
Aanschaf en levering zand												
Materiaal	Drainagezand - grove, natuurlijke zandsoort met goede waterdoorlatende eigenschappen		142,8				M³	€	27,60	€	3.941,28	http://www.zandbestellen.nl/zand-assortiment/drainagezand

Omschrijving		Te verwerken hoeveelheid	Productienorm		Productietijd	Kosten				Bron:	
			Uur per eenheid	Hoeveelheid per uur		Per					
						Eenheid	eenheid	Totaal			
Profileren zandlaag (per 100 meter)										x Normenboek Natuur, Bos en Landschap x 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 112	
Arbeid	Medewerker	3,4	0,44	2,29	1,48	Uur	€	35,05	€		51,96
Materiaal	Hydraulische graafmachine 900liter				1,48	Uur	€	42,20	€	62,56	
Afwerken en verdichten zandpad (per 100 meter)										x Normenboek Natuur, Bos en Landschap x 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 113	
Arbeid	Medewerker	3,4	0,80	1,25	2,72	Uur	€	35,05	€		95,34
Materiaal	Laadschop 1750L				2,72	Uur	€	43,15	€		117,37
	Trilrol				2,72	Uur	€	13,50	€		36,72
Afscheiding tussen de verschillende paden, doormiddel van houtenpaaltjes										GWW kosten: Wegbebaking, geleiderail, wegverlichting, terreininrichting, reed business 2008. blz. 78 http://www.vanbiezenhoutimport.nl/	
Arbeid	Grondwerker voor het plaatsen van de paaltjes. Circa 5 meter afstand tussen de paaltjes	68	0,16	6,25	10,88	Uur	€	35,05	€		381,34
Materiaal	Kastanje houtenpalen, ø100-120mm, lengte 1250mm, incl. ophalen	68				Stuk	€	4,20	€		285,60
Verwijderen route paaltjes, oude route										GWW kosten: groenvoorziening, reed business 2008. blz. 75 en 164	
Arbeid	Medewerker, incl. transport <5km	15	0,11	9,1	1,65	Uur	€	35,04	€		57,82
Markeren routepaaltjes										https://www.gamma.nl/assortiment/verf	
Arbeid	Medewerker, 2 lagen verven	33	0,25	4,00	8,25	Uur	€	35,05	€		289,16
Materiaal	Verf, 2 potten per routekleur. ± 10 paaltje per pot á 0,75l	6				Stuk	€	17,94	€		107,64
	Kwasten en overige materiaal	3				Stuk	€	6,00	€	18,00	
Aanbrengen routepaaltjes										GWW kosten: Wegbebaking, geleiderail, wegverlichting, terreininrichting, reed business 2008. blz. 78 http://www.vanbiezenhoutimport.nl/	
Arbeid	Grondwerker voor het plaatsen van de paaltjes en markeren	33	0,16	6,25	5,28	Uur	€	35,05	€		185,06
Materiaal	Kastanjehouten palen, ø120-150mm, lengte 2,50m, incl. ophalen	33				Stuk	€	15,54	€		512,82
Totaal								€	6.266,96		
Waarvan arbeid								€	1.114,07		
Waarvan materiaal								€	5.152,89		

Omschrijving		Te verwerken hoeveelheid	Productienorm		Productietijd	Kosten		
			Uur per eenheid	Hoeveelheid per uur		Per		
						Eenheid	eenheid	Totaal
Communicatie								
Informatieborden opmaken								
Arbeid	Kantoormedewerker opmaak informatiebord	2	6	0,166666667	12	Uur	€ 43,90	€ 526,80
Informatie ophangen								
Arbeid	Mederwerker met handgereedschap. Vier palen.	2	1	1,00	2	Uur	€ 35,05	€ 70,10
Materiaal	Aanschaf informatiebord Full colour, Aluminium met een dubbel omgezette rand, afgewerkt met teflonlaminaat	2				Stuk	€ 440,78	€ 881,57
	Montageframe informatiebord Lessenaarmodel.	4				Stuk	€ 557,64	€ 2.230,56
Totaal							€	3.709,03
Waarvan arbeid							€	596,90
Waarvan materiaal							€	3.112,13
Opbrengsten houtverkoop								
	13 stuks met een gemiddelde inhoud van 1,2m3	15,6				m3	€ 35,00	€ 546,00
Subsidie								
Totaal							€	19.785,15
Totaal subsidiabel (te herkennen aan X)							€	9.217,36
totale subsidie (75%)							€	6.913,02
Kosten minus opbrengsten en subsidie							€	12.326,13

Bron:

Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 109

<https://www.informatiebord.nl/p/1321/informatieborden/plattegrondborden/informatiebord-full-colour-plattegrond/>
<https://www.informatiebord.nl/p/2908/bevestigingsbeugels-en-palen/lessenaarmodellen/montageframe-informatiebord-lessenaarmodel-h04/>

B.6 Subsidieverordening

Regels Ruimte voor Gelderland 2016

Vastgesteld: 12 november 2015

Paragraaf 4.2 Landschap en Landgoederen

Artikel 4.2.1 Subsidiebele activiteit

1. Subsidie als bedoeld in artikel 11 van de AsG kan worden verstrekt voor:
 - a. de aanleg van nieuwe en het herstel van bestaande landschapselementen en cultuurhistorische landschapselementen;
 - b. de aanleg van poelen;
 - c. het wegwerken van achterstallig onderhoud aan de volgende elementen:
 - poelen;
 - hagen en heggen en klein historisch water voor zover deze als identiteitsbepalend element zijn aangemerkt in het gemeentelijke landschapsbeleid;
 - lanen ouder dan 60 jaar gelegen op landgoederen;
 - d. de aanleg van eenvoudige openbaar toegankelijke onverharde paden;
 - e. de aanleg van kleinschalige recreatieve voorzieningen;
 - f. de aanleg van eenvoudige houten loopbruggetjes in openbaar toegankelijke routes wanneer de oorspronkelijke brug verdwenen is;
 - g. burgerparticipatie en het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid bij het landschap;
 - h. educatieve natuur- en landschapsvoorlichting gericht op jongeren.
2. Geen subsidie wordt verstrekt voor activiteiten die plaatsvinden op terreinen in eigendom van een publiekrechtelijke rechtspersoon met uitzondering van de terreinen in eigendom van Staatsbosbeheer.

Artikel 4.2.2 Criteria

1. Subsidie wordt slechts verstrekt indien:
 - a. de activiteiten passen binnen een (inter)gemeentelijk landschapsbeleid-, landschapsontwikkel- of landschapuitvoeringsplan of een daarmee vergelijkbaar plan dat door de gemeenteraad is vastgesteld;
 - b. de nieuw aan te leggen landschapselementen, niet zijnde heggen en hagen, aan de volgende omvangscriteria voldoen:
 - de aan te leggen houtopstanden omvatten tenminste 10 are;
 - de aan te leggen rijbeplanting, gerekend over het totaal aantal rijen, omvatten tenminste 20 bomen;
 - de aan te leggen hoogstamfruitgaarden omvatten tenminste 15 en ten hoogste 50 bomen.
 - c. poelen een minimale omvang hebben van 3 are en de poelen gelegen zijn op een locatie met grondwatertrap 3 of ondieper;

- d. heggen en hagen gelegen zijn buiten het GNN;
 - e. de kosten voor activiteiten als bedoeld in artikel 4.1.2, onder a tot en met f, voldoen aan de normen uit het Normenboek Alterra.
2. Onverminderd het eerste lid, wordt subsidie voor activiteiten die worden uitgevoerd op een bos- of landgoed slechts verstrekt indien:
- a. het bos- of landgoed tenminste 50 jaren bestaat;
 - b. de activiteiten passen binnen een vastgesteld toekomstplan voor het bos- of landgoed en aantoonbaar en duurzaam bijdragen aan het behoud en de versterking van de in dat plan opgenomen landschappelijke kernkwaliteiten.

Artikel 4.2.3 Niet-subsidiabele kosten

Voor subsidie komen niet in aanmerking kosten voor:

- a. natuurontwikkeling binnen het GNN;
- b. projectleiding, coördinatie, rapportage, verantwoording;
- c. planvorming;
- d. aankoop of verkoop van onroerende goederen en waardedaling van grond;
- e. ambtelijke inzet.

Artikel 4.2.4 Aanvrager

- 1. Subsidie kan worden verstrekt aan:
 - a. gemeenten;
 - b. bos- of landgoedeigenaren.
- 2. In afwijking van het eerste lid kan subsidie als bedoeld in artikel 4.2.1, eerste lid, onder h, ook worden verstrekt aan stichtingen met als statutaire doelstelling educatieve natuur- en landschapsvoorlichting.
- 3. In afwijking van artikel 5, eerste lid, van de AsG kan subsidie ook worden verstrekt aan andere personen dan rechtspersonen.

Artikel 4.2.5 Hoogte van de subsidie

- 1. De subsidie aan gemeenten bedraagt ten hoogste 75% van de kosten voor activiteiten binnen de begrenzing van de Nationale Landschappen. Voor activiteiten buiten de begrenzing van de Nationale Landschappen bedraagt de subsidie aan gemeenten ten hoogste 50% van de kosten.
- 2. Voor de subsidie aan gemeenten geldt een minimum van € 25.000 per subsidieaanvraag en een maximum van € 200.000 per gemeente.
- 3. De subsidie aan bos- en landgoedeigenaren bedraagt ten hoogste 75% van de kosten, met een minimum van € 7.500 per subsidieaanvraag en een maximum van € 200.000 per bos- en landgoedeigenaar.
- 4. De subsidie als bedoeld in artikel 4.2.1, eerste lid, onder h, bedraagt ten hoogste 25% van de kosten, met een minimum van € 7.500 per subsidieaanvraag en een maximum van € 25.000 per stichting.

Artikel 4.2.6 Weigeringsgrond

Subsidie wordt geweigerd indien het activiteiten betreft:

- a. binnen de begrenzing van een rijks beschermde buitenplaats, met uitzondering van activiteiten gericht op het instandhouden van rode lijstsoorten; of
- b. op agrarische bouwpercelen (erfbeplanting).

Artikel 4.2.7 Verplichtingen

1. De subsidieontvanger is verplicht een voortgangsrapportage als bedoeld in artikel 1.4.3 te voorzien van een topografische kaart waarop de activiteiten op een topografische ondergrond zijn vastgelegd.
2. Het bepaalde in het eerste lid geldt niet voor subsidie ontvangen voor activiteiten als bedoeld in artikel 4.2.1, eerste lid, onder g en h.

B.7 Begroting – het creëren van een nieuwe houtstapelplaats

Omschrijving		Te verwerken hoeveelheid	Productienorm		Productietijd	Kosten			
			Uur per eenheid	Hoeveelheid per uur		Per			
						Eenheid	eenheid	Totaal	
Houtstapelplaats creëren									
Bomen aanwijzen en merken in 1 arbeidsgang									
Arbeid	Medewerker - voor het blessen van <80 per ha		1,50	0,67	1,5	Uur	€ 43,90	€ 65,85	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 61
Materiaal	Spuitbus	1				Stuk	€ 6,90	€ 6,90	
Vellen en snoeien - gemengde opstand, DBH ± ø31cm en aftoppen									
Arbeid	Medewerker	14	0,14	7,14	1,96	Uur	€ 35,05	€ 68,70	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen
Materiaal	Moterzaag (middelzwaar)		0,14		1,96	Uur	€ 6,85	€ 13,43	
Stobben rooien ± ø35cm, laden en deponeren in depot									
Arbeid	Twee medewerkers	14	0,08	12,50	1,12	Uur	€ 70,10	€ 78,51	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen
Materiaal	Graafmachine en bak 700L	14			1,12	Uur	€ 37,80	€ 42,34	
	Vrachtwagen 8 - 10 ton	14			1,12	Uur	€ 45,10	€ 50,51	
Uitslepen van langhout, ± 200 meter									
Arbeid	Medewerker	14	0,09	11,11	1,26	Uur	€ 35,05	€ 44,16	Normenboek Natuur, Bos en Landschap 2014, Altera, Wageningen 2014. blz. 74
Materiaal	Trekker 65-75kW. Uitslepen 50% door het bos, en 50% over boswegen. 1 stuk per vracht				1,26	Uur	€ 21,20	€ 26,71	
	Zware uitsleeptang				1,26	Uur	€ 1,85	€ 2,33	
Totaal								€ 399,44	
Waarvan arbeid								€ 257,22	
Waarvan materiaal								€ 142,22	
Opbrengsten houtverkoop									
Materiaal	14st met een gemiddelde inhoud van 1,2m3	16,8				M³	€ 35,00	€ 588,00	
Kosten - opbrengst								€ -188,56	

B.8 Begroting – de hele asfaltweg verdikken

Omschrijving		Te verwerken hoeveelheid	Productienorm		Productietijd	Kosten			Bron:
			Uur per eenheid	Hoeveelhei d per uur		Per Eenheid	Per eenheid	Totaal	
Hele asfaltweg verdikken									
Algemene werkzaamheden									
Uitbesteed	Opstellen werkplan	1				Per klus	€ 480,00	€ 480,00	J. Bakker van GWW ingenieurs
	Verkeermatregelen	1				Per klus	€ 600,00	€ 600,00	
	Inrichten werkterrein (dixie ect.)	1				Per klus	€ 600,00	€ 600,00	
Frezen asfalt									
Uitbesteed	Aan- en afvoeren asfaldfrees	1				Keer	€ 180,00	€ 180,00	J. Bakker van GWW ingenieurs
	Frezen en afvoeren van de deklaag	28000				M²	€ 2,40	€ 67.200,00	
	Vegen en afvoeren, voor goede hechting asfalt	28000				M²	€ 0,06	€ 1.680,00	
Asfalteren in klasse B									
Uitbesteed	Aan- en afvoeren asfaltset	1				Keer	€ 210,00	€ 210,00	J. Bakker van GWW ingenieurs
	Kleeflaag op gefreesd asfalt aanbrengen (bitumen)	28000				M²	€ 2,10	€ 58.800,00	
	Tussenlaag aanbrengen, AC 16 bind TL-B	3225,6				Ton	€ 51,00	€ 164.505,60	
	Kleeflaag (Bitumen) aanbrengen, op tussenlaag	28000				M²	€ 1,20	€ 33.600,00	
	Deklaag, AC 11 surf DL-B	2217,6				M²	€ 60,00	€ 133.056,00	
Totaal (uitbesteed)								€ 460.911,60	

B.9 Begroting – gedeelten van de asfaltweg verdikken

Omschrijving		Te verwerken hoeveelheid	Productietij			Kosten			
			Productienorm	jd	Hoeveel	Eenheid	Per eenheid	Totaal	
									Uur per eenheid
Kruispunten van de asfaltweg verdikken									
Algemene werkzaamheden									
Uitbesteed	Opstellen werkplan					Per klus	€ 480,00	€ 480,00	J. Bakker van GWW ingenieurs
	Verkeermaatregelen					Per klus	€ 600,00	€ 600,00	
	Inrichten werkterrein (dixie ect.)					Per klus	€ 600,00	€ 600,00	
Frezen asfalt									
Uitbesteed	Aan- en afvoeren asfalt frees	1				Keer	€ 180,00	€ 180,00	J. Bakker van GWW ingenieurs
	Frezen en afvoeren van de deklaag	408				M²	€ 2,40	€ 979,20	
	Vegen en afvoeren, voor goede hechting asfalt	408				M²	€ 1,80	€ 734,40	
Asfaltteren in klasse B									
Uitbesteed	Aan- en afvoeren asfaltset B	1				Keer	€ 210,00	€ 210,00	J. Bakker van GWW ingenieurs
	Kleeflaag op gefreesd asfalt aanbrengen (bitumen)	408				M²	€ 2,10	€ 856,80	
	Tussen laag aanbrengen, AC 16 bind TL-B	94,00				Ton	€ 51,00	€ 4.794,16	
	Kleeflaag (Bitumen) aanbrengen, op tussenlaag	408				M²	€ 1,20	€ 489,60	
	Dek laag, AC 11 surf DL-B	64,63				M²	€ 60,00	€ 3.877,63	
Uitbesteed	Drempel aanleggen (beide zijde één strekkende meter drempelaanloop)	80,00				M²	€ 70,00	€ 5.600,00	J. Bakker van GWW ingenieurs
Totaal (uitbesteed)								€ 19.401,80	

B.11 Begroting - asfaltweg naar houtstapelplaats verdikken

Omschrijving	Te verwerken hoeveelheid	Productienorm		Productie tijd	Kosten			Bron:	
		Uur per eenheid	Hoeveel heid per uur		Per Eenheid	Per eenheid	Totaal		
Asfaltweg richting nieuwe houtstapelplaats verdikken									
Algemene werkzaamheden									
Uitbesteed	Opstellen werkplan					per klus	€ 480,00	€ 480,00	J. Bakker van GWW
	Verkeermatregelen					per klus	€ 600,00	€ 600,00	
	Inrichten werkterrein (dixie ect.)					per klus	€ 600,00	€ 600,00	
Frezen asfalt									
Uitbesteed	Aan- en afvoeren asfaltfrees	1				Per keer	€ 180,00	€ 180,00	J. Bakker van GWW ingenieu
	Frezen en afvoeren van de deklaag	3800				M²	€ 2,40	€ 9.120,00	
	Vegen en afvoeren, voor goede hechting asfalt	3800				M²	€ 1,80	€ 6.840,00	
Asfaltteren in klasse B									
Uitbesteed	Aan- en afvoeren asfaltset	1				Per keer	€ 210,00	€ 210,00	J. Bakker van GWW ingenieu
	Kleeflaag op gefreesd asfalt aanbrengen (bitumen)	3800				M²	€ 2,10	€ 7.980,00	
	Tussenlaag aanbrengen, AC 16 bind TL-B	437,76				ton	€ 51,00	€ 22.325,76	
	Kleeflaag (Bitumen) aanbrengen, op tussenlaag	3800				M²	€ 1,20	€ 4.560,00	
	Deklaag, AC 11 surf DL-B	300,96				M²	€ 60,00	€ 18.057,60	
Totaal (uitbesteed)								€ 70.953,36	

C.1 Mindmap actorenanalyse Zandenbos

C.2 Belangenanalyse

Recreanten						
	Mindervalide	Lopers	Dag- en racefieters	Mountainbiker	Menner	Ruiter
Standpunt	Vlakke en harde ondergrond, duidelijke communicatie over aan/afwezigheid rolstoelpad en heldere bewegwijzering	Smalle en onverhardepaden die waterdoorlatend zijn	(Half)verharding zonder obstakels in de vorm van verhogingen (door bijv. boomwortels) en kuilen	Onverharde, smalle paden met hellingen en een goede bewegwijzering	Brede paden met een droge veerkrachtige, maar stevige onverharde ondergrond. Geen belemmeringen zoals plassen, kuilen, keien en boomwortels. Hoge doorgang	Smalle paden met een hoge doorgang. Onverharde ondergrond zonder belemmeringen, zoals plassen, kuilen, keien en boomwortels.
Belang	Genieten zonder zorgen	Ontspannen en natuurbeleving	Ontspanning en natuurbeleving, evt. in combinatie met woon-werkverkeer	Uitdaging, sporten, ontspanning en natuurbeleving	Ontspanningen natuurbeleving	Ontspanning en natuurbeleving
Probleem	Machines zorgen voor oneffenheden op de paden	Verdichting van de paden door insporing van machines met als gevolg waterstagnatie op de paden	Machines zorgen voor obstakels op de fietspaden	n.v.t.	Er ontstaan belemmeringen door het gebruik van zware machines op de paden	Er ontstaan belemmeringen door het gebruik van zware machines op de paden
Opties	Aangeven of er een geschikt pad is voor mindervalide. Aanvullend communiceren als de route tijdelijk niet beschikbaar is	Uitleg over de houtexploitatie en alternatieve routes bieden waar geen hinder van insporing is	Uitleg over de houtexploitatie en alternatieve routes bieden waar geen hinder van obstakels is	n.v.t.	Uitleg over de houtexploitatie en alternatieve routes bieden waar geen belemmeringen zijn	Uitleg over de houtexploitatie en alternatieve routes bieden waar geen belemmeringen zijn
Benadering	Communicatie bij de ingang van het bos en via doelgroepgerichte media. Aanvullend worden excursies georganiseerd voor mindervalide	Communicatie bij de ingang van het bos. Aanvullend worden excursies georganiseerd voor de lopers	Communicatie bij de ingang van het bos. Aanvullend worden excursies georganiseerd voor fietsers	n.v.t.	Communicatie bij de ingang van het bos en via lokale maneges. Aanvullend worden excursies georganiseerd voor mannen	Communicatie bij de ingang van het bos en via lokale maneges. Aanvullend worden excursies georganiseerd voor ruiters

Ondernemers							
	Hondenuitlaat- service	Camping	Horeca	Voorlichting	Verblijfsaccomodaties	Outdoorcentra	Verhuur
Standpunt	Zonder problemen honden uitlaten in het bos, zowel los als aangelijnd.	Campingeigenaren willen dat hun gasten in het bos kunnen recreëren zonder last te hebben van de houtexploitatie	Horeca eigenaren willen dat recreanten na een bosbezoek langs hun horeca gelegenheid gaan	Begrip creëren voor bescherming van bos, natuur en cultuur door het geven van voorlichting.	Ondernemingen willen dat het bos voldoet aan de wensen van de recreant zodat hun gasten kunnen genieten van het bos in de buurt van de verblijfsaccomodaties	Activiteiten organiseren in het bos voor diverse doelgroepen	Verhuurders van fietsen en e-scooters willen dat hun klanten zonder ongemak kunnen recreëren in het bos
Belang	Het uitlaten van honden zodat zij uitgelaten weer terug naar hun eigenaren gebracht kunnen worden	Als de bossen waarvoor de campinggasten komen, niet voldoen aan hun wensen dan heeft dit indirect invloed op het aantal campingbezoeken	Het bos moet voldoen aan de wensen van de recreanten zodat zij tevreden zijn en daardoor eerder geneigd zijn om nog even langs een horeca gelegenheid te gaan	Excursies geven over een natuurgerelateerd onderwerp in een omgeving die daarbij aansluit	De gasten van de verblijfsorganisaties komen naar regio Nunspeet voor het aanbod bos met veel wandel-, ruiter-, en fietsmogelijkheden. Het bos moet daarom ook voldoen aan de wensen van de recreanten	Een bos die voldoet aan het gewenste decor welke outdoorcentra wensen.	Goed begaanbaar padennetwerk waar recreanten gebruik van kunnen maken als zij fietsen en/of e-scooters hebben gehuurd.
Probleem	De veiligheid is in het geding als machines in het bos rijden wanneer tegelijkertijd ook honden los lopen. Daarnaast bestaat er het risico dat honden heel vies worden wat sommige eigenaren niet willen	Het bos voldoet niet aan de wensen van de campinggasten waardoor de kans bestaat dat gasten niet tevreden zijn over de locatie van de camping. Dit kan resulteren in het uitblijven van gasten voor de camping	De recreant is niet tevreden doordat hij/zij hinder als gevolg van de houtexploitatie heeft ondervonden. Dit heeft indirect invloed op de keuze om nog naar horeca gelegenheid te gaan	Zolang de houtexploitatie bekend is bij de voorlichtingsorganisaties, dan bestaat er geen probleem	Het bos voldoet niet aan de wensen van de gasten waardoor de kans bestaat dat gasten niet tevreden zijn over de locatie van de accommodatie. Dit kan resulteren in het uitblijven van gasten voor de camping	De houtexploitatie kan tot gevolg hebben dat niet alle activiteiten plaats kunnen vinden door het ontstaan van slecht begaanbare paden	Bij negatieve ervaringen tijdens het huren van fietsen en/of e-scooters blijven huurders in de toekomst weg
Opties	Aangeven waar onveilige situaties kunnen voordoen door de aanwezigheid van machines. Eventueel kan het losloopegebied tijdelijk worden aangepast	Geen houtexploitatie tijdens het kampeerseizoen	Begrip creëren bij de horeca eigenaren zodat zij dit kunnen overbrengen aan hun klanten	Staatsbosbeheer kan een samenwerking aangaan met voorlichtingsorganisaties om de houtexploitatie uit te leggen	Begrip creëren bij de horeca eigenaren zodat zij dit kunnen overbrengen aan hun gasten	Ervoor zorgen dat outdoorcentra hun planning op de houtexploitatie kan aanpassen	Door bekend te maken bij de verhuurder wanneer en waar de houtexploitatie plaatsvindt, kan de verhuurder dit doorgeven aan de huurders zodat zij daar rekening mee kunnen houden
Benadering	Contact opnemen met uitlaatservices over de houtexploitatie.	In overleg met de campingeigenaren de periode kortsluiten wanneer het kampeerseizoen begint en daar op afstemmen wanneer de houtexploitatie kan plaatsvinden	Contact opnemen met de horeca eigenaren en uitleg geven over de houtexploitatie. Tijdens de houtexploitatie op de hoogte houden van de ontwikkelingen	Onderling overleg voor een eenduidige boodschap	Contact opnemen met de verblijfsaccomodaties en uitleg geven over de houtexploitatie. Tijdens de houtexploitatie op de hoogte houden van de ontwikkelingen	Contact opnemen met de outdoorcentra over de houtexploitatie	Contact opnemen met de verhuurders over de houtexploitatie

Verenigingen				
	Manege	Scouting	Bootcamp	Hardloop
Standpunt	Goed onderhouden ruiterspadennetwerk dat voldoet aan de wensen van de ruiters	Een bos waar genoeg ruimte is voor de activiteiten van de scouting	Back-to-basic in de buitenlucht met een groep sporten	Aaneengesloten route met een veerkrachtige, maar stevige ondergrond
Belang	Leden tevreden houden en zorgen dat zij bij de manege aangesloten blijven	Leden een vrijetijdsbesteding bieden, geïnspireerd op natuurbeleving, voor de persoonlijke ontwikkeling	Fit worden, ontspanning, sociale omgeving, er even tussenuit zijn	Fit worden en ontspanning
Probleem	Onderbroken routes en slecht begaanbare ruiterspaden	Eventueel slechte bereikbaarheid scoutingsterreinen door slecht begaanbare paden	n.v.t.	Onderbrekingen van de paden en modderige, niet stevige ondergrond als gevolg van de houtexploitatie
Opties	Begrip creëren voor de houtexploitatie en alternatieve routes bieden	Ervoor zorgen dat de scouting op de hoogte is van de houtexploitatie zodat zij bij hun activiteiten daar rekening mee kunnen houden	Bootcampen in de omgeving contacten over de houtexploitatie zodat de instructeur daar rekening mee kan houden	Hardloopverenigingen in de omgeving contacten over de houtexploitatie zodat zij daar rekening mee kunnen houden
Benadering	Contact opnemen met het bestuur en persoonlijk een bezoek brengen aan de manege om met de leden te praten	Contact opnemen met het bestuur en als daar interesse voor is een excursie geven voor de leden.	Contact opnemen met de instructeur over de houtexploitatie	Contact opnemen met de hardloopverenigingen over de houtexploitatie

Landelijke netwerken			
	LAW van Wandelnet	Fietsknooppunten	NS wandelroute
Standpunt	Wandelpaden die voldoen aan de criteria voor wandelaars	Een aaneengesloten netwerk van fietsroutes door heel Nederland die voldoen aan de criteria voor fietsers	Wandelpaden die voldoen aan de criteria voor wandelaars
Belang	Ontwikkelen van doorgaande wandelroutes in Nederland voor geïnteresseerde wandelaars	Overzichtelijke routes bieden voor fietsers zodat zij makkelijk een route kunnen uitstippelen	Wandelaars voorzien van wandelroutes die met het OV bereikbaar zijn
Probleem	Als gevolg van de houtexploitatie vervallen enkele criteria voor de wandelpaden	Eventuele onderbrekingen van fietsroutes en het vervallen van enkele criteria voor fietser als gevolg van de houtexploitatie	Als gevolg van de houtexploitatie vervallen enkele criteria voor de wandelpaden
Opties	Wandelnet informeren over de houtexploitatie	Fietsers informeren over onderbrekingen van de fietsroutes en eventueel alternatieve routes bieden	NS informeren over de houtexploitatie
Benadering	Via het hoofdkantoor van Staatsbosbeheer Wandelnet benaderen zodat zij dat naar de gebruikers van de LAW kunnen communiceren over de houtexploitatie in het bos	Bij de fietsknooppunten aangeven waar fietsers gevolgen van de houtexploitatie kunnen ervaren	Via het hoofdkantoor van Staatsbosbeheer de NS benaderen zodat zij bij hun routes kunnen vermelden dat wandelaars gevolgen van de houtexploitatie kunnen ervaren

C.3 Begroting Communicatiestrategie

	Kosten per eenheid	Geschatte benodigde eenheid in Zandenbos	Totale kosten	Wat wordt er gedaan?
Recreanten			€ 2.085,53	
Personeelskosten Beheerder en Boswachters	€ 35,65 per uur (De Jong & Van Raffe, 2016)	27,5 uur	€ 980,38	Excursies Voor de vijf subgroepen worden gemiddeld drie excursies van anderhalf uur aangeboden per groep. De voorbereiding neemt per subgroep één uur in beslag.
		24 uur	€ 855,60	Sociale media Geschatte benodigde tijd is twee uur per week. Bij een houtexploitatie van drie maanden komt dit op een totaal uit van 24 uur.
		7 uur	€ 249,55	Informatieposters Geschatte tijd voor het ontwerpen van de posters is vier uur. Geschatte tijd voor het plaatsen van de posters bij de drie ingangen van het Zandenbos is anderhalf uur. Voor het verwijderen van de posters na afloop van de houtexploitatie wordt tevens anderhalf uur geschat.
Ondernemers en verenigingen			€ 4.581,25	
Personeelskosten Beheerder en boswachters	€ 35,65 per uur (De Jong & Van Raffe, 2016)	125 uur	€ 4.581,25	Benodigde tijd per organisatie: ± 45 min gesprek- voorbereiding en verwerking ± 75 min gesprek ± 30 min op de hoogte houden In totaal is de geschatte benodigde tijd per organisatie tweeënhalve uur. Er zijn vijftig lokale ondernemers en verenigingen betrokken bij het Zandenbos.
Landelijke netwerken			€ 84,96	
Personeelskosten Hoofdkantoor	€ 44,75 per uur (De Jong & Van Raffe, 2016)	1 uur en 30 minuten	€ 67,13	Overleg met de landelijke organisaties. Per organisatie wordt een half uur geschat voor overleg. Bij het Zandenbos zijn drie organisaties betrokken.
Personeelskosten Beheerder	€ 35,65 per uur (De Jong & Van Raffe, 2016)	30 minuten	€ 17,83	Informatie over de houtexploitatie communiceren richting het hoofdkantoor. Hiervoor wordt een half uur geschat. In die tijd bekijkt de beheerder welke landelijke netwerken door de bossen lopen.

	Kosten per eenheid	Geschatte benodigde eenheid in Zandenbos	Totale kosten	Wat wordt er gedaan?
Algemeen			€ 1.629,20	
Plaatsing in de lokale media: Nunspeet huis- aan-huis	€ 519,30 per advertentie (De Persgroep Nederland, 2016)	3 maal	€ 1.557,90	Per periode waarin excursies worden aangeboden wordt een advertentie geplaatst met een omvang van ¼ pagina. Voor iedere
Opstellen advertentie door beheerder	€ 35,65 per uur	2 uur	€ 71,30	Voor de eerste opzet van de advertentie wordt één uur ingeschat. Voor het aanpassen van de tweede en derde advertentie wordt gezamenlijk
Totaal				
Subtotaal			€ 8.380,94	
Totaal inclusief 20% onvoorzien			€ 10,057,13	

D.1 Enquête

Schade aan de paden na houtexploitatie; accepteren of voorkomen?

Welkom

Wat kunt u verwachten?

De enquête is opgedeeld in twee onderdelen; de inrichtingsmaatregelen en de communicatiestrategie. Voor beide onderdelen worden afzonderlijk vragen gesteld over de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. De vragen hebben allemaal dezelfde strekking.

Wij willen u alvast hartelijk bedanken voor het invullen van de enquête!

Inrichtingsmaatregelen

De bezwaren die recreanten hebben over slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie, kunnen worden weggenomen door het treffen van bepaalde inrichtingsmaatregelen. De nieuwe inrichtingsmaatregelen kunnen verdeeld worden in twee onderdelen. Enerzijds zorgen de inrichtingsmaatregelen voor alternatieve routes waar recreanten geen hinder ondervinden van slecht begaanbare paden. De alternatieve routes ontstaan door het verleggen van recreatiepaden, die zijn makkelijker te verleggen dan de bredere houtafvoerpaden. Aanvullend zal tijdens de houtexploitatie duidelijk gecommuniceerd worden middels informatieborden over de alternatieve routes.

Anderzijds kan de houtexploitatie efficiënter plaatsvinden door de aangepaste inrichtingsmaatregelen. In veel bossen van Staatsbosbeheer zijn asfalt- en/of puinwegen aanwezig. Deze wegen kunnen het gewicht van een geladen forwarder en vrachtwagen niet aan. Door deze wegen geschikt te maken voor zwaardere voertuigen, kunnen de machines zich makkelijker door het bos verplaatsen. Als de houtstapelplaatsen op een logische locatie worden gesitueerd, zal er minder transport nodig zijn. Dit zal leiden tot minder schade aan de bospaden.

Bovenstaande inrichtingsmaatregelen zijn vertaald naar een SWOT-analyse. Hierbij worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen van het pakket inrichtingsmaatregelen toegelicht. Door het beantwoorden van de volgende vragen zal de SWOT-analyse worden omgezet in een confrontatiematrix welke aangeeft waar de positieve en negatieve punten liggen van de inrichtingsmaatregelen.

Overzicht SWOT-analyse

Kansen en sterktes

Sterktes

Het sterkste punt is het bieden van alternatieven waardoor recreanten de mogelijkheid krijgen om slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie te vermijden. Een ander sterk punt is dat slechts éénmalig tijd geïnvesteerd hoeft te worden voor het realiseren van de inrichtingsmaatregelen. Hierna blijven de alternatieve routes, en eventueel een asfalt- en/of puinweg, geschikt voor meerdere houtexploitaties. Wel moet de beheerder iedere houtexploitatie zorgen voor een up-to-date informatiebord. Het derde sterke punt is dat, bij het verdikken van een aanwezige asfalt- en/of puinweg, de houtexploitatie efficiënter uitgevoerd kan worden. De machines kunnen gemakkelijker over de asfaltweg verplaatsen waardoor brandstof en tijd wordt bespaard. Een goede locatie van de houtstapelplaats(en) bevordert de efficiëntie van de houtexploitatie.

Kansen

De inrichtingsmaatregelen bieden kansen voor andere beheerwerkzaamheden waar ook zware machines voor nodig zijn, zoals heidebeheer. Deze zware machines kunnen immers ook gebruik maken van de herziende padenstructuur. Door het uitvoeren van de aangepaste inrichtingsmaatregelen bestaat de kans dat gebruikers een positievere houding ontwikkelen tegen over Staatsbosbeheer. Als zij begrijpen dat de inrichtingsmaatregelen genomen worden om het bezwaar van de recreant weg te nemen, kunnen zij het gevoel krijgen dat Staatsbosbeheer naar ze luistert waardoor het bezwaar weg zal nemen. Slecht begaanbare paden zorgen ervoor dat de recreanten de modderige delen omzeilen en naast de paden gaan recreëren. Dit heeft gevolgen voor de natuur. Door de herziende padenstructuur bestaat de kans dat recreanten zich niet meer naast de paden verplaatsen.

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / Kans 2 "Positieve houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / Kans 2 "Positieve houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / Kans 2 "Positieve houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? *

Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"

Maak een keuze...

Sterktes en bedreigingen

Bedreigingen

Een grote bedreiging is dat recreanten verder van de houtexploitatie komen te staan. Door het bieden van alternatieve routes omzeilen de recreanten de gevolgen van de houtexploitatie, maar zullen ze de houtexploitatie niet gaan begrijpen. De bezwaren over slecht begaanbare paden nemen dan misschien af, maar het bezwaar over het kappen van bomen blijft. Een andere bedreiging is dat recreanten meer frustraties krijgen, omdat ze gaan denken dat Staatsbosbeheer, met het bieden van alternatieve routes, het probleem omzeilt en niet bij de kern aanpakt. Een laatste bedreiging is dat recreanten alsnog over de houtafvoerpaden gaan recreëren en daar bezwaar over houden, ondanks de alternatieve routes.

Sterktes (kopie)

Het sterkste punt is het bieden van alternatieven waardoor recreanten de mogelijkheid krijgen om slecht begaanbare paden als gevolg van de houtexploitatie te vermijden. Een ander sterk punt is dat slechts éénmalig tijd geïnvesteerd hoeft te worden voor het realiseren van de inrichtingsmaatregelen. Hierna blijven de alternatieve routes, en eventueel een verdikte asfalt- en/of puinweg, geschikt voor meerdere houtexploitaties. Wel moet de beheerder iedere houtexploitatie zorgen voor een up-to-date informatiebord. Het derde sterke punt is dat, bij het verdikken van een aanwezige asfalt- en/of puinweg, de houtexploitatie efficiënter uitgevoerd kan worden. De machines kunnen gemakkelijker over de asfaltweg verplaatsen waardoor brandstof en tijd wordt bespaard. Een goede locatie van de houtstapelplaats(en) bevordert de efficiëntie van de houtexploitatie.

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"

Maak een keuze...

Kansen en zwaktes

Zwaktes

De zwaarst wegende zwakte is de financiële investering die gedaan moet worden. Voor elk bos liggen de kosten anders en worden de uitgaves bepaald door het aantal meters pad dat moet worden aangelegd. Mocht er een asfalt- en/of puinweg verdikt worden, dan lopen de kosten in de tonnen. Er zal een goede afweging gemaakt moeten worden voordat dit soort grote investeringen gedaan worden. Een andere zwakte is het feit dat de houtafvoerpaden na afloop van de exploitatie alsnog glad gestreken moeten worden. Als dat niet gedaan wordt, dan blijft een deel van het padennetwerk voor langere tijd slecht begaanbaar voor de recreant. Het glad strijken brengt ook de nodige kosten met zich mee. Ondanks de hoge investeringen blijft het onzeker of de maatregelen de bezwaren van de recreant wegnemen. Dit blijkt pas na het uitvoeren van de maatregelen en meerdere houtexploitaties. De onzekerheid over de resultaten wordt gezien als de derde zwakte.

Kansen (kopie)

De inrichtingsmaatregelen bieden kansen voor andere beheerwerkzaamheden waar ook zware machines voor nodig zijn, zoals heidebeheer. Deze zware machines kunnen immers ook gebruik maken van de herziende padenstructuur. Door het uitvoeren van de aangepaste inrichtingsmaatregelen bestaat de kans dat gebruikers een positievere houding ontwikkelen tegen over Staatsbosbeheer. Als zij begrijpen dat de inrichtingsmaatregelen genomen worden om het bezwaar van de recreant weg te nemen, kunnen zij het gevoel krijgen dat Staatsbosbeheer naar ze luistert waardoor het bezwaar weg zal nemen. Slecht begaanbare paden zorgen ervoor dat de recreanten de modderige delen omzeilen en naast de paden gaan recreëren. Dit heeft gevolgen voor de natuur. Door de herziende padenstructuur bestaat de kans dat recreanten zich niet meer naast de paden verplaatsen.

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Kans 2 "Positieve houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Kans 2 "Positieve houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 2 "Positieve houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"

Maak een keuze...

Bedreigingen en zwaktes

Bedreigingen (kopie)

Een grote bedreiging is dat recreanten verder van de houtexploitatie komen te staan. Door het bieden van alternatieve routes omzeilen de recreanten de gevolgen van de houtexploitatie, maar zullen ze de houtexploitatie niet gaan begrijpen. De bezwaren over slecht begaanbare paden nemen dan misschien af, maar het bezwaar over het kappen van bomen blijft. Een andere bedreiging is dat recreanten meer frustraties krijgen, omdat ze gaan denken dat Staatsbosbeheer, met het bieden van alternatieve routes, het probleem omzeilt en niet bij de kern aanpakt. Een laatste bedreiging is dat recreanten alsnog over de houtafvoerpaden gaan recreëren en daar bezwaar over houden, ondanks de alternatieve routes.

Zwaktes (kopie)

De zwaarst wegende zwakte is de financiële investering die gedaan moet worden. Voor elk bos liggen de kosten anders en worden de uitgaves bepaald door het aantal meters pad dat moet worden aangelegd. Mocht er een asfalt- en/of puinweg verdikt worden, dan lopen de kosten in de tonnen. Er zal een goede afweging gemaakt moeten worden voordat dit soort grote investeringen gedaan worden. Een andere zwakte is het feit dat de houtafvoerpaden na afloop van de exploitatie alsnog glad gestreken moeten worden. Als dat niet gedaan wordt, dan blijft een deel van het padennetwerk voor langere tijd slecht begaanbaar voor de recreant. Het glad strijken brengt ook de nodige kosten met zich mee. Ondanks de hoge investeringen blijft het onzeker of de maatregelen de bezwaren van de recreant wegnemen. Dit blijkt pas na het uitvoeren van de maatregelen en meerdere houtexploitaties. De onzekerheid over de resultaten wordt gezien als de derde zwakte.

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren?

Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren?

Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren?

Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren?

Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren?

Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren?

Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren?

Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af" /

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"

Maak een keuze...

Communicatiestrategie

Naast het voorkomen van knelpunten in het bos door het treffen van inrichtingsmaatregelen, kan er ook gestuurd worden op communicatie. Door het aanscherpen van de communicatie over de houtexploitatie wordt gestreefd naar acceptatie van recreanten. Bij de aangescherpte communicatiestrategie staat een persoonlijke benadering centraal. Na het uitvoeren van een actorenanalyse in het gebied kan bepaalt worden welke actorengroep op welke manier wordt benaderd. De actorenanalyse kan volgens onderstaand indeling worden opgebouwd:

Recreanten: Voor hen is het belangrijk dat zij de achterliggende kennis van de houtexploitatie begrijpen. Het doel is meer begrip creëren voor de houtexploitatie. Een manier om dat te bereiken is intensief te sturen op doelgroep gerichte excursies en het gericht toepassen van social media.

Ondememers en verenigingen: Bij de communicatiestrategie worden ondernemers en verenigingen actief betrokken. Wanneer zij kennis en begrip hebben voor de houtexploitatie, kunnen zij dit communiceren naar hun klanten en leden. Hiervoor moet de beheerder bij de ondernemers en verenigingen persoonlijk langs gaan en voorlichting geven over de houtexploitatie. Dit zal tijdens de kennismakingsfase zijn. Bij een volgende houtexploitatie zal de beheerder weer langsgaan bij de ondernemers en verenigingen. Als de ondernemers en verenigingen meewerken en de boodschap van Staatsbosbeheer overbrengen naar hun klanten en leden, kan Staatsbosbeheer op haar beurt initiatieven van ondernemers en verenigingen niet uit de weg gaan. Samen kunnen zij op zoek gaan naar mogelijkheden binnen de kaders van Staatsbosbeheer.

Landelijke netwerken: Door Nederland lopen verschillende soorten routenetwerken die voor recreanten bedoeld zijn, zoals lange afstand wandelingen, fietsknooppunten en NS wandelroutes. Voor hen is het belangrijk dat zij op de hoogte zijn van slecht begaanbare paden als gevolg van een houtexploitatie. Op die manier kunnen zij richting hun gebruikers communiceren over de lokale werkzaamheden en eventueel informeren over alternatieve routes.

Bij de toelichting van de SWOT-analyse worden bovenstaande actoren onder de verzamelnaam "gebruikers" benoemt.

Overzicht SWOT-analyse

Kansen en sterktes

Sterktes

Het sterkste punt bij het uitvoeren van de communicatiestrategie is de persoonlijke relatie die ontstaat tussen beheerder en gebruiker. Wanneer één van de twee partijen vragen of opmerkingen heeft voor de andere partij dan is het makkelijker contact met elkaar op te nemen. Een ander sterk punt is de geringe financiële investering. De kennismaking met de gebruikers zal de meeste kosten met zich meebrengen, namelijk het financieren van personeel. Wanneer de kennismaking is geweest zal het onderhouden van de contacten minder tijd in beslag nemen en dus minder personeelskosten. Een derde sterkte is het communiceren op lokaal niveau. De communicatiestrategie kan afgestemd worden op de lokale behoeften en gewoontes van de gebruikers. Verwacht wordt dat de gebruikers de boodschap dan beter ontvangen.

Kansen

Een belangrijk aspect van de communicatiestrategie is het overbrengen van kennis betreffende de houtexploitatie richting de gebruikers. Een aanzienlijke kans als gevolg van het overbrengen van deze kennis, is dat begrip voor de houtexploitatie wordt gecreëerd. Een andere kans is, dat bij het uitvoeren van de communicatiestrategie, de samenwerking met de ondernemers en verenigingen verbeterd. Ze weten Staatsbosbeheer beter te vinden en kunnen elkaar bijstaan bij het organiseren van activiteiten. Een kans die bestaat is dat bij een persoonlijkere relatie tussen beheerder en gebruikers, de gebruikers als extra ogen in het veld kunnen dienen. De beheerder heeft niet altijd tijd om een controle te doen in het bos in tegenstelling tot de gebruikers. Zij zijn vaker in het bos aanwezig en kunnen contact opnemen met de beheerder als zij vreemde activiteiten of personen zien.

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"

Maak een keuze...

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"

Maak een keuze...

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 3 "Contact op lokaal" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"

Maak een keuze...

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"

Maak een keuze...

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"

Maak een keuze...

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 3 "Contact op lokaal" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"

Maak een keuze...

Stelt de sterke Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"

Maak een keuze...

Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten ? *

Sterkte 3 "Contact op lokaal" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"

Maak een keuze...

Bedreigingen en sterktes

Bedreigingen

Een bedreiging is dat de boodschap, die de beheerder naar de ondernemers en verenigingen communiceert, niet goed wordt overgedragen richting de klanten en leden. Het risico bestaat dat de klanten en leden verkeerde informatie meekrijgen waardoor het gewenste resultaat niet wordt behaald. Een andere bedreiging is dat gebruikers verkeerde verwachtingen hebben van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer, bijvoorbeeld over het gezamenlijk organiseren van activiteiten. Als zij het gevoel krijgen dat Staatsbosbeheer niet aan die verwachtingen kan voldoen, kan de situatie zich voordoen dat de gebruikers een negatieve houding ontwikkelen richting Staatsbosbeheer. Een laatste bedreiging is dat het opgebouwde netwerk van persoonlijke contacten tussen Staatsbosbeheer en gebruikers wegvalt als de verantwoordelijke beheerder uitvalt. Een nieuwe beheerder zal dan opnieuw persoonlijk contact moeten zoeken met de gebruikers.

Sterktes (kopie)

Het sterkste punt bij het uitvoeren van de communicatiestrategie is de persoonlijke relatie die ontstaat tussen beheerder en gebruiker. Wanneer één van de twee partijen vragen of opmerkingen heeft voor de andere partij dan is het makkelijker contact met elkaar op te nemen. Een ander sterk punt is de geringe financiële investering. De kennismaking met de gebruikers zal de meeste kosten met zich meebrengen, namelijk het financieren van personeel. Wanneer de kennismaking is geweest zal het onderhouden van de contacten minder tijd in beslag nemen en dus minder personeelskosten. Een derde sterkte is het communiceren op lokaal niveau. De communicatiestrategie kan af gestemd worden op de lokale behoeften en gewoontes van de gebruikers. Verwacht wordt dat de gebruikers de boodschap dan beter ontvangen.

Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 3 "Contact op lokaal" / bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 3 "Contact op lokaal" / bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"

Overtuigend ja

Stelt deze sterke Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"

Maak een keuze...

Stelt deze sterke Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? *

Sterkte 3 "Contact op lokaal" / bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"

Maak een keuze...

Kansen en zwaktes

Zwaktes

Vooraf voor de kennismaking met alle gebruikers zal veel tijd geïnvesteerd moeten worden. De beheerder heeft dan minder tijd voor andere taken. Een tweede zwakte is het risico dat "slapende honden wakker worden gemaakt"; mensen die in eerste instantie niet in het bos komen en daardoor niet op de hoogte zijn van de houtexploitatie. Het aantal betrokkenen wordt vergroot en de mogelijkheid bestaat dat die mensen een negatieve houding ontwikkelen over de houtexploitatie. Een laatste zwakte is het feit dat de resultaten pas op langere termijn te bepalen zijn, waarbij het succes van de ene beheereenheid niet in relatie staat met andere beheereenheden. De invloed en het resultaat van de communicatiestrategie is per regio, gebruikers en bos verschillend.

Kansen (kopie)

Een belangrijk aspect van de communicatiestrategie is het overbrengen van kennis betreffende de houtexploitatie richting de gebruikers. Een aanzienlijke kans als gevolg van het overbrengen van deze kennis, is dat begrip voor de houtexploitatie wordt gecreëerd. Een andere kans is, dat bij het uitvoeren van de communicatiestrategie, de samenwerking met de ondernemers en verenigingen verbeterd. Ze weten Staatsbosbeheer beter te vinden en kunnen elkaar bijstaan bij het organiseren van activiteiten. Een kans die bestaat is dat bij een persoonlijkere relatie tussen beheerder en gebruikers, de gebruikers als extra ogen in het veld kunnen dienen. De beheerder heeft niet altijd tijd om een controle te doen in het bos in tegenstelling tot de gebruikers. Zij zijn vaker in het bos aanwezig en kunnen contact opnemen met de beheerder als zij vreemde activiteiten of personen zien.

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? *

Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"

Maak een keuze...

Bedreigingen en zwaktes

Bedreigingen

Een bedreiging is dat de boodschap, die de beheerder naar de ondernemers en verenigingen communiceert, niet goed wordt overgedragen richting de klanten en leden. Het risico bestaat dat de klanten en leden verkeerde informatie meekrijgen waardoor het gewenste resultaat niet wordt behaald. Een andere bedreiging is dat gebruikers verkeerde verwachtingen hebben van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer, bijvoorbeeld over het gezamenlijk organiseren van activiteiten. Als zij het gevoel krijgen dat Staatsbosbeheer niet aan die verwachtingen kan voldoen, kan de situatie zich voordoen dat de gebruikers een negatieve houding ontwikkelen richting Staatsbosbeheer. Een laatste bedreiging is dat het opgebouwde netwerk van persoonlijke contacten tussen Staatsbosbeheer en gebruikers wegvalt als de verantwoordelijke beheerder uitvalt. Een nieuwe beheerder zal dan opnieuw persoonlijk contact moeten zoeken met de gebruikers.

Zwaktes (kopie)

Vooral voor de kennismaking met alle gebruikers zal veel tijd geïnvesteerd moeten worden. De beheerder heeft dan minder tijd voor andere taken. Een tweede zwakte is het risico dat "slapende honden wakker worden gemaakt"; mensen die in eerste instantie niet in het bos komen en daardoor niet op de hoogte zijn van de houtexploitatie. Het aantal betrokkenen wordt vergroot en de mogelijkheid bestaat dat die mensen een negatieve houding ontwikkelen over de houtexploitatie. Een laatste zwakte is het feit dat de resultaten pas op langere termijn te bepalen zijn, waarbij het succes van de ene beheereenheid niet in relatie staat met andere beheereenheden. De invloed en het resultaat van de communicatiestrategie is per regio, gebruikers en bos verschillend.

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk" /

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"

Maak een keuze...

Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? *

Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"

» [Redirection to final page of Enquêtes Maken](#)

D.2 Uitkomst enquête

Antwoord-ID	30631684	30637641	30679551	30717885	30722900
Resume-Code	fa849bb	2c22744	7414f65	9132d1b	e8f1433
Start	6-12-2016 14:00	6-12-2016 16:41	7-12-2016 16:22	8-12-2016 11:47	8-12-2016 13:24
Datum en tijd	6-12-2016 14:42	6-12-2016 17:05	7-12-2016 16:44	8-12-2016 12:15	8-12-2016 13:58
Deelname status	deelgenomen en klaar	deelgenomen en klaar	deelgenomen en klaar	deelgenomen en klaar	deelgenomen en klaar
1. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"	Ja	Ja	Neutraal	Ja	Overtuigend ja
2. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"	Neutraal	Neutraal	Ja	Neutraal	Neutraal
3. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"	Ja	Ja	Ja	Neutraal	Ja
4. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / Kans 2 "Positievare houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"	Neutraal	Ja	Neutraal	Ja	Ja
5. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / Kans 2 "Positievare houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"	Neutraal	Nee	Neutraal	Ja	Ja
6. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / Kans 2 "Positievare houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"	Nee	Ja	Ja	Neutraal	Ja
7. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"	Neutraal	Neutraal	Neutraal	Ja	Neutraal
8. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"	Ja	Neutraal	Nee	Neutraal	Neutraal
9. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"	Ja	Ja	Neutraal	Ja	Nee
10. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"	Neutraal	Neutraal	Neutraal	Ja	Nee
11. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"	Ja	Nee	Nee	Neutraal	Nee
12. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"	Ja	Ja	Neutraal	Neutraal	Ja
13. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"	Nee	Overtuigend nee	Ja	Ja	Overtuigend ja
14. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"	Nee	Ja	Nee	Neutraal	Ja

15. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"	Nee	Neutraal	Neutraal	Neutraal	Neutraal
16. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 1 "Recreanten kunnen slecht begaanbare paden ontwijken" / bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"	Overtuigend ja	Ja	Nee	Ja	Ja
17. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 2 "Geringe tijdsinvestering" / bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"	Ja	Ja	Nee	Nee	Neutraal
18. Stelt deze sterkte staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 3 "Efficiënte houtexploitatie" / bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"	Ja	Nee	Nee	Neutraal	Ja
19. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"	Nee	Overtuigend nee	Ja	Neutraal	Ja
20. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"	Ja	Overtuigend nee	Neutraal	Ja	Neutraal
21. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 1 "Toepasbaar voor andere boswerkzaamheden"	Neutraal	Ja	Ja	Ja	Nee
22. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Kans 2 "Positievare houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"	Neutraal	Ja	Neutraal	Ja	Overtuigend ja
23. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Kans 2 "Positievare houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
24. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 2 "Positievare houding van recreanten tegen over Staatsbosbeheer"	Neutraal	Ja	Ja	Ja	Nee
25. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"	Ja	Nee	Ja	Ja	Nee
26. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"	Ja	Nee	Ja	Ja	Neutraal
27. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 3 "Minder betreding buiten de paden dus minder belasting van de natuur"	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
28. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"	Nee	Ja	Neutraal	Ja	Ja
29. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"	Neutraal	Nee	Neutraal	Neutraal	Ja

30. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 1 "Grote financiële investering" / Bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"	Ja	Nee	Neutraal	Neutraal	Ja
31. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af"	Nee	Ja	Neutraal	Ja	Nee
32. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"	Nee	Nee	Neutraal	Nee	Nee
33. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 2 "Na exploitatie de afvoerpaden weer glad strijken" / Bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"	Ja	Nee	Neutraal	Neutraal	Nee
34. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 1 "De recreant staat verder van de houtexploitatie af" /	Neutraal	Neutraal	Ja	Ja	Nee
35. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 2 "Meer frustraties bij de recreant"	Nee	Ja	Overtuigend ja	Ja	Nee
36. Verhindert deze zwakte staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 3 "De exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 3 "De recreanten blijven recreëren over de paden die bestemd zijn voor de houtexploitatie"	Ja	Nee	Overtuigend ja	Ja	Nee
37. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"	Neutraal	Overtuigend nee	Ja	Ja	Ja
38. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"	Ja	Overtuigend ja	Ja	Ja	Overtuigend ja
39. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 3 "Contact op lokaal" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"	Neutraal	Overtuigend ja	Ja	Ja	Ja
40. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"	Ja	Neutraal	Ja	Ja	Ja
41. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
42. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 3 "Contact op lokaal" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
43. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"	Neutraal	Ja	Ja	Neutraal	Neutraal
44. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? - Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"	Neutraal	Ja	Ja	Neutraal	Neutraal
45. Stelt de sterkte Staatsbosbeheer in staat de kans te benutten? Sterkte 3 "Contact op lokaal" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"	Neutraal	Neutraal	Ja	Neutraal	Neutraal
46. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"	Neutraal	Nee	Neutraal	Nee	Neutraal

47. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"	Neutraal	Ja	Neutraal	Ja	Ja
48. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 3 "Contact op lokaal" / bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"	Neutraal	Nee	Neutraal	Neutraal	Ja
49. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"	Ja	Nee	Neutraal	Ja	Neutraal
50. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"	Ja	Ja	Neutraal	Ja	Ja
51. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 3 "Contact op lokaal" / bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"	Ja	Nee	Neutraal	Nee	Ja
52. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 1 "Geringe financiële investering" / bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"	Neutraal	Neutraal	Overtuigend ja	Ja	Nee
53. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 2 "Beheerder heeft persoonlijk contact met de gebruikers" / bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"	Nee	Ja	Neutraal	Ja	Ja
54. Stelt deze sterkte Staatsbosbeheer in staat om deze bedreiging te weren? - Sterkte 3 "Contact op lokaal" / bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"	Neutraal	Neutraal	Neutraal	Neutraal	Ja
55. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"	Neutraal	Ja	Ja	Ja	Ja
56. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 2 "Slappende honden wakker maken" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"	Ja	Nee	Neutraal	Nee	Nee
57. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 1 "Meer begrip voor houtexploitatie"	Ja	Nee	Neutraal	Ja	Neutraal
58. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"	Neutraal	Overtuigend ja	Neutraal	Ja	Ja
59. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 2 "Slappende honden wakker maken" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"	Neutraal	Overtuigend ja	Neutraal	Neutraal	Nee
60. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 2 "Betere samenwerking met ondernemers en verenigingen"	Neutraal	Nee	Neutraal	Neutraal	Neutraal
61. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"	Neutraal	Ja	Neutraal	Neutraal	Neutraal
62. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 2 "Slappende honden wakker maken" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"	Neutraal	Ja	Neutraal	Neutraal	Neutraal

63. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze kans te benutten? - Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Kans 3 "Gebruikers als ogen in het veld"	Neutraal	Nee	Neutraal	Nee	Nee
64. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
65. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"	Ja	Ja	Neutraal	Ja	Ja
66. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 1 "Grote tijdsinvestering" / Bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"	Nee	Overtuigend ja	Neutraal	Ja	Ja
67. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"	Neutraal	Ja	Neutraal	Neutraal	Nee
68. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"	Ja	Ja	Neutraal	Ja	Nee
69. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 2 "Slapende honden wakker maken" / Bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"	Nee	Ja	Neutraal	Nee	Nee
70. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 1 "De boodschap wordt niet goed overgedragen door ondernemers"	Neutraal	Nee	Neutraal	Nee	Neutraal
71. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 2 "Gebruikers hebben een te hoge verwachting van de mogelijkheden van Staatsbosbeheer"	Ja	Nee	Neutraal	Ja	Neutraal
72. Verhindert deze zwakte Staatsbosbeheer om deze bedreiging te weren? - Zwakte 3 "Exacte resultaten zijn pas na lange termijn te bepalen" / Bedreiging 3 "Wegvallen van opgebouwd netwerk"	Neutraal	Neutraal	Neutraal	Neutraal	Neutraal